

**Capita institutionis ad pietate[m], ex sacris scripturis &
orthodoxa Catholic[a]e Ecclesi[a]e doctrina et traditio[n]e
excerpta, in usum pueriti[a]e apud diuu[m] Gereonem,
Coloniae Agrippinae**

<https://hdl.handle.net/1874/424361>

Rariora

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

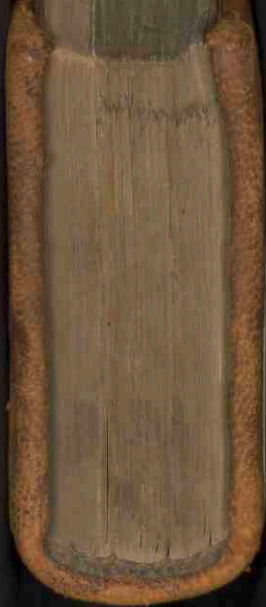
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

PROP.
Institut
Pietat

ALINA HUSTENUS
de
Piet.

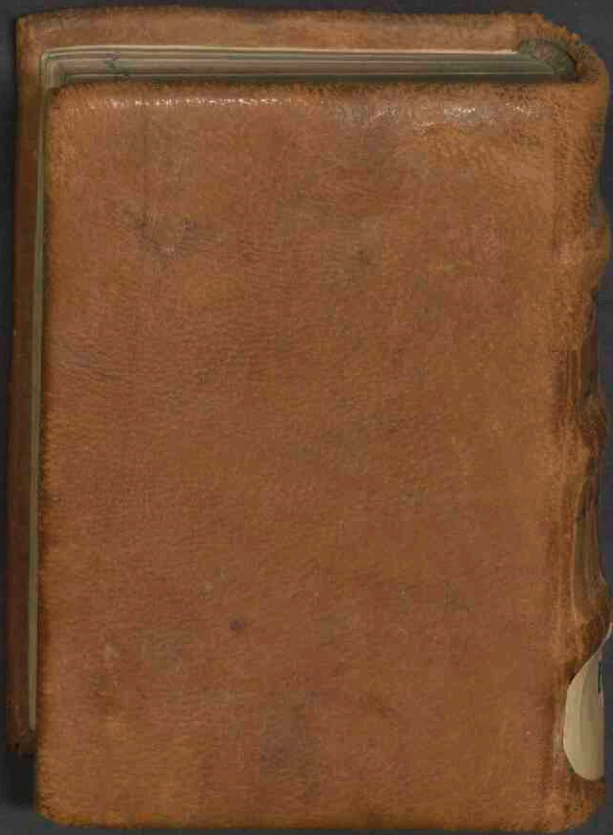
E. oct.

313

concordantia
Sancti

Theologia

Octavo n°. 313.

RARIORA
duod.

~~Illegible scribbled text at the top of the page.~~

N. 37. C.

CAPITA
INSTITVTIONIS AD PIE
 tatē, ex sacris scripturis & or-
 thodoxa Catholice Ecclesie
 doctrina & traditiōe ex-
 cerpta, in usum puerorū
 tię apud diuū Gereg-
 nem, Colonia
 Agrippis
 nę

Ex uno Breviario

Per D. Ioannem Gropper Docto-
 rem, eiusdē Ecclesie Scholasticū.

NEOMAGI, Cum Gratia & Priuile-
 gio Cæsaree Maiestatis, Excudes-
 bat Petrus Elzenius, Anno M. D. LII.

DIESTADT

HOLDERCANTZLER ende
Raedē Skeyfers, onfers aller genedichtē
Heren in Gellerlandt verordent, Hebbē
vā vuegē synder Maiesteits als Hertogē
van Gelre, ende Graue van Zutphen, toe
gelaten ende geconsentert, Laten toe, en
consentern, by desen Petren van Elzen
printer, vuoēde hīnē die Stadt vā Nym
megen, dat hy sal moghen printen, ende in
den voerschreuen landen verkopen son
der deshaluē te misbruycken dit boexkē
gheintituleert, *Capita institutionis ad pie
tatem ex sacris scripturis, & Orthodoxa
Catholicae Ecclesiae, doctrina & traditio
ne excerpta &c.* Ghemaect by den boecha
gheleerden ende vuerdighen Heeren Io
han Gropper der Rechtē Doctor, en Scho
laster toe sant Gereōs hīnē Collē, Adu
toe Arnhem den xix. Januarij. Anno
M. D. LI. nae rseriuen des
Hoffs Van Gelre.

re.

onderteickent

Berty

S QVAE HVIC LI

bello insunt.

Symbolum Apostolorum, cum ex-
plicatione.

Oratio Dominica, cū explicatione.

Salutatio angelica, cū explicatione.

Decem praecepta, cū explicatione.

Septem sacramenta, cum explicatio
ne.

Isagoge ad pleniorē cognitionem
doctrinae Ecclesiae Catholicae.

Canon Ecclesiasticus librorum uete-
ris & noui testamenti.

Summa doctrinae Bibliorum.

A ij. IOAN

IOANNES GROP
PER LL. DOCTOR,

Pio Lectori.

MISERTVS Inuentutis, quæ
hac uere deplorata tempestate,
per uarios hæreticorum libellos
(qui sub Catechismorū titulo passim spar
guntur, & identidē noui prodeunt. & circū
cūferunt) misere corrūpitur, hunc libellū
succisuius aliquot horulis, uix tantum nas
tus oeiꝝ a grauibꝝ & continuis occupa
tionibus meis ex diuinis scripturis & or
thodoxa Catholica & apostolica Ecclesiæ
doctrina, traditiōeꝝq; excerpſi & conscripsi
Quē pueritiæ Iudi literarij apud Diuum
Gereonem, cuius Ecclesiæ Scholasticus uo
cor, peculiariter nūcupaui: ut habeat illic
Ludimagister, unde pueris curę suæ per
me commissis & cōcreditis, lac matris Ec
clesiæ (quæ columna ac firmamentum ueri
tatis est) depromat & propinet, simplicesq;
ac rudes

ac rudes animos ad solidum Catholicæ do-
ctrinæ cibū quādoq; capiendū formet ac
præparet: ad quem sumendum nisi incor-
rupto stomacho salutariter veniri non pos-
test. Non ueto interim quo minus alij quo-
que Didascalici in hac urbe sancta & catho-
lica hoc libello (si suis ludis literarijs con-
ueniri etiam uidebitur) utantur: modo ta-
men nihil eius quod ad sententiam attinet
immutent, ac sciant copiosam horū omniū
explicationem petendam esse ex Enchiridia-
dio seu Institutione doctrinæ Christianæ,
anno partē salutis 36. edita in Cōcilio Pro-
uinciali Agrippinēsi: cuius in Dei nomine
bene & foeliciter coepti, salutarem progres-
sum ille omnis homini hostis, & mali autor, fa-
tor & incensor diabolus, cum indicibili hu-
ius inclytæ dioceseos detrimento, postea
(quod ualde dolendū est) impediuit. Sin ue-
ro alijs pueritię formatoribus hic libellus
minus arriserit, nihilo secius ipse instituto
& desiderio meo (qui uni scholæ potissimū
eum dicani) abunde satis factum putaves-
ro. Veantur illi melioribus: sed hoc (oro)

A sij. ante

ante omnia cogitent, hec curent ne quid te-
mere inuentum proponant, nisi quod cōper-
tum habeant sanæ & Catholicæ doctrinæ
per omnia respondere: memores q̄ graue
sit unum de Puellis istis certūpere qui in
Christum credunt. Necessè (inquit Domi-
nus) est ut ueniant scādala, sed uæ homini
per quem scandalum uenit. Expedi enim
ei ut suspendatur mola asinaria in collum
eius, & demergatur in profundum maris.
Quanta ergo pœna putāda est manere eos
qui rudes adhuc & simplices inuentusis a-
nimos, cum bonis literis, tum sacrosanctæ
Religioni nostræ imbibendæ cōsecratos,
contra p̄silitam Deo & hominibus fidem
peregrina & peruersa, seu manca saltem
& truncata doctrina, qualis hereticorū est,
uitiant ac uiolant: Quam certe pœnam nō
aliter uitahūt, nisi elemēta ista, ad receptū
omnibus seculis intellectū & p̄scriptū,
seu ut Epiphanius uocat, formā & charac-
terē Ecclesiæ Catholicæ, suis discipulis
contradant, optimoq; liquore recentes tes-
tulas imbuant ac impleant, hæreticorum
autem

autem (a quibus hæc opella nostra haud du-
bium ridebitur) sannas & ronchos, imo, ut
quod sentio dicam, insanias & furores, nis-
hil moror: uti neque impudentes eorū cas-
lumnias & mendacia, quibus in me hostis-
liter inuehunt debacchanturq̄: Quid enim
aliud possunt homines corrupti mente, res
probi circa fidem, q̄ resistere ueritari, &
exprobrare pijs? Sed ultra non proficient
Insipientia enim eorū manifesta facta est,
ī primis Inuictissimo & Religiosissimo Im-
peratori nostro Carolo, (qui mihi sane nis-
sus est inter me & illos iam satis aperte
dijudicasse) & breui manifestior fiet ōnis
his, nisi quos diabolo plane cæcatos & ca-
ptiuos iūduū tenet. Hæc ad te Lector præ-
fari uolui, ne nescires quo instituto ad hæc
rudimenta concionanda descenderim.

Vale in Christo, quem pro me,
ut liberet ab importunis &
malis hominibus, mihi
mala cogitantibus,

EXORA.

A iiij. CA

CATHOLI-
cæ & Apostolicæ fidei
Symbolum.

Prima pars de Creatione.

S. Petrus .1.

Credo in Deum, Pa-
trẽ omnipotẽtem,
creatorem cœli & terræ

Secunda de Redemptione.

S. Andreas
2.

ET in Iesum Chri-
stũ filiũ eius unicũ,
Dominum nostrum.

S. Iacobus
maior. 3.

Qui cõceptus est de Spi-
ritu sancto, natus ex Ma-
ria uirgine.

Passus sub Pōtio Pilato,
crucifixus, mortuus, &
sepultus,

S. Ioannes.
4

Descēdit ad īferna, tertia
die resurrexit a mortuis.

S. Thomas.
5

Ascendit ad ccelos, sedet
ad dexteram Dei patris
omnipotentis.

S. Iacobus
minor. 6.

Inde uenturus est iudica-
re uiuos & mortuos.

S. Philippus
7

Tertia de sanctificatione.

Credo in spiritum
sanctum.

S. Bartolos
meus. 8.

Sāctā Ecclesiā Catholicā

S. Matt. 9.

Sanctorum communionē.

S. Simon Ca
nanæus. 10.

A V. Remiss

S. Indas thas
daus. 11.

S. Mathias.
12.

Agust. de
symbolo, ad
Cathecu. li.
bro. 3.
Credere De
um esse Ioā.

4

1. Timo. 6.
Deo.
Ioan. 5.
In Deū Aus
gust. tracta.
tu. 19.
in Ioannem

Remissionem peccatorū.
carnis resurrectionem.
Et uitam æternam Am. è.

EXPOSITIO Symboli.

Credo in Deum, Abrenūcio Satanae & oībꝫ
pōpis & operibus eiꝫ,
& CREDO unū uerum esse
Deum, spiritū æternum & im
mēsum, q̄ oculis corporeis uis
deri non potest, nec ullo intell
lectu cōphēndi uel explicari.
Nec hoc tantū, sed & huic
uni Deo credo, uerissima cre
dēs quęcūq; ille in sacris suis
scripturis & oraculis tradidit
& reuelauit. Imo in ipsū quos
q; DEVM credo, hec est, om
nem fiduciam & spem meam
ex affe

Aut dilectionis (quo in eum re-
do) in eo repono & colloco.
Credo, inquam hunc Deū, unū
esse in substātia, trinū uero in
personis: Patrem, & filium &
Spiritum sanctum.

S. Trinitas
vnus Deus.

*Patrem omnipotentem,
creatorē celi & terræ.*

Patrem, qui ab æterno filiū
genuit sibi consubstātiāle,
coæternum, & in deitate coæ-
qualē. Patrem inquā **OMNI-
POTENTEM, CREATO-
REM COELI ET TER-
RAE**, ut qui per eundē filiū
suū cooperāte spiritus sancto,
qui ex utroque procedit, sua
omnipotentia, qua quæcunq;
uult, potest, eū suā ineffabilē
bonitatē declarādā, ex nihilo
creauit cælū & terrā, & o-
mnia quæcunq; Cælo terræq;
continēs

Creatio.

Cōseruatio
Matth. 18.
Hebrę. 1.
Roma. 8.

Matth. 7.

continetur, uisibilia & inuisi-
bilia. Et inter alias suas crea-
turas, me quoq; ex corpore &
animo constātem hominē con-
didit, quē exterioribus & in-
terioribus sensib; & intel-
lectu, ratione, & uolūtate miri-
ficē donauit & decorauit.
CREDO itidem illum me
(quem condidit) sua gratuita
bonitate, qua cōseruanti & sus-
tentanti oīa, seruare & per an-
gelos suos bonos custodire, &
uniuersas creaturas mihi (mor-
do fideliter ei inseruiā) in mi-
nisterium addicere Credo des-
nīq; illū tam spiritalia, quā
corporalia bona, quib; corpo-
ri & animo opus est, mihi in se-
credenti, affatī suppeditare.
Vnde quoq; uicissim me totū,
meaq; illi a q̄ accepi oīa dedis-
co, & cōsecro, sicut diuine uolū-
tati permitto, sciens me in ma-
nu eius

nu eius esse, & ab eo, si fidelis
permansero, siue uiuā, siue mo-
riar, seruandū, sine cuius uolū-
tate ne capillus quidē de capi-
te meo cadere potest.

*Et in Iesum. Christum fi-
lium eius unicum, &c.*

Credo, & in IESVM
CHISTVM filium eius
unicum, ut qui est uerus cum **Filius na-**
patre Deus, ab æterno genit⁹ **tur a: nos ad**
a patre, Deus de Deo, lumē de **optionis :**
lumine, Deus uerus de Deo **Coloss. 1.**
uero, cū nos sola gratuita ado-
ptione filij Dei in illo facti si-
mus, qui natura fuimus filij is-
re. Credo in quā, in hūc unicū
filium, per quē facta sunt oīa, &
per quē oīa consistūt: quē me-
rito Dominū nostrū uoco, non
modo ratione Deitatis, ut est
dñs omniū creaturarū, sed &
quod

Peccatū ori
ginale.

Libertas ar
bitrij ad ma
lum ante re
generatio
nem, & post
ad bonum.

quod homo factus, nos perdis
tos à peccatū, mortis, & diabo
li tyrānidē, mirabili cōsilio re
demerit, & sibi acquisierit; nō
auro quidē uel argēto, sed pre
cioso sanguine suo pro nostris
& totius mūdi peccatis inocē
ter effuso. Etenim ipse est qui
propter nos homines, & prop
ter nostrā salutē, nostri misera
tus (uidelicet qui in Peccato
Originali, hoc est, in carentia
originalis Iustitiæ, cū carnali
concupiscētia, per Adæ primi
parētis nostri delictum in nos
propagato nascimur, & nati
in omne malum, donec in ipso
per aquā & spiritū regeneremur,
proni, atq; a deo serui pec
cati, & proinde æternæ morti
addicti sumus) descēdit de cœ
lis, nō locali loci mutatiōe, sed
ineffabilis suæ gratiæ & cha
ritatis in nos exhibitione, &
manens

manens quod erat, assumpta
humana natura, homo factus
est, ut nos in se credentes filios
Dei redderet. Conceptus est
de Spiritu Sancto, sine concu-
piscētia, & nat⁹ ex purissima
Maria uirgine, sumpta carne
ex eiusdē uirginis purissimis
sanguinib⁹ ut nobis fieret a-
pud patrē impolut⁹ Pōtifex,
qui pro nostris & totius mū-
di peccatis satisfacere, & nos-
tras sordes sua sāctissima pur-
ritate abluere posset. PASS⁹
sub Pontio Pilato, crucifixus
mortuus, Ut ipse pro oībus
nobis (qui, ob primī parentis
nostri delictū in nos derivatū,
sceleraq; nostra propria pos-
tea addita, æternę morti ob-
noxij eramus) mortuus, mor-
tē æternā aboleret, deleto per
hāc satisfactionē suā (gratissis-
mum

Redemptio.

Roma. 2.

Galat. 4.

Hebre. 7.

Abolitio
peccati seu
remissio pec-
cati, per
mortem
Christi.

Coloss. 2.
Roma. 5.

Roma. 6,

1. Petri. 3.

num patri sacrificium) chyros
grapho mortis, per Adā debis
torē in nos hæreditaria succes
sione trāsmissio: quod cū esset cō
trariū nobis, ē medio sustulit,
affigēs illud cruci, quando uis
delicet sui sanctissimi sanguis
nis effusione, se illud deleuisse
declarauit. Et sepultus est. Ve
se uere mortuū fuisse pro nos
bis ostēderet, & ut nos gratia
& imitatiōe eius, per fidē spi
ritualiter cū illo sepeliremur
in mortē ueteris hominis, q̄
per spiritū ei⁹ regenerati, cū
eo in nouitatē uitę cōsurgere
mus, quod Imersio & reductio
ex aqua in Baptismate signi
ficat. Qui & in anima, corpore
in sepulchro in tertiū usq; diē
reliq̄to. Descendit ad inferna.
Non ut illic aliquid pateret,
sed ut solutis doloribus infer
ni, iuxta quod īpossibile erat
teneri,

teneri illum ab eo, spiritus pi-
orum Patrum, qui in eius ad-
uentu crediderunt, liberaret, ca-
ptiuitatemque captiuam duces-
ret, & de diabolo, potentissime
triumpharet: que sane triums-
phum multorum sanctorum pa-
trum qui dormierant, resurre-
ctione & apparitione in sancta
ciuitate post resurrectionem
sua apertissime demonstrauit.

Tertia die resurrexit a mor-
tuis, propter iustificationem no-
stra, ut qui credimus eum pro
peccatis nostris mortuum, &
deuictis morte, inferno, & dia-
bolo, rediuuam, & amodo non
esse moriturum, hac fide in
spem uiram regeneremur, &
accepto quo ille resuscitatus
est spiritu sancto, etiam nos
in nouitatem uitae transforme-
mur, & ita ad eam remissione
peccatorum nostrorum per fide,

B 1. & in noua

Ephe. 4.

f. Petri.
Iustificatio
nis ratio.
Roma. 5.
Roma. 6.
1 Cor 6.
Remissio
peccatorum
p fide,
in nouatio
cordis p
charitatem.

& in nouatione interioris ho-
minis per charitatē, per eun-
dē spiritū in corda nostra dif-
fusam, iustificemur, ut non pe-
reamus, sed ut in illo uincētes
peccatum, mortem, infernum
& diabolum, uitam æternam
cum eo habeamus.

Ioan. 3.

Acto. 1.

Ephes. 4.

Hebr. 6.

Ephes. 3.

Hebr. 3.

Matt. 26.

Hebr. 1.

Ascenditq; secundum huma-
nitatē assumptā, propria uir-
tute, Ad cælos, pro nobis pre-
cursor factus, ut nos certos fa-
ceret, si radicari in charitate,
confessionem fidei, & spei nos-
trę, qua membra eius effecti
sumus, firmam tenuerimus, eo
quoq; nos uirtute spiritus ei-
peruētuos, & subleuandos,
quo ille præcessit. Sedetq; ad
dexteram Dei Patris omipo-
tencis. Hoc est, patri æqualis,
pariq; cum patre potētia uni-
uersa gubernat, & cōstitutus
super omnia, factus est nobis
perpes

perpetuus. Aduocatus apud
patrem, semper interpellans
pro nobis, & impetrans nobis
omnia, quæcūq; in nomine eius
& secundū eius uoluntate
fideliter petierimus. Qui &
post completum numerū ele-
ctorum, tempore destinato, in
ea forma qua ascendit, Inde
uenturus & rediturus est in
maiestate magna, cum oībus
angelis suis, Iudicare omnes
homines, tam eos quos tum
adhuc uiuos repererit, quam
ab origine mūdi defūctos &
mortuos, sed sue uocis uirtute
& potētia, in momento resus-
citandos, daturus his qui bo-
na egerunt, uitam æternā: qui
uero mala, ignem æternum.

Credo in spiritū sanctum.

Credo similiter in Spiritū
sanctum Deum, tertium

1. Ioan. 2.

Roma. 8.

ioan.
Iacob.

Matth.

1. Thef. 4.

Ioan. 15.

Sanctificatio.

Luce. 11.

in deitate personam ex patre
& filio procedentem, & patri
filioque coæqualem, qui uiuis
ficat & sanctificat omnia, &
extra quem sanctum est nihil
fide spiritus sanctus appellat,
quo inspirante locuti sunt pro-
phete & sancti Dei homines.
Qui & Ecclesiam suo benefi-
cio Sanctam non in angulo alio
quo mundi, sed in toto terras
rum orbe diffusam, per euang-
gelium in unitatem fidei (quæ
suum donum est) cōgregauit,
& quotidie colligit & congre-
gat, purificādo, illuminādo, &
sanctificādo, perficiēdoq; cor-
da oīm, qui undiquaq; in hęc
suum coaptantur. Ecclesiam
Catholicam, id est, uniuersa-
lē: quæ Catholica ob id dicit,
ut ab hæreticorum latibulis
& scismaticorū conuenticulis,
quæ spiritu fallitatis rotatur,
discernas

discernatur: cum ipsa sit colūna & firmamentum ueritatis, propter spiritum ueritatis eā inhabitantem, & nunquam deserentem, quæ ex uniuersitate, antiquitate, & consensione doctrinæ & traditionis agnoscitur. Quam alio nomine Sanctorum communionem appello, quod sit societas omnium piorum hominum, inde ab initio mundi in unum mysticum corpus sub uno capite Christo per Spiritum sanctum arctissima coniunctione in uinculo charitatis & pacis conglutinata. In qua est talis omnium honorum communio, ut credam omnium sanctorum bona opera & merita mihi (dum uiuum eius membrum existo) subuenire, meque defendere, iuuare, & conseruare. Cæterum extra hanc, ueluti extra corpus Christi

B 3 mysti

1. Timo. 3.

Note Ecclēiæ Catholicæ:
Vide Vini cētū Lyrensem.

Ephes. 4.
& 5.

Merita sanctorum apud Deum uiuentium nobis communia.

Act. 2.
Matt. 10
& 28.

Ioan. 5.

1. Corin. 5.

mysticum, ne propria quidem beneficia, quamlibet in speciem eximia, conducere cuique posse ad salutem. In qua quoque sola credo esse, Remissionem peccatorum, quæ accipitur fide per Baptismi & poenitentiae, aliaque sacramenta ad hoc instituta. Credo quoque Caritis resurrectionem, Hoc est, quod in nouissimo die omnes homines qui fuerunt ab initio mundi, quique erit usque in finem, audiunt vocem filii Dei, & omnes qui in monumentis sunt, virtute & potentia Spiritus sancti, cum corporibus suis resurgent, reddituri singuli de factis suis rationem: & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem uitæ, qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Omnes enim manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat

ferat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonū siue malum. Credo denique Visitam æternam, qua beneficio Dei patris, & filij, & spiritus sancti, fruuntur omnes electi & pii, qui exuscitati rapiuntur in nubibus obuiam Domino in aera, & sic semper cum Domino erunt, in sempiterna societate & beatitudine uisuri que sita est in perpetua uisione & fruitione summi boni. Quæ profecto quanta sit, quā gloriosa, quam plena gaudiorum, & eorum honorum, quæ Deus diligentibus se præparauit: Nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, cuius quoque per gratiā Dei & saluatoris nostri Iesu Christi, cui per hanc fidem insitus sum, me participem fore credo Amen. Hæc omnia cum

B 4. uerissi

1. Thes. 4.

Psal. 16

1. Corin. 2.

uerissima esse persuasus sum,
idcirco dico amē, quæ est uox
sermonem confirmantis, & ra-
tum fore precantis, ueluti si
dicam ita certo fiat.

ORATIO DOMINICA.

Pater noster qui es
in caelis sancti-
ficetur nomen tuum.

Adueniat regnum tuum.

Fiat voluntas tua, sicut
in caelo, & in terra.

Panem nostrum quotidi-
anum, da nobis hodie.

Et dimitte nobis debita
nostra, sicut & nos di-
mittimus debitoribus
nostris.

B S Et ne

Et ne nos inducas in
tentationem.

Sed libera nos à malo.
Amen.

EXPOSITIO ORA-
TIONIS DOMI-
NICAE.

P A T E R.

OClementissime pater,
qui per filium tuum
unigenitum, nos miser-
os Adæ filios, ex carne
peccatrice, in ira tua natos
in filios adoptionis gratuita
bonitate cooptasti, & spiritus
sanctum tuum in corda
nostra

Roma. 5.
Eph. 1. 2.

nostra dedisti, in quo fidenter
clamamus, Abba pater certo
& vere credentes, quod nos
affectu paterno respicias. Qui
es nosser, hec est, omnium no-
strum, qui in te credimus,
communis pater. Qui per di-
lectum filium tuum, in quo nos
fratres esse cognoscimus, qui
est caput nostrum, communem
hanc orationem (quam ad te
sedulo fundamus) dignatus es
docere, & simul polliceri, te
quocumque in nomine eius, &
secundum hanc formam, ab eo
prescriptam, in oratione cre-
dentes. pie petierimus, nos ac-
cepturos.

Qui es in caelis.

Qui caeli terraeque conditor
licet ubique sis, omnia implens,
inspiciens, regens, gubernans,
negetans

Roma. 8
Galat. 4.

Malac. 2.
Matt. 23.

Matt. 6.
Matt. 2
Ioan. 14.

Psal. 138.
Psal. 103.

Pfal. 13.

2. Para. 6.
1. Timo. 6.

Matt. 6,

Quatuor
petuntur.

Eccle. 6.

Ioan. 1.

uegetans, & conseruans, præci-
pue tamen in coelis: æternam
maiestatē diuinitatis tuæ de-
claras, quē alioqui coeli celo-
rū non capiunt quē oculis cor-
porēis uidere nemo potest, &
quē ne angeli quidem compre-
hēdere possunt Nos de tua bo-
na & paternā uolūtate per fi-
liū tuū certificati, uere sentiē-
tes semper egere nos diuina
tua gratia, qua nobis & æter-
na & tēporalia beneficia, tā
corporeis quā animæ suppedit-
tētur, te suppliciter inuocātes
exoramus.

Sanctificet nomē tuū.

Da itaq; initio sancte pater,
ut nomē tuū gloriosum & ad-
mirabile sanctificetur, hoc est,
glorificetur & celebretur toto
terrarū orbe. Illumina oēs gē-
tes, ut cognoscāte solū esse ue-
rū Deum, & quē misisti Iesum

Christum

Christū, abrenūciātes Satān,
& omnibus eius operibus. te
solū uerū Deū timeāt, te reues
reā tibi fidāt, te diligant. Et
ī primis, ut nos credētes, oīa
quæcūq; cogitamꝰ, dicimꝰ &
facimus, in nominis tui gloriā
faciamꝰ, per filiū tuū tibi gra
tias agētes. Vtq; p̄ uitę nostrę
innocētiā & sanctimoniā, no
mē sanctū tuū, q̄ in baptismo
ī uocatū ē super nos, ab oībus
hoībus sanctificet gloriificetur
que. Deniq; ut destructis here
sibus, erroribus & ī pietatibꝰ
uniuersis, doctrina tua coele
stis, in cōcordia catholicæ pro
fessionis & ueritatis, ubiq; ob
tineatur & effulgeat.

Adueniat regnū tuū .

Et cum Satan princeps mun
di huius, suę tyrannidi suba
ctos teneat īpios, & īsidiet pi
js, q̄s tāq; leo rugiens querēs
circuit

Matt. 4.

2.

1. Cor. 10.

3

Matt. 5.

4

Rom. 2. 20

Joan. 12.

14 & 16.

Ephe. 2.

1. Petri. 5.

Duo petū
tur. 1.

Pfal 102.

Regnum

Dei du

plex.

Gratiæ.

Pfal. 118.

2

Gloriæ.

Tri a petū
tur.

Matt. 18.

1

circumit, quæ denoret: Oramus
te, ut cuius regnū potentix, q̄
dominans omnīs, æternū &
ubiq; est, in nos (q̄s regno Sata
næ eripuisti) regnū gratiæ &
miseriçordiæ tuæ uenire con
cedas, ut in animis nostris tu
solus regnes & iperes, eiectis
inde carnis & mūdi concupis
centijs, & Satanæ præstigijs,
ut tu solus nos regas, gubernes
ac ducas, ne alicubi erremus,
ipigamus & labamur. Ut tuo
ductu & gubernatione, tandē
ab huiusmodi carnis ergastu
lo absoluti, ex regno gratiæ,
ad regnū gloriæ tuæ, regnū s̄
mę trāquillitatis, & oīm gau
diorum plenum, perducamur.

Fiat uoluntas tua, sicut
in cœlo & in terra.

O pater cœlestis, quæ admo
dū uoluntas tua in angelis &
cœlesti

coelestibus ciuibus adimplet,
q tibi unanimes in tuo regno
seruiūt, & uoluntati tuæ per-
fecte obsequuntur: ita præsta,
ut & tua uolūtas in terra fiat:
ut nos q terrā incolimus, i reg-
no tuo, quod inter nos est, tan-
quam obedientes filij, illorū
imitatione, uolūtati tuæ (quæ
in tuorū præceptorum obser-
uariōe sita & semper bona ē,
quando nostra uoluntas, dum
tuæ non conformatur, mala sit,
& in malum procliuis) lubens
tes obtemperemus. Ut exem-
plo dilecti filij tui Iesu, uolūta-
ti tuæ usq; ad mortē obediē-
tes simus, parati potius oīa
pati, quam à tua sancta uolū-
tate discedere. Utq; omnia ad-
uersa, quæ uel ob peccata no-
stra uindicāda & expiāda, uel
ad probationem nostrā nobis
clemēter immitis, patiēter se-
ramus.

Luc. 17.
Joan. 14.
Matt. 5.

Genes. 6.

Hebre. 12,

2 Tim. 3.

Matt. 10.

1. Petri .2

Matt. 11.

Matt. 10

Luc. 14.

Ioan. 16.

ramus, neq; fatigemur dñ abs-
te arguimur, persuasi te dilige-
re quos castigas, & flagellare
omnem filium quē recipis, &
omnes qui uelūt pie uiuere,
ī Christo filio tuo crucē ferre,
& aduersa pati oportere, ut
tāq; aurū igne probati & de-
fecati, in regnū tuum purifica-
ti transferantur. Ne sine, o pa-
ter, nos filij tui suauē & leuē
iugum excutere, q̄ suos disci-
pulos esse posse negat eos, quī
nolint crucē suam post illum
portare, & eum sequi, siue uī-
uēdum, siue moriendū sit: Quī
corde non percipiūt, quod ille
mortuus discipulis suis icul-
cauit, dicens: In mundo pressu-
ram habebitis, in me uero pa-
cē. Et alibi: Qui uerbum meū
audit, & credit ei q̄ misit me,
habet uitā æternam, & in iudi-
cium non uenit, sed transiet a
morte

morte in iram.

Panē nostrū quōtidianū
num da nobis hodie.

O pater cœlestis, in quo uiuimus, mouemur, & sumus, qui alis & pascis uniuersa animā: ria, quæ sub cœlo sunt, da nobis filijs tuis ad imaginē tuā cōditis, quōtidianū & necessarium panē, tam corporis quā anime. Da, nō superflua, sed uictui nostro ad quōtidianū usum necessaria, quæ uere à te diuinitus dari, nō humana sollicitudine uel industria parari uel obuenire sentimus, da (inquam) ut his sobrie refecti, tibi quiete & trāquille seruiamus, & gratias pro collatis beneficijs agamus. Et quia nō in solo pane terrestri, sed & in oī ſūbo quod procedit de ore tuo, uiuit homo, da quoq; panē di-

C uini

Año. 17.
Psal. 103.

Matt. 4.
Petit triplex panis

1
Pro. 30.
Panis materialis.

1
Panis uerbi Dei.
Matt. 4.

Pfal. 131

Ioan. 6.

3

Matt. 6.

Panis car-

ro Christi

Ioan. 6.

uini & coelestis uerbi tui, quo
reficias & pascas animam nos-
tram, quae sine eo prorsus fame-
lica est, & contabescit, da nobis
hunc panem, dulciorem super
mel & fauam, operari, in hoc
exerceri & meditari die ac no-
cte. Da denique nobis panem
substantialē carnē Domini nos-
tri Iesu Christi filij tui, ut so-
lida fide manducantes hunc
panē de caelo missum, dulciter
uidelicet recolēdo carnē eius
pro nobis in cruce immolatā, &
sanguinē eius in remissionem
peccatorū nostrorū effusum
esse, deinceps peccata uitātes, in eo
maneamus, & ipse in nobis, ut
per eum in nobis manēte, uitā
habeamus aeternam, sicut ipse
dixit: Qui manducat hunc panē
uiuit in aeternum.

Et dimitte nobis debis

ta

ta nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

O benignissime Pater, cuius misericordiae non est numerus, qui non vis mortem peccatoris, sed ut convertatur & uiuat. Oramus te, qui in multis deliquimus omnes, remitte nobis peccata & debita nostra, quae uel committendo in legem tuam, uel in omittendo quae facere nos docuisti, perpetravimus. Et non intres in iudicium cum seruis tuis, quia non iustificabit in conspectu tuo omnis uiuens. Si enim dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est. Si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis & iustus es, qui nobis peccata dimittas, modo & nos conseruis nostris suadelicis.

C 2. remit

Duo petuntur.

Ezech. 18

Iaco. 2°

Psal. 143°

1. Ioan. 2

remittamus. Hanc enim viam
obtinēde remissionis, filius tu
us nobis ostendit. Ergo quia
pctā nostra confitemur, & scia
mus quia advocatū habemus
apud te, Iesum Christū iustū,
qui est propitiatio pro peccatis
nostris: nō pro nostris autē
tantū, sed etiā pro totius mun
di. Idcirco remitte quod pecc
cauimus, siquidē & nos remitte
mus debitoribus nostris. Et
quod nos ea ex parte, nondū
perfecte præstamus, tu fac ut
præstemus: ut ubi senserimus
nos vere & ex animo fratribus
nostris sua delicta remisisse,
hic velut ex signo deprehēda
mus, te quæ nostris delictis igno
uuisse, innixi verbo promissi
onis filij tui, dicētis: Si dimise
ris hominibus pctā eorū, dis
mittet & vobis pater uester
cœlestis delicta uestra.

Et ne

Et ne nos inducas intēs
tationem.

Licet o' Pater cœlestis, nos e'
regno Satanae in regno dilecti
ssimi filij tui trāsuleris, nō ta
mē ab hostibus nostris. Carne,
Mfido & diabolo, nos plane
securus fecisti imo totam uitā
nostram militiā esse uoluisti,
qua cū illis perperuo confige
remus. Qui & per filium tuū
Iesum arma potentia Deo &
uirtutē nobis suppeditasti, q̄
sub signis eius fideliter dimis
cātes, oīm hostiū nostrorū ui
ctores euadamo. Precamur in
taq̄ nō ut nō tēremur (militan
dū eīm nobis ē fortiter contra
aduersarias potestates, mūdi
fallacias, & carnis illecebras,
q̄ diu sumus in hoc corporis
tabernaculo, in quo caro cœcu
piscit aduersus spiritū, & spi
ritus

Coloss. i.

Hofes
Christiā
Militis.
Iob. i.

2. Cor. 10.

Galat. 5

1. Cor. 10

ritus aduersus carnē) sed ne
permittas nos induci in tēta
tionem. neue sinas nos in tēta
tione succūbere, uel superari,
sed fac in tentatione prouētū.

Sed libera nos à malo.

Libera nos à malis præsentibus, præteritis & futuris & non modo ab his in quæ induci possumus, sed etiam in quæ inducti sumus: Libera inquā, nos ab hæresibus, schismatis, pestilētia, clade, fame, & bello, ab hostibus uisibilibus & inuisibilibus, innumertis insidijs & insultibz, breuiter ab oibz huius mūdi & æternis malis, ut his omnibus tua uirtute superatis, post hęc ultam miserā uitam consequamur æternā, In Christo Iesu filio tuo Domino nostro.

Quia

Quia tuum est regnū,
& potētia & gloria, in
secula seculorū Amen.

Coronis q̄
adijicitur
in Gr̄ecis
exēplari
bus.

REGNUM, inquam, quo,
dominaris omnium, ET PO-
TENTIA, qua potens es fa-
cere omnia abundantius quā
petimus aut intelligimus: ET
GLORIA, quæ soli tibi,
a quo omnia bona prece-
dūt, debetur, per omnia
secula seculorum,
Amen.

S ANGELICA
SALVTATIO.

Ave Maria, gratia
plena, dñs tecum.
Benedicta tu in
mulieribus, & benedictus
fructus uētristui,
Iesus Christus, Amen.

A V E M A R I A .

Quicumq; fuerūt a secula
patres & prophetae, te o Maria a
lōge salutātes, nasci desyderaverūt.
Tu em̄ es illa mulier, q̄
Deus primis nostris parentibus
in miserimā diaboli captiuitatē
redactis, & mortis sententiā
obnoxius. quādoq; oritur
rā repromisit; ad serpentē dicens:
Inimicitias ponā inter te
& inter mulierē, & semē tuū
& semē mulieris. Tu illa uirgo,
de qua p̄cinnuit Isaias: Ecce
uirgo concipiet & pariet
C s filium

Genes. 3.

Isai. 7.

Esai. ii.
Ambro.
serm. 36.

Ezec. 44.

filium, & uocabitur nomen eius
ius Emanuel. Tu illa subtilis
& nitida uirgula, de qua idem
propheta uaticinat est quod
germinaret florē, cui incumbere
ret spiritus sanctus, dicens: Egrediet
uirga de radice Iesse
& flos de radice eius ascendet
& requiescet super illū spiritus
eius Domini. Tu illa mirabilis
fœmina, de qua alius propheta
Hieremias prophetauit, dicens:
Quia creauit Dñs nouum
super terram, fœmina circūda
bit uirum, nempe eum, qui castis
sissimis uisceribus tuis cœcepit
præ, statim te perfectus fuit
Deus & homo. Tu illa oriētalis
porta, ad oriētē respiciēs
de qua Domino apud Ezechiel
elem testatus est, quod porta hæc
clausa erit, & nō aperietur, &
uir nō transibit per eam, erit
clausa præcipi. Tu denique illa,
e qua

e qua (ut Daniel uir desiderio
rū in spiritu uidit) precipuus ē
lapis sine manibus, qui factus
est mons magnus, & impleuit
totā terrā. Et quis suffecerit
enumerare, quoties tu in Mo
se & prophetis dulcissimis sa
guris adbrata, & suauissime
salutata sis? Imo quid Patres
memoremus, quando Deus ip
se, misso archangelo suo Gas
briele, inaudita haecenus salu
tatōis forma, saluere te iussit,
& quādo archangelus q̄ ius
sus erat, reuerēdissime adim
pleuit? O ādo quae cognata
tua Elizabeth repleta spiritu
sancto, indignā etiā se, quae te
praesentē saluaret agnouit.
O c magis nos misellos, in hu
millimae & honorificentissimae
salutationis uocē pie affectu
prerūpere par est, quibus ha
bitantibus in tenebris, & um
bra

Danie. 2.

Luc. 1.

Euse. 1.

Isai. 9.
Matt. 4.
Mala. 4.

Gnes. 5.
Chrisof.
ser. 1. & 2.
Maria Cal
daice Dña
latine.
Ambr. ca.
1. Luc.

bra mortis, ex te ortus est sol
iustitię, Christus Deus noster
qui soluens maledictionē dedit
benedictionem, & confuns
dens mortem, donauit nobis
uitam sempiternam.

AUE igitur, gaude & lætas
re, & dignare nos laudare &
magnificare te uirgo sacrata,
q̄ tuū partu gaudiū itulisti u
niuerso mūdo: ubi genitura no
stra ex Eua xerūnis, tristitia,
& dolore ē plena. Aue (inquā)
ō MARIA, Dña nostra: quam
dominā uocari, tui germinis,
dominatoris oīs terrę, fecit
& impetrauit autoritas.

Gratia plena.

Merito te noua formula cū
angelo saluamus, quę nusq̄
ante lecta est, nūquā ante com
perra. Soli tibi hæc salutaris
seruabatur. Bene enī sola gra
tia.

ria plena diceris. que sola gratiam, quam nulla alia meruit, consecuta es, ut gratia repleveris autore. Filius tuus solus gratia plenus est (ut omnis gratie fons) de plenitudine omnes accipit. Tu sola gratia plena inter omnia uasa gratie, quibus ille gratiam suam influendo communit. Nam quae alijs singulis prestatur per partes, haec tibi se totam infudit gratie plenitudo. Sicut enim pluuia in uellus descendit, sic caelestis imber uirgineum in uellus. omnes carnis nesciens passiones placido se fudit illapsu, & tota diuinitatis uirga, bibulo se nostrae carnis celauit in uellere, donec per patibulum crucis expressum, terris omnibus pluuiam salutis effunderet. Tu itaque gratia plena, in qua ut in templo & arca requieuit gloria Domini. Tu
plena

Ioan. I.

Chrisof.

ser. 143.

Hieron.

Psal. 70.

Chrisof.

ser. 143.

Aug. de
natura &
gratia, ca.
36.

Cyprian.
de ieiunio
& tentatio-
nibus Chri-
sti.

Chrisof.
ser. 14.

plena fide & charismatibus spi-
ritus sancti: quã semper exci-
pimus cū de peccatis agitur.
Præ cæteris em̄ tibi (quæ cō-
cipere & parere meruisti, quæ
nullū constat uel sensum uel
affectū habuisse peccati) tanta
uis gratiæ collata est ut omni
ex parte peccatum uinceret:
quod omnes alij sancti se ha-
bere deplorant,

Tu igitur plurimū a cæteris
differēs, natura cōmunicabas,
non culpa.

Domínus tecum.

En desideratissima uirgo, te
cum est dominus, qui ad te an-
gelum suū miserat. Præcessit
ergo nūciū suum Deus, & qui
ad te mittit angelum, apud te
ab angelo inuenitur. Fuit quis-
dem Dñs cū Abraham, Jacob,
Isaac, Mose, Iosua. David, pijs

q̄ om̄s

q̄ oībus, & saluatus est ab
angelo Gedeon, eadem uerbo
rum formula, sed aliter tecum
quam cū illis. Gedeon elegit
Dominus, & fecit saluatorem
Israelis de manu Madiā. At tu
nō Israeli tantum, sed toti mūn-
do p̄didisti saluatorē, q̄ ex po-
testate Satanæ ōne genus erī-
puit mortaliū. Hunc uirgīna
li tuo utero cōplexa, cœlo ma-
ior facta es, orbe latior. Nam
Deum quē mundus nō capit,
sola cœpisti, Dominus tecū cu-
ius spiritus superuenit in te
cuius uirtus ebūbrauit tibi.
Dñs tecum, non gratia tantū,
sed & natura, qui in tua se-
clausit uiscera, factus homo.
Benedicta tu in mulie-
ribus.

Leguntur quidem (o Domi-
na) & aliæ scēminæ quibz hoc
laudis

Judic. 7.

Chrisos.
ser. 153.

Luc. 2.

Iudicū. 5.

Iudic. 15.

laudis encomiū in scripturis
tributū est, sed valde impari
(si ad te cōferatur) ratiōerimo
quibus illud, ob hoc potius tri-
butū est, q̄ tui typus fuerunt.
Delbora & Barach collaudā-
tes Iahel, sic alloquūtur: Bene-
dicta inter mulieres Iahel. Be-
summus sacerdos Ioachim, cū
vniuersis presbyteris suis, Iu-
dith in hūc modum: Benedicta
tu filia a Dño, tu gloria Hie-
rusalē, tu lætitia Israel, tu ho-
norificētia populi nostri, quia
fecisti uiriliter, & confortatū
est cor tuum, eo q̄ castitatē a-
maueris, & post uirū tuum al-
terū nescieris, ideo & manus
Domini cōfortauit te & ideo
eris benedicta in æternū Istæ
ergo benedictæ prædicantur.
Illa quidē q̄ Sifarā, hæc q̄ Ho-
lofernē, homines, populi Dei
hostes occiderint.

Sed

Sed quanto iustius est, nos te
benedictā inter & super omnes
mulieres predicare, quæ
nō cōtra huiusmodi aliquē ty-
rannū, sed contra serpentē an-
tiquū, qui totam orbem decis-
pit, uiriliter dimicasti, & semē
benedictū protulisti, quod ca-
put illius cōtriuuit. Tu igitur
potius gloria Hierusalē dices
ris, nō terrene quidē illius, sed
coelestis. Tu letitia & dulcedo,
nō carnalis, sed spiritualis Isra-
elis, Tu honorificētia, non po-
puli tantū Iudaici, sed Eccles-
iæ Dei, toto terrarū orbe dif-
fusa. Quia uidelicet uiriliter
fecisti, eo quod castitatē amas
ueris, & uirū (sicut ipsa dixi-
sti) nūquā cognoueris: uirgo
enī ante partum, uirgo in parti-
tu, & uirgo post partū inuis-
lata permāsisti: hoc munus glo-
riosum, tu prima inter omnes
D 1 fœmi

Luc. 1.

Ambro.
Grego,
Marię ad
Euā colla
tio.

Irenęus
lib. 5.
Maria ad
uocata fil
liorum Es
uæ.

Irenę. lib.
2. contra
hec ca. 33.

Orige. in
homi. sup
per illud:
cum eſſet
deſponſa
ta.

ſceminas Deo obtuliſti, Et ma
nus Domini cōfortauit te, ut
lapſum infidelis Eue, tu uirgo
fidelis tuo miniſterio inſtaura
res. Sicut enim illa ſeduc̄ta eſt
ut effugeret Deum: Sic tu ſua
ſa es, ut obedires deo, ut tu ma
leſeduc̄tę uirginis Eue, uirgo
Maria fieres aduocata. Et
quęadmodū aſtrictū eſt mortis
genus humanū per uirginē, ita
ſolueretur per uirginē, æqua
līce diſpoſita uirginalis iobe
diētice, per uirginalem obedi
entiā. Sicut illa habens uirū,
inobediēs, & ſibi & uniuerso
generi humano cauſa facta ē
mortis: ſic tu habens p̄gdeſtis
natū uirum, uirgo tamen ma
nēs, obediēs, & tibi & uniuerso
generi humano cauſa fuiſti
ſalutis. Inobediētia Eue, per
tuam obediētiam excluſa eſt,
ad erigendum iacentiū genus,
quod

quod per mulieris temerariā
crelulitatem fuerat ante deie
ctū. Benedicta tu in mulierib9
Quia in quibus Eua maledis
cta puniebat uiscera: nūc in illis
gaudet, honorat, suspicitur
Maria benedicta. Beata ergo
quæ credidisti, quoniam in te
perfecta sunt omnia, quæ dicta
sunt tibi à Domino: Et uere
bñdicta filia tu à Dño (ut canit
Ecclesia) quoniam per te fru
ctū uitæ cōmunicauimus, un
de quoq; beatā te dicunt & di
cent, quā diu stabit orbis, om
nes generationes (ut tu ipsa ce
cinit) quia fecit tibi magna
quī potens est.

Et benedict⁹ fruct9 uē
tris tui, Iesus Christus.

Sic uerbis archangeli subin
tulit Elizabeth cognata tua. Et
nos cū illa te benedictā quā

D r dem

Chrysol.
ser. 140.

Luc. 1.

Luc. 1.

Hieron.
ca. 1. ad
Ephes.

Maria mī
12.
Regina
misericor
dig
Spes.
Chrisof.
ser. 140.
Aug. ser.

dem inter mulieres, sed in pri
mis benedictū proclamamus
fructū uētris tui, Iesum Chri
stū, Tu benedicta participatio
ne exuberātis gratiæ: at ille
benedictus, nō participatiōe,
sed ut autor gratiæ, & fōs oīs
benedictiōis, qui est super om
nia Deus benedictus in secula.
Tibi bñdicimus cōgratulādo:
illū benedicimus adorādo. Tu
templū sanctū Dei, ōni laude
dignissima: ille Deus, sanctus
sanctorū adorāndus per secula.

Per hūc fructum uētris tui
facta es stupendo miraculo
Dei genitrix: facta es nobis ue
ra Eua, hoc est, uita seu mater
uiuētū per gratiā, quādo illa
prima Eua (quæ uocata ē uita)
mater extitit moriētū p
naturam. Per hūc fructum re
gina facta es castitatis & mise
ricordiæ. Per hūc facta es nos
bis proxi

his proxima post Deū spes,
 Non cui salutis nostrę meritū
 ascribamus: nam hic est Iesus
 filius tuus, sicut abs te (monē
 te archāgelo) appellatus est q̄
 ipse solus sua uirtute & meri
 to saluum facit populum suū a
 p̄c̄is eorū. Vocatus Christus,
 quia unxit illū Deus Spiritu
 sc̄o, oleo letitię & exultatio
 nis prę participibus suis. De
 cuius plenitudine, & tu gratię
 exuberantiā, & reliqui oēs san
 cti, singuli p̄ suo modulo & fi
 dei mēsurā acceperūt. Sed te
 sp̄ nostrā ideo uocam⁹, q̄ qui
 cōsciētia p̄c̄i tremur, & p̄
 nos ipsos ne exaudiamur ob
 mala merita ualde timemus,
 p̄ tuā intercessionē ueniā de
 lictorū nostrorum apud Deū
 obtinere speremus, & cōfida
 mus nos p̄ te, tuisq; precibus
 & meritis reuelari posse apud

D 3 filium

2. de ans
 nunt. dñi
 ca. ad fis
 nem, &
 lib. medi
 ta. ca. 35
 & 36.

Luc. 2.
 Luc. 1.
 Hebr. 1.
 Acto. 10.
 Ioan. 2.

Vide aus
 gust. lib.
 2. super
 Exod.
 & lib. me
 ditat. ca.
 35 & 36.

filium tuū, qui te, ut electam
præ oībus matrē, præ oībus
diligit, fructus uētris tui, IE
SVS CHRISTVS AMEN.

*Ex missa Chrysostomi
Appendix.*

VT uere dignum & ius-
tum est glorificare te
Deiparam & semper
beatissimā, & penitus inconta-
minatā matrē Dei nostri, ho-
noratiorē Cherubin & glorio-
siorē incōparabiliter Seraphi-
que citra corruptionē Deum
peperisti, uere deiparā te mag-
nificamus. Igitur Ave Maria,
gratia plena, dñs tecum, be-
nedicta tu in mulieribus, &
benedictus fructus uētris tui.
Quoniā saluatorem animarū
nostrarū peperisti, q̄ est bene-
dictus in secula Amen.

DECEN

DECEM
PRÆCEPTA DEI,
IN VETERI TESTA

D 4 mens

mento in duabus tabu-
lis lapideis per Moy-
sen data, & in nouo tes-
tamento explicata, &
ad perfectionem
adducta.

PRIMÆ TABVLÆ
præcepta.

Ego sum Dominus
Deus tuus.

1. Nō habebis Deos alienos
corā me. Non facies tibi
sculptile ut adores illud.

2. Nō assumes nomē Dei
tui in uanum.

Mez

Memento vt diem sab- 3.
bati seruis fices.

SECUNDÆ TAB-
ulæ præcepta.

Honora patrem & 4.
matrē tuā, vt sis lō
geus super terram.

Non occides. 5.

Non incehaberis. 6.

Non furtum facies. 7.

Nō loqueris cōtra proxi- 8.
mū tuū falsum testimoniu.

Non cōcupisces vxorem 9.
proximi tui.

Nō domū, nō agrū, nō ser- 10.

D 5 uum

uū, nō ancillā, nō bouem,
non a sinum, & uniuersa
quæ illius sunt.

Aug lib.
2. quæst.
super Exo.

Ita digere & numerat Aug.
præcepta. Nec mysterio uacat
q̄ prima tabula tria cōplectis
tur: quoniam hæc quæ ad De
um pertinent, trinitatem ul
dentur insinuare diligenter
intuentibus

SVMMA DE calogi.

Hæc X Præcepta in
Euangelio summatur
in duobus, ut docet
Christ. Matr. xvj. & Mar. xij.
Audi Israel: Dominus Deus
tuis, Deus unus est. Et dili
ges Dominum Deum tuum.
ex toto

ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex tota mente
tua, & ex tota uirtute tua,
Hoc est primum mandatum.
Secundū autē simile est huic:
Diligēs proximū tuū sicut te
ipsum. Quod sic ab eo exponit
Matt. vii. Oīa quæcunq; uil-
tis ut faciant uobis hęc, hęc
& nos facite illis Et Tobie 4
sic redditur: Quod tibi nō uis
fieri, alteri ne feceris, In his
summantur lex & prophete,
ut docet Christus Matt. xxiij.
In his duobus mandatis uniu-
ersa lex p̄det & prophete.
Plenitudo ergo legis est dile-
ctio. Paulus Roma. xiiij. Qui
em̄ diligit proximū, legem im-
pleuit. Nā nō adulterabis. Nō
occides. Nō furaberis. Nō fal-
sum testimoniū dices. Non cō-
cupisces, Et si q̄ est aliud mā-
datū, in hoc uerbo instaurat:
Diligēs

Euthimi-
us in Luc.
ca. 10.

Diliges proximū tuū sicut te
ipsum. Dilectio proximī malū
non operatur.

Proximus autem dicitur om-
nis homo, q̄ inter nos propius
qui sumus secundū naturæ cō-
municatiōē. Et Christus pros-
ximi officio eū docet esse fun-
ctū, quicūq̄ indigētī præstat
beneficiū uel auxiliū. Luc. x.

Impletio Decalogi unde petenda.

LEx per gratiā Spiritus
Christi, nō legis efficac-
tia uel nostris uiribus
implet, ut docet Christus Ioā. 15
Sine me nihil potestis facere.
Per LEGEM enim cognitio
peccati, Rom. iij. Fructus au-
tem SPIRITVS Charitas,
Gala. v. quę nō agit perperā,
sed sola legē adimplet, i. Cor-
inth.

rinht. xiiij.

Vnde inquit Paulus Roma.
viiij. Lex spiritus uitæ id est,
nis spiritus sancti uiuificāris
nos, qd lex non potest Mosais
ca. Viuificāris inquam nos in
CHRISTO IESU Liberauit
me a lege, id est, ab imperio
seu tyrannide pcti & mortis.
Nā qd impossibile erat legi ex
ea parte qua imbecillis erat
p carnem (destitutā uidelicet
spiritu) Deus misso filio suo
in similitudinē carnis pcti, de
pctō, id est, de similitudinē pec
cati, id est, de carne Christi. q
similis quidē erat alij carni
pctō obnoxix, reuera autē im
munis ab omni peccato, dāna
uit pctū, id est, aboleuit pecca
tū, in carne, nimirum Christi,
facta hostia p peccato: Dedit
que spiritū suum potentierē
lege, omnibus obtēperantibus
sibi

sibi, sua efficacia uim cōcupis-
cētię domātē, ac effingentē &
aptantē nos, ut simus lubētes,
ad omnia bona, & abhorrētes
ab oī malo, ut iustificatio le-
gis impleret in nobis, qui nō
secundum carnē ambulamus,
sed secundum spiritum.

**Fruētus
Spīritus.**

Paulus Galatas iij. Fruētus
SPIRITVS est, Charitas, Gau-
diū, Pax, Patiētia, Longanimi-
tas, Bonitas, Benignitas, Man-
suetudo, Fides, Modestia, Con-
tinentia, Castitas.

Paulus Ephes. ij. Deī enim
factura sumus, creati in Chri-
sto Iesu ad opera bona q̄ crea-
uit Deus, ut ī illis ābulem⁹.
Finis igitur præcepti qui in-
tendit, Est Charitas, de corde
puro, & consciētia bona, & fi-
de non ficta. j. Thimo. primo.
Elegans uerbum est Augusti-
ni in expōitiōe epīsto. ad Gal-
atas

Itas: Contēplatio veritatis in
solius Dei dilectiōe fundata
est, boni mores in dilectione
Dei & proximi, in quibus duo
his præceptis tota lex pēdet
& propheta.

EXPLICATIO SIN
gularū præceptorum
ex literis Euange
licis & Apo
stolicis.

Explicatio primi.

CHRIſTUS Mathæi
iiiij. Vade Satana, scrip
tum est eū: Dominū
Deū tuum adorabis, & illi so
li seruiēs.

CHRIſTUS Ioan. iiiij. Nos
adorā;

Nota præ
cepta neg
gatiua ins
cludunt
affirmat.

Idolatria
crassa.

Spirita li 3.

adoramus quod scimus. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & ueritate oportet adorare.

Paulus primo Ephes. iij. Vnus Deus & pater omnium, qui est super omnes, & per omnia & in omnibus.

Summa præcepti est, ut non solum non adorent Idola externa, tanquam Dij, more Ethnico, sed & ne quæcumque creaturam admemus supra Deum: Nam quod quis supra Deum amat, hoc sibi Deum facit, ut docet Christus Matt. sexto: Non potestis Deo seruire & Mammonæ:

Paulus Ephes. v. Omnis artifex qui est Idolorum seruus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Paulus Philippenses iij. Quoniam Deus uenter est, & gloriam in dedecore suo, qui terrena sapiunt.

In pri

In primis uero in hoc præcepto
tū peccāt arioli, aruspices,
& quicūq; magicā exercēt, &
qui illos sciscitātur: Item Hæ-
retici, qui idola suarū opiniō-
nū adorant, ut eleganter osten-
dit Vincentius ille Litinensis,
lib. cōtra Profanas nouatiōes.

DE VENERATIO- ne sanctorū & Ima- ginum.

ECCLÉSIA non adorat
Sanctos propter religio-
nē (quæ hoc prohibet)
sed honorat, propter imitatio-
nem. Honorat eos charitate, &
non seruitute.

Itē ueneratur Saluatoris no-
stri, & sanctorū eius imagines.
non ut Deos, in quos sp̄ salu-
tis figat, sed ut monumēta que

E 1. dam

Augu. de
uera religio-
ne cap. ult-
timo.

Vide Concl-
lium Nice-
num 7.

dam ad recordationem & memoriam,

Explicatio secundi.

Prohibet
periuriū.

Otiosum
iuramentum.

Otiosa
usurpatio
nominis
diuini.

Christus Matt. v. Audistis quia dictum est antiquis: Nō periurabis, reddes autem Dño iuramenta tua. Ego autē dico uobis: Non iurare omnino, neq; per cœlū, quia Thronus Dei est: Neque per terram, quia scabellum est pedum eius: Neq; per Hierosolymā, quia ciuitas est magni regis: Neq; per caput tuum iura ueris, quia nō potes unū capillum album facere aut nigrum.

Sit autem sermo uester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.

Usus nominis Dei legitimus.

Paulus

PAulus Phillip. ij. Dedit
illi nomen quod est supra
ōne nomē, ut in noīe eius
omne genu flectatur, cœlestiū,
terrestrium & infernorum.

Coloss. ij. Omnia quęcūque
facitis in uerbo & ī opere, oīa
in nomine Domini nostri Iesu
Christi, gratias agentes Deo
& patri per ipsum.

Et primo Corinth. x. Omnia
in gloriam Dei facite.

Iurare quatenus
liceat.

CHRIŦVS iurare prohibet
in sermonibus quotidianis.
Cæterum in rebus serijs
& cōtrouersis, ad cōprobandā
& illustrandā ueritatē, in quibus
testimonio opus est, ibi ut
ait Apostolus: Homines per ma
iorem

Adoratio

Gratiarū
actio.

Glorificatio.

Iorem se iurant, & omnis con-
trouersia eorum finis, ad con-
firmationem est iuramentum,
Hebreorum vj.

S Explicatio tertij.

SABBATVM DV-
plex, externū & internū.

Sabbatū
externū.

Hieroni.
in Epist.
ad Gala.
cap. 4.

SABBATI EXTERNI
scē in Ecclesia obrinet dies
Dominicus, cuius mētio fit As-
poc. j. aliaq; festa, ab Ecclesia
instituta, p̄sertim propter eos,
qui magis seculo uacāt, quam
Deo, ut saltem his diebus popu-
lus memor eius quod scriptū
est: Vacate & uidere quod ego
sim Deus, cōueniat ad publicū
Ecclesie sacrificiū (quam mi-
sam uocamus) ad cōmunes pre-
ces, laudes, & gratiarum actio-
nes, ad uerbū Dei audiendum
& per

& pertractandum, proximoq;
bñfaciendū, breuiter, ut ferte
tur ut a p̄ctis seu malefactis: ut
a bonis operibus, seu benefas
ctis, que tū maxime in proxis
mū indigentē conferēda sunt,
hoc em̄ est sanctificare sabbat
tum ut docet Christus Marc.
primo: Sabbatum propter ho
minem factum est, non homo
propter Sabbatum.

CHRISTVS Matt. xij. Itaq;
licet Sabbathis benefacere.

SABBATVM INTER
NUM est continua pax & gau
dium in Spiritu sancto.

Paulus Hebr̄orum 4: Itas
que relinquitur Sabbathismus
populo Dei. Qui em̄ ingressus
rus est in requiem eius, etiam
ipse requiescet ab opib; suis.

Requiescet inquit diu 9 An
gustin. ab operibus carnis, &
uacabit operibus Diuinis, que

E 3 opes

Sanctifica
re Sabba
tum.

Sabbatū
internum

Augu. li.
2. quæst.
super Ex
odii. 172.

operabitur in fide per dilectio-
nem: nam tum demum sunt in
requie, non, si fiât seruili timo-
re legis, qui tormētum habet,
non requiem. Et hic Sabbatis-
mus internus est & perpetuus
sanctis repositus.

Explicatio quarti,

CHRIſTUS Marci vii.
Deo dixit: Honora patrē
tuū & matrē tuā. Et qui ma-
ledixerit patri uel matri mor-
te moriatur. Vos autē dicitis:
Si dixerit homo patri uel ma-
tri. Bonum quodecunq; ex me,
tibi profuerit, & ultra nō dis-
mittis eū quicquā facere pa-
tri suo aut matri, rescindētes
uerbū Dei per traditionē ue-
stram quam tradidistis.

Quo Christus declarat hon-
orē parentū non tantum pers-
tinere

Honor
parens
tum qua

tinere ad amorē, reuerentiā
& obediētiam, sed & ad curā
& alimentionem.

Paulus Ephes. vj. Filij obedite parentibus uestris in Domino. Hoc eñ iustum est: honora patrem tuum & matrē tuā (quod est mandatum primū in promissione) ut bene sit tibi & sis longæuus super terram.

Hoc quoq; præcepto mandatur, ut obediat Episcopis pastoribus & magistris, qui sunt patres spirituales. j. Corint. 4.

Et potestatibus superioribus & quorum subsumo imperio: qui etiam patres uocantur, iij. Regum v. Vbi erui Naamā dñm suum appellabant patrem.

S Explicatio quinti.

CHRISTVS Mathęi v,
Dñ est a trimiquis, NON
E 4 OCCI

tuor cōs
plectitur

Patres spi
rituales.

Potesta
tes.

Prohibet.

Ira,
Indignatio,
Cōuitiū.

Finis huius
suis præcepti.

O dium.

Amaritudo.

Ira.

OCCIDES. Qui autē occiderit, reus erit iudicio. Ego autē dico uobis, quia omnis qui trahit fratrem suum, reus erit iudicio, Qui dixerit fratri suo Racha, reus erit cōsilio. Qui autem dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis.

Item audistis quia dictū est Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuū. Ego autē dico uobis: Diligite inimicos uestros, bñfacite ijs, qui oderunt uos, & orate pro persequētibus, & calumniāribus uos, ut sitis filij Patris nr̄i qui in celis est: qui solē suū oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.

i. Ioānis. iij. Qui odit fratrem suum homicida est.

Ephes. iij. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur a uobis

nobis, cum omni malitia. Esto
te inuicē benigni, misericordes,
donātes inuicem, sicut & Deus
in Christo donauit uobis.

Explicatio sexti.

CHRISTVS Matth. x.
Ne adulteres.

CHRISTVS Matt. V. Om-
nis q̄ dimiserit uxorē suā ex
cepta fornicationis causa, facit
eam moechari, & qui dimissam
duxerit a iulterat.

Diuortium ergo non nisi una
ex causa permiffum est, & tū,
quo ad thoru tantum, nō quo
ad uinculū, ut testatur Aposto-
lus, j. Corinth. vij. His qui
matrimonio iūcti sunt, præci-
pio, non ego, sed Dñs, uxorē
a uiro nō discedere: q̄ si disces-
serit, manere inuptam, aut ui-
ro suo reconciliari, quem loi-

B s cum

Indigna-
rio.
Clamor.
Blasphes-
mia.

Prohiben-
tur: Adul-
terium.
Dimissio
uxoris.

cum Ecclesia semper intellexit
de dimissa ex causa fornicatio
nis tantum, ut testatur D. Aug
libro de adulterinis coniugijs.
Et ita determinatū est in Con
cilio Milenitano, cui idē sanc
tus pater interfuit.

Hebreorum xiiij. honorabile
le connubiū in omnibus, & tho
rus immaculatus. Fornicator
res enim & adulteros iudicabit
Deus.

Honorabilior autem & bea
tior est uirginitas, si tamē men
te & corpore seruetur. Et cas
ta uiduitas seu coelibatus a for
luto primo matrimonio, quam
secundæ nuptiæ.

Primæ Cor. vij. Volo uos
sine sollicitudine esse Qui sine
uxore est, sollicitus est quæ Do
mini sunt, quomō placeat De
o. Qui autē cum uxore est, sol
licitus est quæ sunt mūdi, quomō
modo

modo placeat uxeri, & diuisus
est. Quę autē nupta est cogitat
quę sunt mundi, quomodo pla
ceat uiro. &c.

EXTRA CONIUGI
um omnis libido
damnata.

Primę Cori. vii. Nolite er
rare, neq; fornicarij, neq;
adulteri regnū Dei possidebūt
Ephes. v. Fornicatio & om
nis immunditia nec nominetur
in uobis, sicut decet sanctos:
aut turpituudo, aut stultiloquiū,
aut scurrilitas.

S Explicatio septimi.

CHRIſTUS Marc. decimo.
NE FURERIS

Primę Corint. vi. Nec fures
neq; auari, neq; rapaces regnū
Dei

Immundi
tia.

Turpitu
do.

Stultilo
quum.

Scurrili
tas.

Prohibēt
Auaritia.

Rapina.

Dei possidebunt.

Paulus Ephes. iiii. Qui iura-
batur, iam non furetur: magis
autem laboret operando mani-
bus suis quod bonū est, ut has-
beat unde tribuat necessitatē
patienti.

Usura.

Ad hoc praeceptum quoque
pertinet prohibitio foenoris &
usuræ, de qua Christus Lucæ
vi. Mutuum date nihil inde
sperantes.

Similiter omnis dolose cir-
cumersionis ꝑ. Thessaloni. iiii
Ne quis supergrediatur, nec
circūueniat in negotio fratrem
suum, quoniam iudex est Do-
minus de his omnibus.

Explicatio octauæ.

**Prohiben-
tur,**

CHRISTVS Matth. x.
NE FALSVM
TESTIMONI-
VM

VM DIXERIS.

Lucæ quarto: Nemini calum
niam faciatis.

Roma. xiiij. Deponentes mē
dadium, loquimini unusquisq;
ueritatem cum proximo suo.

Prima Petri secūdo. Depeni
te omnem malitiam, & omnem
dolum, & simulationem, & in
uidias, & detractiones.

Explicatio noni.

CHRIſTUS Matthæi v.

Audistis quia dictum est an
tiquis: Nō mœchaberis. Ego
autem dico uobis: Quia omnis
qui uiderit mulierem, ad concu
piscendam eam, iam mœcha
tus est eā in corde suo.

Paulus Primæ Corinth. viij.

Melius est nubere quam uri.

Sed necdum professo castitas
tem. Cui uero ob uotum nō li
cet dus

Calūnia.

Mendaci
um.

Malitia.

Delus.

Simula
tio.

Detras
tio.

Concupis
cētia mus
lieris.

Votū ca
sttatis
přstādū.

cat ducere vel nubere, ei sedulo orandus est Deus, ne contingat aduri, ut docet diuus Ambrosius in oratione ij. preparatoria ad Missam.

Explicatio decimi.

CHRIſTUS Matt. v. Beati mundo corde, in ipſum Deum uidebunt.

Romano. vij. Peccatum non cognoui, niſi per legem. Nam concupiſcentiam nesciebam, niſi lex diceret: Non concupiſces.

CHRIſTUS Mat. xv. De corde exeunt cogitationes male &c. Hæ sunt quæ coinquinant hominem.

Iacobi primo: Concupiſcentia cum conceperit, parit peccatum.

Concipit autem, ubi accedit delectatio uel conſenſus. Tentatio, cui reſiſtitur, peccatum non est quod

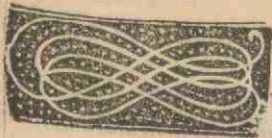
Cogitationes male
æ.

est quod reum faciat, ut docet
Augustinus ad Valerium comi-
tem libro primo, capite decis-
mo octavo.

Prime Thim. vj. Radix om-
niū malorū est cupiditas: quā
quidam appetentes, errauerūt
ā fide, & inferuerunt se dolori-
bus multis.

CHRISTVS Matt. xix

*Si vis ad vitam ingredi,
Serua mandata.*

SEPTEM SACRAMENTA ECCLESIAE Catholicae.

- 1 Sacramentum Baptismi.
- 2 Sacramētū Cōfirmatiōis.
- 3 Sacramētum Eucharistiae.
- 4 Sacramentum Pœnitētiæ.
- 5 Sacramētum Ordinis.
- 6 Sacramētū Matrimonij.
- 7 Sacramentum Extremæ
Unctiōnis infirmorum.

Sacramētum est inuisibilis
gratiæ uisibilis forma, seu
signum. Quare in unoquoque
q̄ Sacramento duo sunt spectā
da: SACRAMENTVM ip
sum, hoc est, externum sacrum
signum, influens oculis & auri
bus. RES sacramenti, di
uina & spiritalis uis quæ in
administratione sacramentorū
rite accipientibus confertur.

Aug. in Io
an. tract.
30.

Idem in
Psal. 73.

DE SACRA
mento Baptismi. Domi
nus Iesus ad sanctos A
postolos suos ait.

Data est mihi om
nis potestas in cœ
lo & in terra. Eū
tes ergo docere oēs gen

Matt. 28.

tes, baptizantes eos in
nomine patris, & filij, &
spiritus sancti. Docetes es
os seruare oia quaecunq;
q; madaui uobis. Et ecce
uobiscum sum omni
bus diebus, usq; ad con
summationem seculi.

Et Marci xvi. Euntes
in mundum uniuersum
prædicate euangelium
omni creaturæ. Qui cre
diderit & baptizatus fu
erit, saluus erit. Qui ue
ro non crediderit, con
demnabitur.

SIGNVM externum aqua.
RES SACRAMENTI, 1. abs
lutio omnium peccatorū. 2. ad
optio

optio baptizati in filium Dei,
& regeneratio in nouum homi-
nem per spiritum sanctum, III.
& assumptio regenerati in he-
redem Dei, & cohæredem Ie-
su Christi.

Ephes. quinto: Christus dis-
lexit Ecclesiã, & seipsum tra-
didit pro ea, ut illam sanctifica-
ret: mundans eã lauacro aquę
in uerbo uite.

Galar. tertio. Quicũq; in Chri-
sto baptizati estis, Christum
induisistis.

Ad Titum primo: Secundum
sram misericordiã saluos nos
fecit per lauacrũ regeneratio-
nis, & renouatiõis spiritu san-
cti, quẽ effudit in nos abunde,
per Iesum Christum saluatoreẽ
nostrũ, ut iustificati gratia ipse-
us, hæredes simus secundum
spem uitæ æternę,

DE BAPTIS- mo paruulorum.

Dionys.

Origen .

Augst.

ECCLÉSIA ex traditione
Apostolorū baptizat paru-
los, ad quos scit promissionem
Euāgelij pertinere, ob sordes
inhærentis peccati originalis,
quæ nisi per baptismū abluī nō
possunt. iuxta illud Christi, los
annis tertio: Nisi quis renat⁹
fuerit ex aqua & spiritu sanc-
to, nō potest uidere regnū Dei
Baptizat autem eos in fide sus-
ceptorum, qui Ecclesię nomīe
pro eis abrenunciāt, credunt,
& spondent: sicut Christus re-
spiciens fidē offerentiū infan-
tes ut tāgeret, complexat⁹ est
eos, & imponens manus, bene-
dicebat illos. Lucæ xviiij. &
Marci decimo.

STIPV

STIPVLATIO ET

*Sponsio, quæ fiunt in
Baptismo.*

SACERD. Abrenuncias Sas
tang? **S**VSCEPTORES no
mine parvuli: Abrenuncio. **S**A
CERDOS. Et omnibus operi
bus eius? **S**VSCEPTORES:
Abrenūcio. **S**A**C**ERDOS: Et
oibus pompis eius? Suscepto.
Abrenuncio. **S**A**C**. Credis in
Deum patrē omnipotentē crea
torem cœli & terræ? Suscep
Credo. **S**A. Credis & in Iesum
Christum, filiū eius unicum,
dominum nostrū, natum & pas
sum? Suscep. Credo. **S**A**C**ER.
Credis & in spiritum sanctū,
sanctam Ecclesiā Catholicam,
Sanctorum communionem, re
missionem peccatorum carnis
resurrectionē, & vitā æternā
post mortē? Sus. Credo. **S**A**C**.

Chrysoft.
hom. 21.
tom. 4.

Vis baptizari? Sufe. Volo.

Memorata sponsio tota uita
rememoranda, & semper medi
tāda erit, & ad omnē progress
sum & tentationē hoc uerbum
repetēdum: Abrenūcio tibi Sa
tana, & adiungor tibi Christe,
& simulcū hoc uerbo crux frō
ti imprimenda est: sic enim nō
modo nullus hominum, sed nec
ipse diabolus te lædere quies
quam poterit.

Prima Petri iij. Vos saluos
fecit baptisma: nō carnis depo
sicio sordium, sed interrogatio
bonę conscientię in Deum. Id
est, Effectus baptismi est, non
ablutio sordium corporis, sed pa
ctum bonę conscientię erga De
um, seu bona conscientia bene
respondens apud Deū: sentiēs
nimirum per spiritum adoptio
nis & reuocatiōis emundantē
conscientiam ab operibus mor
tuis.

tuis, se habere Deum patatū,
& pium Patrem.

DE SACRAMENTO
Confirmationis legitur
Acto. 8.

Cum audissent Apo-
stoli, qui erant
Hierosolymis, q̄
recepisset Samaria Ver-
bum Dei miserūt ad e-
os Petrū & Ioā. Qui cū
uenissent orauerūt pro
ipsis ut acciperēt spiritū
sanctū. Nondum em̄ in-
quenquam illorum ues-
nerat, sed baptizati tan-
tum erant in nomine le-

fu. Tūc imponebāt manus super illos, & accipiēbāt spiritum sanctum.

Item Actū. xix. de Ephesijs: His auditis, baptizati sunt in nomine domini Iesu. Et cum imposuisset man^o illis Paulus, uenit spiritus sanct^o super eos.

Hiero. cōtra Luciferianos.

Augu. de baptis. cōtra Donatistas capite 16.

Administrāt hoc sacramētū in Ecclesia solī Episcopi, ueluti Apostolorū in Ecclesia successores: q̄ in genere uisibīliū sacramentorum sacrosanctum est, sicut ipse baptismus.

SIGNVM eius externū, est impositio manū Episcopaliū, & Chrisma (quod loco uisibilis descensionis spiritus sancti traditione Apostolica surrogatum

gatum est) per signū crucis frō
ti impressum. Res sacramenti,
ungi spiritali ūctiōe septiformis
spiritus Dei.

Si queris, quare in Ecclesia
baptizatus nisi per manus Epif
copi non accipiat spiritum san
ctum. quem nos in uero baptis
mate tribui scimus? Disce hāc
observationem ex ea autorita
te descendere, quod post ascens
um Domini spiritus sanctus
ad Apostolos descendit.

In Baptismo datur ad purissa
tionem & regenerationē: in
Confirmatione datur ad custo
diam, tutelam, defensionem, ro
bur, & uirtutis augmētum, ut
illius p̄sidio adducti carni,
mundo, & diabolo fortiter obs
tuctari possimus. Dat̄ deniq̄
ad consolationem, qua idē spi
ritus nos cōsolatur in omni tri
bulatiōe nostra, ne possim⁹ &

Hieronī.
cōtra Lu
ciferian.

Melchiaz
des.

nos consolari eos, qui in omni
pressura sunt. ij. Corinth. ij.

DE SACRAMEN-
to Corporis & Sanguinis
Domini, legitur Mat.
26. Marc. 14. Luc.

22.

COENANTIBUS eis ac-
cepit Iesus panem
& benedixit, ac fre-
git deditque discipulis
suis & ait: Accipite &
comedite. Hoc est cor-
pus meum. Et accipiens ca-
licem, gratias egit, & de-
dit illis dicens: Bibite ex
hoc omnes, Hic est enim
sanguis

sanguis meus Noui tes-
tamenti, qui pro multis
effundet in remissionem
peccatorum.

Et I. Corinth. II. Do-
minus Iesus in qua nos-
te tradebatur, accepit
panem & gratias agens fre-
git & dixit: Accipite &
manducate. Hoc est cor-
pus meum, quod pro uos-
bis tradetur. Hoc facite
in meam commemoras-
tionem.

Similiter & calicem
postquam coaruit, dicens:
Hic calix Nouum testa-
mentum est in meo san-
guine

guine. Hoc facite quotiescūq; biberitis in meam commemorationē.

SIGNVM, species panis & uini, aqua mixti; RES SACRAMENTI, uerū corpus & sanguis Christi, quibus nō indigne sumptis. I. Christo incorporamur. II. & omnium sanctorum societati, quę est Christi mysticū corpus, adglutinamur. III. & ad mutuā charitatē alendā & colendam accendimur.

Ecclesia iudicauit & decreuit firmissime credendum esse, & nullatenus dubitandum, integrū corpus Christi & sanguinē tam sub specie panis, quā sub specie uini, post consecrationē uere contineri: & sacramētū, sumēti illud sub una tantū specie secundum morē Ecclesię, proficere ad salutem.

Effectus
sacramēti
triplex.

In concil.
Cōstātie.

Sumptio
unius spe
ciei suffi
ciet.

August.

August. contra Faustum lib.
xx. capite xiiij. Decet quod pa-
nis noster & calix, nō qualibus
cunq; uerbis, sed certa cōsecre-
tione & hñdictione solēni (Ecc-
lesię tradita) sit mysticus: Pro-
inde quod non ita sit, quamuis
sit panis & calix, alimētum est
refectionis, nō sacramentū re-
ligionis.

Et cum decēte Ecclesia fide-
liter fatēdum sit, ante consecra-
tionem, panem esse & uinum,
quod natura formauit: post cō-
secrationem uero, carnē Chris-
ti & sanguinem, qđ hñdicio
cōsecrauit, uisibilibus creatu-
ris, uirtute diuinorum uerbo-
rum, secreta p̄estare, & ines-
tabili operatiōe, in substantiā
inuisibilis corporis & sangui-
nis filij Dei transformatis, cō-
uersis transelementatis & trans-
substantiatis. Idcirco in ecclesia
Cathol

August. in
senten.
Prosperi
Consecre-
tio.

Eusebius
Emiseno.
Transsub-
stantiatio.
Chrisos.
& Theo.
Ciprian.
in sermo
de ablut.
pedum.

Catholica, semel sanctificatis,
nulla deinceps manus iterum
consecrās, presumit accedere,
quāobrem resecratio q̄ per
tentāt heretici, execrabilis est,
& abominanda.

Augit. ad
Ianuariū.

Sumptio.

Reserua
tio.

C. Presb.
de cōsec.
distinc. 2.

Adoratio.

Et quia placuit spiritui san-
cto, & uniuersę Ecclesię Dei,
ut in honore tanti sacramenti,
prius in os hominis Christiani
Dominicū corpus intraret, q̄
ceteri cibi, nisi in stās mortis pe-
riculū aliud postulet: ea de re
Ecclesiastica lege sancitum est,
hoc uenerabile sacramētum p̄
infirmis reseruandum esse, ne
cum a nō ieiuno sacerdote nec
semper & ubiq̄ cōsecrari possit,
agrotus sine communionis
uatico moriatur.

Deniq̄ uniuersa Ecclesia
Christum in Eucharistia uere
presentē, & se exhibentē, sup-
plex adorat. Et nemo carnē illam

Iam, ut dicitur inquit Augustinus, manducat, nisi prius adorauerit, intus fide non in ea que uidetur, sed in ipsum Christum, pro nobis crucifixum, sub speciebus externis contentum, & opertum.

QVOMODO AD

Communionem accedē

dū sit, 1. Corin. II.

Quotiescūq; manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annūciabitis, donec uenerit. Itaque quicumq; manducauerit panem, & biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis

Ergo cū
timore. &
reueren-
tia acces-
dendum.

Fides.

Timor.

guinis Domini. Probet
autē seipsum homo, &
sic de pane illo edat, &
de calice bibat. Qui enī
manducat & bibit indi-
gne, iudicium sibi man-
ducat & bibit, nō dñus
dicans corpus Domini.

Basiliius in summis Moras-
lium sic ait: Cōmunicaturi fr̄
dē habere in primis debēt uer-
bis Domini dicentis: Hec est
corpus meum, quod pro uobis
datur, hoc facite in meā cōme-
morationem. Et timorē cōcipe-
re ex uerbis Apostoli dicētis:
Qui māducat & bibit indigne,
iudicium sibi manducat & bi-
bit. &c.

Deinde cōsiderare magnifi-
centiā gloriæ filij Dei, & ad-
mira

mirari nimietatē humilitatis,
quomodo tātus ac talis obedi-
ens fuit patri usq; ad mortē p
nostra vita, & hinc accendi ad
effectū & dilectionem Dei pa-
tris, q unico filio suo nō peper-
erit, sed p nobis oībus tradis-
dit illū, & eo amplius ad amo-
rem unigeniti prouocari, q eū
uidēt mortē turpissimā pro no-
stra redemptione tollerasse.

Et proinde cogitare, ut uiuēs
tes nō amplius sibiipsis uiuāt,
sed ei qui p ipsis mortuus est
& resurrexit, sicut Apostolus
ait: q charitas Dei urget &
impellit nos, iudicantes illud,
qd' si unus pro oībus mortuus
fuit, ergo oēs mortui fuerunt.
& pro oībus mortuus est Chri-
stus ut qui uiuūt, post hac non
sibi uiuant, sed ei qui p ipsis
mortuus est & resurrexit, &
expendāt se in usus proximū

G I cum

Dilectio
erga Deū
um patrem
& filium.

Propositū
uiuendi.
post hac
Christo. 2.
Corint, 5.

1. Cori. 10.

cum quibus sunt unū corpus
in Christo, sicut scriptum est:
Quod unus panis & unū
corpus multi sumus, qui de uno
pane participamus.

Eusebius Emisenus cōmu-
nicaturum sic admonet. Cū res-
uerendū altare tuis spiritalibus
sacris faciendus ascēdis, sacrificiū
Dei tui corpus & sanguinē sibi
de respice, honora, mirare, mē-
te continge, cordis manu suscipi-
pe, & maxime haustu interiori
assume.

Et Chrysostom. homilia de
Eucharistia in Encenijs, accedens
furū ad mysteria sic alloquitur:
Num (putas) uides panē? num
uinum? num sicut reliqui cibi
in secessum uadūt? Ab hinc ne sic
cogites. Quē admodū enī si cer-
ra igni adhibita illi assimilata
nihil substantiæ remanet, nihil
superfluit, sic & hæc pura mys-
teria

steria consumi, corporis substā
tia. Propter q̄ accedēs, ne pu
tes quod accipias diuinum cor
pus ex hoste, sed ex ipsīs Seras
phim forcipe ignem, quē Esa
ias uidit. Reputa salutarē san
guinē, quali ē diuino & impob
luto latere efluere, & ita ap
proximās labijs puris accipe.

QVI INDIGNI sint sumptione.

Qui adhuc uoluntarē
habet peccādi, graua
ri magis dico Eucha
ristiæ perceptione quam puris
ficari. Qui uero peccādi de cę
tero uoluntarē nō habet, cōmu
nicaturus satisfaciat lachry
mis & orationibus. Et cōfidēs
de Dñi miseratiōe, accedat ad
Eucharistiā intrepidus & se
curus. Sed hoc de illo dico,
G 2 quem

Mysteria
.i. species
panis &
uinis.

August. de
Ecclesiast
sic. dogm
mat. ca. 53.
& in Ioā
nē tracta.
26.

Arg. ser,
5. de rē
pore.

quē mortalia p̄c̄tā nō gravāt,
Quem uero talia gravant, non
aliter communiōe dignū se fas
cit, quā si errores pristinos res
linquat & p̄c̄nitentiā a p̄gredi
bus Ecclesiarum petat, ut qui
criminū suorum sorde pellutus
est, ex omeloge seos satisfactiōe
mundetur.

Facebant igitur heretici, qui
homines nefandis uocibus in
hortant, ut q̄ flagitiosiores se
experiuntur esse, eo audacius,
ad hæc tremēda mysteria par
ticipanda irrumpant, sine p̄c̄ni
tentiz satisfactiōe, & religio
sa p̄p̄aratione, per ieiunium,
elemosynam, & orationes. Cer
te diuus Chrysostrōmus protesta
tur se prius sanguinē suū fu
surum, quam mysteria tradat
indignis.

DE SACRAMEN

to Pœnitentiæ. Quo ei qui
post baptismū deliquit, si
pœniteat & cōfiteat pec-
cata sua, remissio pecca-
torū per absolutionem

Sacerdotis an-
nūciatur.

Dominus Iesus ad
sanctum Petrum
ait Matt. xvi. Et
tibi dabo claves regni
cœlorū. Et quodcūq; li-
gaueris super terrā, erit
ligatum & in cœlis. Et
quodcūq; solueris super
G 3. terrē

terram, erit solutū & in
cælo.

Ioh. an. xx. Quorū re
miseritis peccata, remit
tuntur eis! & quorū res
tinueritis, retenta sunt.

Chryso.

TRES PARTES POE
nitentiæ post Baptismum.

Cōtritio. Cōfessio, Sa
tisfactio.

2. Cor. 7

CONTRITIO, est erubescētia
secundum Deū, qua quis
se peccasse grauitèr dolet, cū
uero & firmo proposito uitæ
in melius commutandæ.

CONFESSIO, (quæ sacra
mētalis appellatur) est amara
& lachrymosa agnitio & enar
ratiō peccatorū, quæ cōsuetū
gra

grauant corā Deo, & (qui Dei
legatiōe & Ecclesie ministerio
sunt fūgitur) sacerdotē salutis
cōsiliij, spiritualisq; reme-
dij & absolutiōis I uerbo Dñi
obtinēdæ gratia, quam morbi
cognitiō, quæ sine criminum ac-
gnitorū conscientia torquētiū
enumeratiōe haberi nō potest
necessario præcedere debet.

SATISFACTIO propitia
torā pro nostris & totius mūdi
peccatis, Christus ē. Satisfactio
uero, quā Ecclesia ab his qui
post baptismū in crimē relapsi
sunt postulat, uīdicta est, quam
ex præscripto sacerdotis, uel
spiritualis medici de nobis
sumere debemus, cōmissis pec-
catis aduersa facientes. 1. Quia
Deum Christo mediāte placam-
us 2. Causas & reliquias pec-
catorū excindimus 3. Pœnas
peccatis nostris debitas aut re-

G 4. dimis-

Clemens
Basilus.

Hieron. I
Mat. cap.
19.

1 Ioan. 2.
Ciprian.
episto. 2.
lib. 4. &
inf. ser.
de. la.

Effectus
satisfactio-
nis quæ
duplex.
Tertull.
de pñia.

1. Cor. 11.

dimimus, aut mitigamus. 4. Be
Ecclesie nostro malo exēplo
lesæ, contrario exemplo satis
facimus.

ñ. Corinth. vii. Quæ
secundum Deū tristitia
est, poenitentia in salus
tem stabilem operatur,
seculi autē tristitia mor
tē operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundū De
um cōtristari, quantam
in uobis operatur solli
citudinē, imo satisfactio
nē, imo indignationē,
imo timorē, imo de sīde
rium, imo uindictam.

Operatur inquā SOLLIC
TVDINEM, qua solliciti sūt
qui poenitent ne denno pecc
cent

est. Imo **SATISFACTIO**
NEM, (D. Ambrosius legit
exomologesin) id est, ratē delis
sū cōfessionē, qua simul & sas
tisfactio offertur, & salutaris
medela p̄ expiandis offensis
exquiris. Imo **INDIGNATI**
ONEM in ipsum uidelicet sce
lus cōmissum, cuius iam pœnis
tentē pudet ac tēdet. Imo **TI**
MOREM, tremēdi, iusti, &
ineuitabilis iudicij Dei. Imo
DESIDERIUM recōciliatio
nis cū Deo & Eccle. Imo **VIN**
DICTAM, qua se pœnitēs ses
cundū consiliū sui Pastoris ob
admissa peccata adfligit.

QVOMODO DIFFE
rant Pœnitētia ante Bap
tismū, & pœnitentia
post Baptismum.

G 7 Pœni

Ambros.
in episto.
ad Rom.

Tertu. 111.
Hieron.

Pœnitētia ante Baptismum,
detestationē tantū, & odiū
vitæ prioris postulat: nō etiam
confessionē sacramentalem &
satisfactionem, sicut pœnitētia
post Baptismum, quę est secur-
da post naufragium tabula.

Vnde & alia ratio est iustis-
ficationis hoīs per baptismū,
q̄ reconciliatonis cū Deo, hō
minis lapsi post Baptismū in
crimīa: quę admodū D. Cypria-
nus ī sermone de elemosyna,
& in sermone de letione pedū
& Rupert. Tuitiēn. in cap. 4.
Leuitic pie & catholice docēt
Quod ignorāt, seu ignorare se-
simulant hæretici qua re infu-
nitā hominū turbā hac tempo-
state misere deceperunt, & de-
cipere satagunt: Cōfessionē sa-
cramentalem & Satisfactionē
pœnitētię impie abnegantes.
& quod in se est abolentes.

SIGNVM Sacramenti Pœnitentiæ, uerbalis absolutio, quã impendit sacerdos, cõ impositione manus. **RES** Sacramenti, reconciliatio uere pœnitentis & cõfitentis erga Deũ & Ecclesiam per uerbum Dei: cuius sacerdos minister & annunciator est.

QVOMODO CERTIFICEMUR de remissione peccatorum.

A Nima certifiçat q̄ Deus dimiserit ipsi peccata, si cõrepletur ipsum in affectũ eius q̄ dixit: Iniustitiã odio habui, & abominatus sum. Vt testat̄, D. Basilius in quæstionibus cõpendio explicatis, quæst. xij. Si audito (inquit S. Bernardus) uerbo absolutiõis, iã surgis desiderio supernorũ, si gratum

Bernard.
de quatuor modis
orandi.

batum tollis, corpus uidelicet
à terrenis eleuans uoluptatis
hirs, ut iam nō feratur anima cō-
cupiscentijs eius. sed magis ip-
sa, ut uignū est, regat illud, &
ferat quo nō uult: si deniq; am-
bulas quæ retro sunt obliuiscens,
& ad ea quæ ante te sunt
extendens, desiderio & propo-
sito proficiendi, curatum te nō
dubites.

DE SACRAMENTO

Ordinis Domini Iesu ad
discipulos suos, Ioan.

xx. ait.

Sicut misit me pater,
& ego mitto uos.

ij. Corinch. v. De-
erat in Christo mandū
recons

reconcilians sibi, & de-
dit nobis ministeriū re-
conciliatiōis. Pro Chris-
sto ergo legatiōe fungi-
mur, tanquam Deo ex-
hortante per nos.

Et Act. xiiij. scribitur.
Cum autē sacrificarent
Domino, ieiunarētque
dixit Spiritus sanctus:
Segregate mihi Barna-
bā & Saulū in opus ad
quod accersui eos. Cūque
ieiunassent & orassent,
imposuissentque illis ma-
nus, dimiserunt illos.

Item Acto. xiiij. Paulus
& Barnabas cum con-
stituis

stitissent per singulas,
Ecclesias presbyteros.
& orassent cū ieiunatio-
nibus, commēdauerunt
eos Domino in quem
crediderunt.

1 Timot. 4. Noli ne-
gligere gratiā quæ in
te est, quæ data est tibi
per prophetiā, cum im-
positiōe manuum pres-
byterij.

2 Timot. 1. Admoneo
te ut resuscites gratiam
Dei quæ est in te per
impositionem manuum
mearum.

Tit. 1. Huius rei gra-
tia

ria reliqui te Cretæ, ut
ea quæ defunt corrigas,
& cōstituas per ciuitas
tes presbyteros sicut &
ego disposui tibi.

DE ORDINATIONE
DIACONORUM.

ACTOR. VI. Considerate fratres uiros ex uobis boni testimonij vii. plenos spiritu sancto & sapientia, quos cōstituam super hoc opus. Nos uero orationi & ministerio uerbi instātes erim9. Et placuit sermo corā omni multitudine. Et elegerunt

runt Stephanū, uirū ple
nū fide & spiritu fācto,
& Philippū, & Procos
rum, & Nicanorem, &
Timonē, & Permenā,
& Nicolaum aduenam
Antiochenū, hos statue
rūt āte conspectū Apo
stolorum, & orātes im
posuerunt eis manus.

1. Timot. 3. Diacones
similiter, pudicos nō bi
lingues, nō multo uino
deditos, nō turpe lucrū
sectantes, habētes mys
terium fidei in consciē
tia pura. Et hi autē pro
bentur primū, & sic mi
nistrant

niffrent, nullum crimen
habentes.

SIGNVM impositio manus
tm. **RES SACRAMENTI:**
gratia, qua ratū fit ministeriū:
sive exhibeatur per dignū sive
indignū, quam diu is ab Eccle
sia recisus non est, & dum mis
sive suo secundum formam ab
Ecclesia traditam, fungitur.

Augu. libro ij. cōtra epist.
Permeniani de Baprismo &
Ordinatione loquēs, ait: Vtrū
q; sacramentū est & quādā cō
secratione utrunq; homini das
tur: illud cū baptizatur, istud
cū ordiatur. Ideoq; in Ecclesia
u unq; non licet iterare.

Sunt autē in Ecclesia alij
maiores, qui & sacri dicuntur,
alij minores Ordines, oēs nu
mero septē: videlicet, Presbys
terorū, Diaconorū, Subdiaco

H 1. norum,

nerum, Acolutorum, Lectoꝝ,
Exorcistarum, & Ostiarioꝝ.

DESACRAMENTO
Matrimonij. Dominus
Matth. 19. ad Phari-

ſeos ait:

Qui fecit hoīem
ab initio mascu-
lum & foeminā
fecit eos, & dixit Prop-
ter hoc dimittet homo
patrem & matrē suam
& adhærebit uxori suæ
Ea erunt duo in carne u-
na. Itaq; iā nō sunt duo,
sed una caro. Quod er-
go De⁹ coniūxit, homo
ne

ne separet.

Ephes. v. Propter hoc
relinquet homo patrē
& matrem suam & ad-
heret uxori suae: & es-
sunt duo in carne una.
Sacramētū hoc magnū
est: ego autem dico in
Christo & Ecclesia. Ve-
runtamē & uos singuli
unusquisq; uxore suam
sicut seipsum diligat.

Primæ Corinth. vii.
His qui matrimonio iū-
cti sūt precipio, nō ego,
sed Dominus, uxore a ui-
ro nō discedere: q; si dis-
cesserit, manere i. i. uup-

G 2. tam

Augr. de
bono con
iugali.

Ex Cōcl.
Mileuit a
no 62. 17.

tam, aut uiro suo recon
ciliari.

SIGNVM, externa coniune
ctio spōū & sponsę in Christi
nomine. RES Sacramenti, in
dissolubilitas uiculi sōiugalis
(instar cōiunctionis Christi &
Ecclesię: ad quam significan
dā potissimū institutum est a
Deo in Paradiso. ut testatur
Paulus Apost. Ephes. iij.

Placuit Ecclesię: ut secundū
Euangelicam & Apostolicam
disciplinam, neq; dimissus ab
uxore, neq; dimissa a marito
alteri iūgant, sed ita maneāt,
aut libimet recedēt. Quos
si contēpserint, ad pœnitenti
am redigantur.

August. de bono coniugali
lib. cap. vij. sic ait: Fœdus il
lud inittū nuptiale, cuiusdā Sa
cramētāres est, ut nec ipsa se
parat

paratione irritum fiat.

Et post pauca: Quem nō faciāt intentū, quid sibi uelit tāta firmitas uinculi cōiugalis? Quod nequaquā puto tantū ualere potuisse, nisi alicuius rei maioris ex hac infirma mortalitate hominū quoddā Sacramentū adhiberetur, quod deserentibus hoībus, atq; id dissoluerent cupientibus, inconcussū illud maneret ad pœnā, nec tamen nisi in ciuitate Dei nostrā talis est causa uiri cum uxore Ethnici ergo & Iudei, quibus Marrimoniū tale sacrū signū non est, qui & rē huius Sacramenti nō agnoscūt, sed uiolant cōiugiū quidē habēt cōiugij. Sacramentum non habent.

Reuera namq; reuera Mysterium est inquit Chryso. & magnū mysteriū, relictis & desertis parētib; que tanta be-

H 3. uescia

Chryso.
c. 5. Eph.

neſicia preſtiterunt, adherere
turum illi que antea neq; uiſ
ſa ſit, neq; aliquid cōmercij cū
illo habuerit. Magnū reuera
Myſterij & ineffabilem quan
dam ſapientiam habēs in Chri
ſto quidē & Eccleſia Verūta
men non propter ipſum ſolū
ita dictum eſt ſed quid? ut uir
uxorem ſcilicet tanquam pro
priam carnem foueat.

DE SACRAMEN
to Extremæ Vnctiōis in
firmorū habetur Iaco. 5.

Infirmatur quis in uo
bis, induat præſby
teros Eccleſiæ, & orēt
ſuper eū, unctes eum
oleo in nomine Domini &

ni, & oratio fidei salua-
bit infirmum, & alleua-
bit eum Dominus: & si
in peccatis sit, remittetur
ei.

Quod non est dubium de fide-
libus egrotantibus accipi vel
intelligi debere, & quia genus
est SACRAMENTI ideo quis
Ius reliqua sacramenta negan-
tur, concedi non potest, ut testat
Innocentius primus ad Eugubium
nunc Episcopum necque in uniuersum
scriptores Catholici, Hiero-
nymus, Ambrosius, Augusti-
nus, Chrysostomus, Gregorius
magnus, Beda qui & hunc locum
Mat. vi de hoc Sacramento in-
terpretatur ET EXEVNTES
predicabant ut poenitentiam ages-
rent, & demonia multa eiec-
bant, & ungebant oleo multos
H 4. egros,

egros & sanabantur.

Orationes quæ super egros
tos à Presbyteris fiunt, omnis
pietatis plenissimæ sunt, ut vel
hinc manifestū euadat, hæretis
cos nostri tēporis, huius Sacra
menti usum apud suos spiritus
plane Satanico sustulisse.

SIGNVM Sacrum oleū infir
morum. RES SACRAMEN
TI, allevatio ægroti: si nō sem
per in corpore saltem in aīa.

ISAGOGE,
AD PLENIOREM
cognitionē doctrine
Ecclesiæ Ca-
tholicæ.

VETE.

VETERIS ET NOVI

Testamenti con-
uenientia.

Vtrumq; suas habet pro-
missiones, & præcepta
Et ut uetus in legē mo-
ralem, legem ceremoniam, &
legē iudicialem distinguit: Ita
Nouum quoq; his tribus cōtri-
netur: Doctrina, Sacramentis,
& disciplina.

Rursus conveniunt quo ad
præcepta moralia, quæ suman-
tur i decalogo, & utrobique (ex-
cepto Sabbato, cōmutato in di-
em dominicam) eadē sunt iux-
ta illud:

Si uis ad uitā ingredi,
Serua mandata.

H. s. VETE

VETERIS ET NO-
ui testamēti discrimē.

Augu. de
spū & lis
tera, cap.
2.

Chryso. I
cap 8. ad
Hebr.

Augu. in
Psalm.

33. & 37.

2. Cor. 2.
Hebr. 4.

Vetus testamentum, est
lex Dei, extrinsecus
scripta in tabulis: quæ
per se terret quidem & condē-
nat, sed per se sine Spiritu san-
cto non iustificat uel uiuificat
peccatorem. Habēs promissio-
nes terrenas magis q̄ cœlestes
si literā spectemus. Et ceremo-
nias, quæ sunt tantū umbrā
seu figura futurorū honorū,
in quorū fide & spe, iustificati
sunt Patres.

Nouū testamentū est eadē
lex Dei, intrinsecus scrip-
ta in cordibus per Spiritum
sanctum, quo iustificā pecca-
tores, & uiuificā & pacifi-
cantur cōscientiæ habens pro-
missioes uitę, nō terrenę, sed
cœlestis

coelestis. Et Sacramenta, quae
sunt signa, non futurorum, sed
iã presentium honorum, nobis
in Christo exhibitorum.

Signa quidem non tantũ sig
nificantia, sed & sanctificantia
& conferentia, ad percipiendũ
idoneis, quam significant salu
ficantem gratiam Dei.

DE LIBERTA te Noui Testamēti.

Christiana libertas, nõ cor
poralis sed spūalis pro
fus libertas ē, qua Christo nos
secundũ animã & spiritum, I.
A diabolica captiuitate. II. A
seruitute peccati III. A male
dicto legis, quo transgressores
facti legis inuoluimur IIII. A
sege seu tyrānide mortis eter
næ. v. Similiter a spiritu seru
tutis

Aug. cons
tra Faust.
sibi. ca.
p. 11.

entis, quod legi metu poenae, non
amore iustitiae seruitur. vi. Is
tem a typis, figuris & uerbis le-
gis Mosaicae, tam iudicialis quam
ceremonialis, quae ipso sole iam
illucescunt & coruscante trans-
ierunt. vii. Denique quae etiam se-
cundum corpus, quandoque cum ad
iudicandum redierit, nos a ser-
uitute corruptionis liberaturus
est, ut subiectae scripturae testantur.

A p̄as.

CHRISTVS Iohan. viij. **A**
men amen dico uobis, quia om-
nis qui facit peccatum seruus est
peccati: seruus autem non manet
in domo in aeternum, filius au-
tem manet in aeternum. Si ergo
uos filius liberauit, uere li-
beri eritis.

**A potesta-
te diaboli**

Colos. primo. Qui eripuit nos
de potestate tenebrarum, & tra-
sulle in regnum filij dilectionis
suae, in quo habemus redemptio-
nem & remissionem peccatorum.

Galat.

Galat. iij. Christus nos redemit de maledictio legis, factus pro nobis maledictum.

Roma. viij. Lex spiritus uisus in Christo Iesu liberavit me a lege peccati & mortis.

Ibidem: Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus Abba pater.

Galat. iij. & v. Fratres, non sumus ancille filij, sed liberi, qua libertate Christus nos liberavit. State, & nolite iterum iugo seruitutis contineri, Ecce ego Paulus dico uobis, quoniam si circūcidamini, Christus uobis nihil proderit.

Iterum: In Christo Iesu neque circūcisio aliquid ualet neque preputium, sed fides, que per charitatem operatur.

Roma. viij. Nos ipsi primicias

A maledictio legis.

A mortis tyrānide.

A seruituti spiritui.

A ceremonijs legis Mosaicę.

A corrupsione corporis.

tias spiritus habentes, & ipsi
intra nos gemimus adoptione
filiorum Dei, expectantes redem-
ptionem corporis nostri.

Abiit igitur ut quis falso pe-
suasus existimet se preteritum
eiusmodi libertatis euangelis-
tae iam liberum quoque factum
esse ab observatione decalogi,
cum Dominus dicat Matth. xi. c. Si
uis vitam ingredi, serua mandata.
Et Apostolus Galat. v. Vos
enim in libertate uocati estis
fratres, tantum ne libertatem in
occasione detis carnis, sed per
charitatem spiritus seruite inui-
cem. Hereticos carnalem libera-
tatem pollicentes, S. Petrus sic
perstringit: libertatem illis pro-
mittentes, cum ipsi serui sint
corruptionis. ij. Petri. ij.

Abiit quoque ut putet se per
Christum non ab umbris modo
legis Mosaicę, que euanuerunt
(appel.

(apellatæ ob id ab Apostolo es-
gena elemēta) sed & ab Eccle-
siae traditionibus & pijs cere-
monijs absolutū, quum hæc eo
spectent, ut omnia honeste &
secundū ordinē, fiant in nobis,
& ut ceremonie præteritorum
Christi beneficiorū nos ad nos
meant, & ad pietatē excitent
& inflammēt, cum scriptū sit:
Stare & tenere traditiōes q̄s
didicistis. Et iterum, 1. Corint.
xi. Si quis autē uideatur cōren-
tiosus esse, nos talē consuetudi-
nem nō habemus, neq; Ecclesiā
a Dei. Ut proinde eiusmodi
traditiones & Ceremonie pro
egens elemētis haberi nō pos-
sint. Absit deniq; ut quis libera-
tatis Christianæ occasione, rūs-
pere sibi uicula corporalis ser-
uitutis aut subiectiōis licere
poret, cū Apostolo dicat: Seruī
obedite per oīa dñis carnalis

bus

Galat. 4.

2. Cor. 14.

1. Thes. 2.

Coloss. 2.

bus non ad oculum seruientes.
Item Romano. viij. Reddere
ergo oibus debita, cui tributū
tributū: cui ueſtigal, ueſtigal:
cui timorē, timorē: cui honorē
honorē: Nemini quicquam
debeatis, niſi & inuicē diligat
tis Et Apoſtolorū princeps,
Petrus, i. Petri ij. Deū timete
Regem honorificate: ſerui ſub
diti eſſote in dñi timore domi
nis, non tantum bonis & moſ
deſtis, ſed etiam dyſcolis.

DOCTRINÆ NO
ui teſtamenti Summa.

PAulus ad Tit. iij. Apparuit
iſtā benignitas & humanitas
Saluatoris noſtri Dei: nō ex
operibus iuſtitie, quę fecimus
nos, ſed ſecundū ſuam miſeris
cordiam ſaluos nos fecit. p̄ ſa
uzerum regeneratiōis & reno
uationis

uationis spiritus sancti, quē effu-
dit in nos abunde, per Iesum
Christum saluatorem nostrum
ut iustificati gratia ipsius, hæ-
redes simus secundum spē vi-
tæ æternæ.

Tit. ij. Apparuit gratia Dei
& saluatoris nostri oībus ho-
minibus, erudiēs nos, ut abne-
gātes oēm impietatem & secu-
laria desideria, sobrie, & iuste
& pie uiuamus in hoc seculo,
expectantes beatā spem & ad-
uentum gloriæ magni Dei &
Saluatoris nostri Iesu Christi.
qui dedit semetipsum pro nos-
tris, ut nos redimeret ab omni
iniquitate, & mūdaret sibi pos-
tulum acceptabilem, sectato-
rem bonorum operum.

Hęc doctrina adumbrata est
in ueteri Testamēto, in Nouo
uero exhibita.

Ephes. 3.
Coloss. 2.

TRES VIRTUTES

Theologicae, sic vocatae
q̄ circa illas tota Theo-
logia versetur, quibus
diuinitus infusis hæc
doctrina mentibus
inſcribitur.

1. Fides. 2. Spes.
3. Caritas.

Maxima autem harū est
Caritas.

.1 Cor. 13.

Hebre 11.

FIDES est substantia re-
rum sperandarum argu-
mentum non apparentiū
Substantia inquam rerum spe-
randarum, id est, certitudo, &
quasi certa possessio quæ dā ea-
rum rerum quas speramus, eo-
q̄ mentis nostræ oculis eas sic

representet ac sicut, ut iam illi
quodammodo frui uideamur
Et argumentum non apparen-
tum, id est, perspicua ostensio &
certa demonstratio rerum non
uenturum in conspectum, ut de
eis perinde persuasi simus, ac
si oculo corporali peruiderent.

SPES, est expectatio futuro-
rum honorum: quæ non pudeat
in electis, propter charitatem
Dei diffusam in cordibus eorum,
à qua nihil eos diuellere poterit.

CHARITAS, est dilectio
qua diligitur Deus propter se
& proximus propter Deum,
uel in Deo, quæ inter hæc tria
maxima est, & summum tenet locum.

Augusti.
lib. j. de
doc. chris-
tiana.

Fides
spes
Charitas.

{
augeat
meditas
tione.

} Symboli aplici.
Orationis dñicæ.
Decem præcep-
torum.

I 2. Sacras

Sacramentorum pia participacione, omnes pariter roborantur.

Augustinus libro primo de Doctrina Christiana, ca. xxxix. sic ait: Homo Fide, Spe, & Charitate subnixus, eaque inconcussè retinens, nõ indiget scripturis, nisi ad alios instruendos. Et qui omnem intellectu diuinarum scripturarum ad ista tria se scit referre debere, ad tractationem illarum securus accedat.

QUATVOR VIR-
tutes Officiales, quæ &
Cardinales vo-
cantur.

1. Prudentia.
2. Iustitia.
3. Fortitudo.
4. Temperantia.

Vocantur

Vocant Officiales, quod ab
his omnia uitæ cōmunis of-
ficia secundum cuiusque uoca-
tionem deriuentur.

Vocantur Cardinales, quia
in his quatuor angulis (ut di-
uus Gregorius ait) solidū mē-
tis nostræ ædificium cōstitit &
sustinetur, boniq; operis tota
structura consurgit.

Vt igitur tribus illis uirtuti-
bus theologis, qbus proprie
cū Deo agimus, Dei cultus (q
Græce *θεοσεβία* uocat, & spī-
ritu exhibetur) constat. Ita his
quatuor uirtutibus Officiali-
bus, omnes actiones & officia
totamq; uitam nostrā, dum in
hoc mortali corpore sumus re-
gi oportet.

PRVDENTIA in ueri &
iusti cognitiōe & perspiciētia
agendorū consistit, qua Ethnis
ci huius seculi sapiētes carues

runt, quia dicentes se sapientes esse, stulti facti sunt.

IUSTITIA in societate humani generis colenda tuendaque tribuendo unicuique quod suum est: quam & Ethnici nequaquam prestabant, praesertim erga Deum, quamuis essent eius opinione turgidi.

FORTITUDO in robore animi, non desectendo a uero & iusto: quam Ethnici, ut ignari tantum ueri quam iusti, tantum iactabant: & praesertim Stoici philosophi infelicissime, qui de ea potissimum gloriantur.

TEMPERANTIA appetitum ratione cohibet, ut omnia fiat ordine & modo: quam Ethnici tantum simulabant.

De his quo modo Deo placent, & in Christianis hominibus elucere debent, B. Ambrosius tres officiorum libros eleganter

gan

gantissimos iuxta & piissimos
conscripsit: Cum Cic. nix unu
bram earum, si Christi institut
tū spestemus, in suis officiorū
libr. expresserit Imo ut Lactā
tius ostendit, sub eorū nomini
bus foedissima quaedam uita
nobilitate fatigit.

SEPTEM Spiritus
seu septem dona Spi
ritus sancti, quib⁹ uir
tutes Theologicæ &
Cardinales, ad genuinā
operationem suam mo
uentur. & expediuntur.

Primus Spiritus Sapientiae
II. Spiritus intellectus. III.
Spiritus Consilij. IIII. Spiritus
Fortitudinis. V. Spiritus Sciēs
tiae. VI. Spiritus pietatis. VII.
Spiritus Timoris Domini.

August in
Psalm. 7°

Amb. de
uocatione
genti.

Augu. lib.
de ciuit.
dei 14. ca
pit. 1.

A timore Domini gradatim
ascenditur ad sapientiam:

TIMOR Domini, donum
est spiritus sancti, quo excitati,
Dominum Deum nostrum, ut
piissimum patrem filiali affectu
reueremur, anxie metuentes,
ne quo modo eum offendamus, ne
ne ab eius charitate qua nos diligit,
ulla ex parte excidamus.

PIETAS est donum Spiritus
sancti quo imbuimur ardenti
& placido affectu rite & syn-
cere colendi Deum, & benivo-
lenti proximo, (etiam de nobis
male merito) propter Deum.

SCIENTIA est donum Spiritus
sancti, quo hoc consequimur,
ut sciamus quid in hac uita de-
sit nobis, & quomodo in hoc ma-
ligno seculo prudenter & sine
offendiculo uitam nostram trans-
igamus.

FORTITUDO est donum
Spiritus

Spiritus sancti, quo necensuros
horamur ne uel illecebris, uel
aduersitatibus huius mundi a
pietate abduci nos ullo modo
pariamur, esurientes & sitiens
tes iustitiam super omnia.

CONSILIVM est donū Spirī
tus sancti, quo edocemur bene
consulta & deliberata ratione
expedite eligere (præsertim in
rebus difficilibus) id quod nō
solū nobis, sed & proximo ad
perpetuam salutē imprimis cō
modat, Deiq; gloriā quā maxi
me illustrat.

INTELLECTVS est donū
Spiritus sancti, quo illustrante,
rectam, ueram & Catholicam
intelligentiā diuinorū eloquio
rū & mysteriorū assequimur.

SAPIENTIA ē donū Spirī
tus sancti, quo imbuti animum
à terrenis & temporalibus res
bus subducētes, Dei contēplati

Ambr. li.
Off. l. c.

Grego. 7.
Moralium

Lucq. 14.

August.
in Mich.
c. 1.

rioni prorsus uacamus, dulciss
simaq; quadam degustatiōe &
delectatione Sūmi boni in Deo
acquiescimus.

Pro his donis consequendis
& augendis, Deo sine intermis
sione supplicandum est, cum fi
ducia obtinēdi ea per Christū.
Lucæ xj. Si ergo uos cum sitis
mali, nostis bona dona dare fi
lijs uestris, quāto magis pater
uester cœlestis de cœlo dabit
spīritum bonum petētibusc.

Iacobi j. Si quis autē uestrū
indiget sapiētia, postulet à Deo
qui dat omnibus affluenter,
& non impropert, & dabitur
ei. Postulet autem in fide nihil
hæsitans.

SOCTO BEATI
tudines perficiētis homi
nem

nen: quas dona ista Spiri-
tus sancti in nobis
efficiunt. Mat-
thæi, 5.

B Eati pauperes spi-
ritu, quoniam ipsorum
est regnum cælorum.

II. Beati mites, quoniam
ipsi possidebunt terram.

III. Beati qui lugent,
quoniam ipsi consolabuntur.

III. Beati qui esuriunt
& sitiunt iustitiam, quos
nam ipsi saturabuntur.

V. Beati misericordes
des, quoniam ipsi miseri-
COR

Congrue
Timori.

Pietati.

Scientiæ.

Fortitudi-
ni.

Consilio.

Intelles
tui.

Sapiētig.

Iohan. 15.

cordiam consequentur.

VI. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum uidebunt.

VII. Beati pacifici, quoniam filii Dei uocabuntur.

VIII. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

Hæc octaua beatitudo tanquam ad caput redit, & circulus absoluit, quia consummatum perfectumque hominem, quatenus in hoc seculo ad perfectionem perueniri potest, ostendit, sicut ait Christus: Maiorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

TRIA

TRIA OPERA QUI
bus spiritualiter litat &
placetur Deo,
Ieiunium, Eleemosyna,
Oratio.

IEIUNIVM est tēporaria
a licitis cibis abſtinentia:
nō auerſione creaturę Dei
quę bona ē, ſi cū gratiarū actiō
ne ſumatur, ſed cauſa affligē
dę mortificandęq; carnis, &
humiliandę ſeu deſecandę ani
mę, propter Deum ſuſcepta.

ELEEMOSYNA est mu
nus ſeu beneficium, uel opera
ſeu officium miſerationis cau
ſa collatū in quęcunq; hominē
inopem propter Deum: maxie
uero præſtitum egentī fratri
propter Chriſtum, in quo cōs
inuicem membra ſumus.

ORA

I. Tim. 4.

Aug. cōt.
Fauſt. li.
10. cap. 9.

Lucę. 6.
& 10.

Galat. 6.

August.

Roma. 9.

Iacob. 1. 4.

1. Tim. 2.

ORATIO est eleuatio mentis ad Deum (arcteter & gemis
tibus inenarrabilibus per spiritum sanctum excitatis) ab ipso
Deo fideliter petentis, que sunt
salutaria, per mediatorem Dei
& hominum Iesum Christum.

SEPTEM OPERA Misericordiae.

- I. Pascere esurientem.
- II. Potare sitientem.
- III. Colligere hospitem.
- IIII. Operire nudum.
- V. Visitare infirmum.
- VI. Redimere seu solari captiuum.
- VII. Sepelire defunctum desolatum.

Tobiae. 1.

Christi

Christus hæc pietatis o-
pera in sua mēbra que
Deum patrem humili
spūtu innocant, religiose colit
lata perinde estimat, ac si in ipsū
sum collata fuissent, secundū
quæ etiā cum ad indicandū re-
dierit, se iudicaturū corā se his-
tendos perhibuit, responsurū
his q̄ a dexters erūt: quodcumq̄
uni ex his fratribus meis mi-
mis fecistis mihi fecistis. Et in-
iustis qui a sinistris erūt: Amē
dico vobis, q̄ diu nō sectistis us-
ni de minoribus his, nec mihi
fecistis. Et ibunt hi in suppli-
cium æternum, iusti autē in vi-
tam æternam. Matt. xxv.

SEPTEM OPERA
misericordiæ
spiritalis.

Pris

Primum. Patienter ferre in
firmitatem fratris.

Romano xv. Debemus autē
tē nos firmiores, ibecillitates
infirmorum sustinere, & non
nobis placere.

Coloss iij. supportantes in
uicem.

i. Theff. v. Patientes estote
ad omnes.

II. Consilio inuare dubitātem
& animo perplexū expedire.

Ecclesia. v. Si tibi est intelle
ctus, responde proximo.

Certe genus ē spiritalis pos
tatiōis & refocillationis pro
ximi, quid facto opus sit ambi
gentis salutare consilium, ut te
stat Salomō. Prover. xxvij.

Vnguento, inquit, & varijs
odoribus delectat cor, & bon
is amici consilijs, anima dulc
eoratur.

III. Docere ignorantē seu ers
rantem

rantem instruere.

Daniel. xij. Qui ad iustitiã
erudiunt multos, fulgebunt qua
si stellæ in perpetuas æternita
tes.

Galat. vj. Et si præoccupatus
fuerit homo in aliquo des
licto, vos qui spirituales estis
huiusmodi instruite in spiritu
lenitatis.

Iacobi. v. Fratres mei si quis
ex uobis errauerit a ueritate,
& conuerterit quis eum, scire
debet, quoniam qui conuertit fe
cerit peccatorem ab errore uis
æ suæ, saluabit animam eius
a morte, & operiet multitudi
nem peccatorum.

III. Consolari afflictum, tristẽ,
& pusillanimum.

Paulus. ij. Corint. j. Deus to
tius cõsolationis, qui consolatur
nos in omni tribulatione nostra
ut possimus & ipsi consolari.

K I. eos

eos qui in omni pressura sunt
per exhortationem, qua ex-
hortamur & ipsi v. Deo.

The sa. v. Consolamini p. ut
sillanimes.

V. Corripere peccatē priuatē,
priuate publice vero publice.

CHRISTVS. Mat. xvij. Si
peccauerit in te frater tuus, ita
de & corripe eum inter te &
ipsum solum. Si te auerit, lu-
cratus eris fratrem tuum.

1. Timot. v. Peccantes coram
omnibus argue.

Psal. 140. Corripiet me ius-
tus in misericordia & incre-
pabit me, oleū autem peccato-
ris non impinguet caput meū.

VI. Remittere offensam delin-
quenti, ad quod tenetur offen-
sus.

Matt. v. Si dimiseritis homi-
nibus peccata eorū, dimittet
& uobis pater uester cœlestis
delicta

De recon-
ciliādo fra-
tre offen-
so, ad quē
tenet offe-
nsor.

delicta uestra. Si autem non dimiseritis, nec pater uester celestis dimittet uobis peccata uestra.

Marci xj. Cum stabitis ad orandū, dimitte si quid habetis aduersus aliquem, ut pater uester qui in coelis ē dimittat uobis peccata uestra. Quod si uos non dimiseritis, nec pater uester dimittet uobis peccata uestra.

Ita ut offensus teneatur remittere offensam in se delinquenti: Ita offensor teneatur reconciliare fratrem quē offendit.

Matt. vj. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersus te, relinque ibi munus tuū ante altare, & uade prius reconciliari fratri tuo, & tūc ueniēs offer munus tuū.

VII. Orate pro persecutōribus

De remittenda offensa, ad quā teneatur offensus.

& calumniantibus uos.

CHRISTVS Mat. v. Dilige inimicos uestros, benefacite his qui oderunt uos, & orate pro persecutibus & calumniantibus uos, ut sitis filij patris uestri qui in caelis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.

CONSILIA Euangelica.

Vide Epi
phanium con-
tra Vales-
ianos.

PRIMUM & praecellens, perpetuam uirginitatem corpore & mente seruare

CHRISTVS, Mat. xix.
Sunt Eunuchi, qui seipsos castrauerunt propter regnum caelorum
Qui potest capere capiat.

Capere potest, D. Cypriano teste, qui non cogente necessitate, sed

te, sed deliberato consilio pro-
pter Deum eligit cœlibatum.
Huic si postea obuiauerint ten-
tamenta, & liberã mentem ad
carnales reuocauerint appeti-
tus, non consistat in brachio
carnis suæ, sed in Deo, qui in
se cõfidẽtibus fortis adest, qui
uicit mũdum & uictoriam suis
promittit militibus. Et qui
uictores sunt sui, cœlo uĩ infer-
runt, sicut scriptũ est: Regnum
celorum uĩ patitur, & uiolẽ-
ti diripiunt illud.

i. Corint. vii. De uirginibus
præceptum Domini nõ habeo
consilium autẽ do, tanquã mis-
ericordiam consecutus à Deo
ut sim fidelis. Existimo enim
hoc bonum esse. &c.

Et paulo post: Porro hæc ad
utilitatem uestram dico, nõ ut
laqueum uobis iniiciã, sed ad
id subaudi hortor, quod hone-

K 3. flum

Cypria. I
sermo. de
nati uita.
Dñi.

i. Corã. 7.

Ioan. 16.

Matt. 11.

sum est, & quod facultatem
prebeat sine impedimēto Do-
minum obsecrandi.

Ibidem. Qui statuit in corde
suo firmus non habens necessi-
tatem, potestatem autē habēs suę
uoluntatis, & hoc iudicauit in
corde suo seruare uirginē suā
bene facit.

Huic consilio affine & uici-
nū est, post primas nuptias ab-
solutas, in casta uiduitate per-
manere, eandem uidelicet ob-
causam, ut et liberius seruatē
Christo.

1 Corint. vii. Mulier alliga-
ta est legi quanto tempore uir
eius uiuit. Quod si dormierit
uir eius, libera est a lege, cui
autē uult nubat tantum in Do-
mino. Beatior autem erit si sic
permanerit, secundum meum
consilium.

SECUNDVM, Rerum seu
honor

honorum secularium proprie-
tatem relinquere, & se uirgē cō-
muni uel solitariæ ad primiti-
uæ Ecclesiæ exemplum, quo li-
berius seruiatur Deo, addice-
re. Vel facultates oēs abdica-
re & in paupes distribuere, &
postea de Euangelij annūciati-
one, alij sup Ecclesiæ ministe-
rijs uiuere.

Vel deniq; (quod perfectissi-
mum est) ne hoc quidē iure uti
hoc est, ne temporalia quidem
ab his recipere, quib; spiritus
alij seminantur, sed suis man-
ibus sibi ipsi uictū suppeditare,
citra ministerij neglectū: quē
admodū fecit Apostolus Pau.

Acto iij: Multitudinis cres-
dentium erat cor unum & aīa
una, nec qsq; eorū q possides-
bat aliquid suum esse dicebat.
sed erant illis omnia cōmuniā.

CHRISTVS Math xix ad
K iij. ados

Basilus.

adolescentē (qui se omnia precepta decalogi à iuuentute custodisse responderet, & quid sibi adhuc delit, quærir). Si uis, inquit, perfectus esse, uade nēdo omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū in cœlo, & ueni sequere me.

CHRISTVS Matt. x. Nolite possidere aurum, neq; argentum, neq; pecuniā in zonis uestris: Non peram in uia, neque duas tunicas, neq; calciamēta neq; uirgam: dignus est operarius cibo suo.

Paulus. j. Cor. ix Dominus ordinauit ijs qui Euangelium annunciat, de Euangelio quosq; uiuere. Ego autem nullo horum usus sum. Et post pauca: Quæ est merces mea? ut Euangelium prædicans, sine sumptu ponam Euangelium.

TERTIVM addunt sancti patres

patres ex Euangelij sententia
quod est propriam prorsus ab
negare uoluntatē, addicereq;
se uoto in obediētiam alicuius
spiritualis prelati per uigilātie
quasi rationem pro anima eius
reddituri. Quod consilium qui
arripiunt, imitari Christū stu-
dent, qui nō uenit facere uolū-
tatem suam nec ministrari, sed
ministrare.

Hactenus præcipuas Noui
Testa. uirtutes, nō humanit.,
sed diuinitus cōparādas, quas
à Deo sedulo abire, & nactas
Dei beneficio excolere oportet,
& præcipua quæq; opera
bona, ex quibus cætera fere
oīa dimanēt, compendio quasi
in tabula quadā indicata sunt.

NUNC pari compēdio, de
peccatorum discrimine, fontis
bas, generibus & ppagie pau-
ca subiiciemus, ut discat pueri

1
tia, non modo quæ sequenda,
sed & quæ uitãda sint, & si cõ
missa quod absit, fuerint, dolẽ
ter agnoscenda, deslenda & sal
lutari Exomolegẽ eluẽda &
expurganda.

Peccatũ in genere (ut diuus
Ioãnes docet) est iniquitas hoc
est obliquitas, demat ic, seu de
flectio a regula legis æternæ,
seu diuinæ uoluntatis.

DVPLEX PECC CATVM.

I. Originale. II. Actuale

ORIGINALE peccatũ est
carentia Iustitiæ originas
lis cum uisiosa concupiscẽtia.

Dictum originale, uel quod
a uisiosa nostra origine illud
trahamus, uel quod sit originas
lis

lis iustitiæ privatio qua Deo
Adam primum nostrum paren-
tem orauit cum illum rectum
& sine vitio ad imaginē & si-
militudinem suam cōdidit. Ad-
dam enim per inobediētiā &
præuaricationem præcepti à
Deo accepti, auersus à Deo
hoc præclarum iustitiæ Origi-
nalis donū amisit, & hanc carē-
tiam amissi doni, cū cōcupiscē-
tia mala, in totam posteritatē
suā deriuauit. In quo vitio cō-
cipimur & nascimur oēs, sicut
David testat: Ecce (inquiēs)
in iniquitatibus cōceptus sum
& in peccatis cōcepit me ma-
ter mea Et Apostolus Paulus
docet, eius vitiosæ propagatio-
nis nomine, nos omnes nasci fi-
lios ire & æternæ morti cōno-
xios, & tales manere, donec re-
generemur in Christo, per aquā
& spiritū, Roma. v. & Ephe.
2. Quan,

Eccle. v^o

Gene. 1.

Eccle. 15.

& 17.

Reato tela
lii in bap-
tismo, res
manente
fomite.

Fomes nō
est p̄ prius
peccatū.

Iacobi. f.

August.

2. Quando scilicet per baptis-
mi sacramentum reatus huius
peccati tollitur, remanente cō-
cupiscentia, inclinante quidem
ad malum, sed non constituente
quem à baptismo reū, nisi qui
ei per delectationem & cōsens-
sum rursus accesserit.

ACTUALE peccatum est,
quod per illicitam delectatio-
nem & consensum seu uolunta-
tem accedentē cōcupiscenti-
uiciose à baptismo, aut cogita-
tione, aut locutione, aut opera-
tione cōmittitur, quod quidā
ex recentioribus personale ap-
pellant, de quo proprie intelli-
gitur hoc uulgatum dictum S.
Augustini: Peccatum adeo uo-
luntarium est, ut si nō esset uo-
luntarium, nō esset peccatum.

PECCATVM
actuale duplex.

I. Mors

1. Mortale. 2. Veniale.

MORTALE dicitur quo quis reus sit æternæ mortis: quorum multa enumerat Paulus Ro. 1. & 1. Corin. vj. & Galat. v. At enim talia peccata quæ illic enumerat perpetrantes, dignos esse morte, & punitos de non consequuturos nec possessores regnum Dei.

VENIALE est, quod licet poena dignum sit, non tamē ad æternam mortem obligat.

Poterunt autem hæc sic discerni, ut peccatū mortale sit, quo expugnat in nobis Charitas Dei vel proximi, quæ est principium vite spiritualis, iuxta illud Ioannis: Qui nō diligit manet in morte.

Veniale vero, quo remittitur quidem mentis intentio a fervore charitatis, quæ debemus Deo

Deo & proximo, sed non usque
ad exclusionem charitatis, quas
lia sunt. imo moderatus risus, orio
sum uerbū, subita ira, sed sta
tim restinēta, & uilitia.

Utrunq; rursus
duplex.

I. Commisionis. II. Om
missionis.

Iustitia enim duabus partis
bus constat, quæ sunt. Declina
re i malo, & facere bonum. Si
cut scriptū est Psalm. xxxiiij.
Qui ergo deflectit ad malū, pec
cat cōmissionē. Qui omittit fa
cere bonū, & præsertim qui nō
præstat munia & officia uoca
tionis suæ, peccat omissione.

ORIGO OMNIS
peccati actualis, concupi
scentia,

centia, remanēs in nobis
à Baptismo quē à tri-
plici obiecto tri-
plex fit.

- I. Concupiscentia car-
nis.
- II. Concupiscentia o-
culorum.
- III. Superbia uitæ: quæ
non est ex Patre, sed ex
mundo: & mundus trās-
sit, & cōcupiscētia eius.
Qui autem facit uolunt-
ratē Dei, manet in æter-
num. i. Iohan. ij.

AD AGNOS-
cēdas

Ambro. in
ora. 2. Pre-
paratoria
ad Miss.
Gregor.
in Mor.

cenda & discernenda pec-
cata, numerantur septem
peccata capitalia, q̄ sunt
uelut septē fōtes & sca-
turigines omniū pec-
catorū Aclua-
lium.

1. Superbia. 2. Inuidia. 3.
Ira. 4. Acedia. 5. Auari-
tia. 6. Gula. 7. Luxuria
siue libido.

Superbia gignit inobedien-
tiam, inconstantiam, hypocri-
sim, contentionem, pertinaciam,
discordiā, nouitatis præ-
sumptionem.

INVIDIA uero, odium,
inuisum

insurrectionē, detractionē, exultationē in aduersis pximi, afflictionem in prosperis eius.

IRA suscitatur rixas, contumelias, clamorē, indignationem, timorem mētis, blasphemias.

ACEDIA seu tristitia seculi generat malitiā, rancorē, pusillanimitatē, desperationē, torporē circa præcepta, uagationem mentis erga illicita.

AVARITIA precreat prodicionem, fraudē, fallaciā, perjurium, inquietudinem, uiolentiam, obdurationem cōtra misericordiam.

GVLA parturit ineptā legittimam, stultiloquiū, scurrilitatem, immūditiam, sensus hebetudinem circa intelligentiam.

LVXVRIA seu Libido gignit cecitatē mentis, inconsiderationem, incōstantiam, precipitationē, amorē sui, odium

Dei, affectum presentis seculi,
horrorem uel desperationem
futuri.

Ediuerso numerant septem
uirtutes capitales, quibus memo-
rata septē capitalia uicia cum
sua sobole expugnantur.

1. Humilitas.
2. Charitas.
3. Patiētia.
4. Gaudiū in Spī-
ritu sancto.
5. Mīdi contēptus.
6. Sobrietas.
7. Castitas.

Hæc passim per totā scriptura-
ram miris encomijs celebrantur,
quæ obuia sunt omnibus in ca-
uersariis.

Novem modis communi- camus peccatis alienis.

1. Consilio.
2. Iussione.
3. Con-
sensu.
4. Adulatiōe.
5. Recep-
tatiōe.
6. Participatiōe.
7. St-
lendo.
8. Non obistendo.
9.
Non manifestando.

Com

Consilio Principes sacerdos
rū & seniores populi occi-
derūt Christū. Matthæi xxvj.

Iussione David, occidit Uriā.

Cōsensu Paulus reus factus
ē sanguinis Stephani, Act. vij.

Adulatione, qui laudāt pec-
catorē in desiderijs aīæ suæ.

Psal. ix. Quo vitio maxime las-
horant pseudoprophete & he-
retici. Exo. xiiij. j. Thessa. ij.

Receptione: Sic peccavit
Abimelech filius Hierchaal, q̄
recepit iopes & uages, ad ma-
lefaciendū paratos. Iudic. ix.

Participatione qui de fur-
to & el rapina participant. Esa-
ia. j. & iij.

Silēdo peccant, qui possent
uero quē reuocare a delicto,
nec faciunt. Ezech. xxxiiij.

Nō obliuendo peccant, qui
cū possent obuiare & pturbas-
re puerfos, ad ipsū facere negli-

2. Regū.

ii.

gunt. j. Regū ij. Ezech. xliij.
Non manifestando, qui distu-
mulando, crimē quo proximo
dammum inferi, non indicant.
Prouerb. xix. Vbi nō manifes-
tans comparatur participans
furi.

Hæ peccatorum species dilige-
nter animaduertēde sunt, q̄
pleriq̄ uix se alienorū crimi-
num quamlibet in ea, aliq̄ ho-
rum modorū, consentiāt, reos
putent, cū tamen perinde rei
teneant atq̄ autores. Rom. j.

QVATVOR PEC-
cata clamātia in cœlum.

- I. Homicidium uoluntarium.
- II. Peccatū Zodomiticum.
- III. Opressio pauperum.
- III. Merces operariorū frau-
data.

I.

Homicidiū de industria cō-
missum. Gene. iij. Dixitq̄
Dom̄s

Domínus ad Cain: Quid fecisti? uox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

II. Peccatum Zodomiticū, ob horrendā sceleratē eius apud pueritiam silentio premē dum est ne castis auribus iniuria inferatur. De hoc scribitur Gen̄ xix. Clamor iquit Zodomorū & Gomorreorū multiplicatus est, & peccatum eorū aggrauatū ē nimis, descendam & uidebo utrum clamorem qui uenit ad me opere compleuerint.

III. Impia oppressio pauperū. Exo. xx. Aduenam dicit dominus nō contristabis neq; affliges, aduenę enī et ipsi fuistis in terra Aegypti. Villū & pupillo nō nocebitis, si reseritis eos uociferabuntur ad me, & exaudiū clamorem eorū, & indignabitur furor meus.

III. Merces operatiorū fraus

data.

Jacob. v. Ecce merces opera
riorū qui messuerūt regiones
vestras, quę fraudata est à uobis
his clamat, & clamor eorū in
aures Dñi Sabaoth introiuit.

DE PECCATO IN Spiritu sanctum.

Christus Math. xij. Omne
peccatum & blasphemia
remittit hominibus: Spiritus
autem blasphemie non remittitur.
Et quicumque dixerit uerbum
contra filiū hominis, remitte-
tur ei. Qui autē dixerit uerbum
contra Spiritū sanctū, nō dimittetur
ei, neque in hoc seculo, neque
in futuro.

SEX SPECIES PEC- cati in Spiritū sanctū.

I. Presumptio impunitatis pec-
cati

cati. II. Desperatio uenitæ. III.

Impugnatio agnitæ ueritatis.

III. Inuidencia & odium fratris
ternæ gratiæ. V. Obslinatio.

VI. Impœnitentia finalis.

I. PRÆSUMPTIO impunitatis

peccati, quæ olim Hymengus

& Alexander, & in præsentiarum

nostræ tempestatis hæretici, in æternum interitum se

præcipitant, quando spiritum

Dei honorũ operum feracem

blasphemant in hæc uerba. Ope

ra bona homini nihil profunt,

& mala opera nihil obsunt, stã

te fide in pmissionẽ. Repellentes

enim bonam cõscientiã cir

ca fidem naufragauerunt. i. Ti

moth. i. Tit. i.

II Desperatio uenitæ, qua infœ

lix Cain se perpetuæ morti ad

dixit, cum ait: Maior est iniquitas

mea quã u t ueniã merear.

Gene. 4. Et Iudas proditor,

L. 4. qui

qui de Dei misericordia despe-
rans, recurrens ad laqueum se
suspendit. Matth. xxvij.

III. Impugnatio agnitæ veritas
tis quæ inanimissime peccarunt Iu-
dæi, quando opera spiritus fan-
cti in Christo contra agnitã ve-
ritatem, non Deo, sed principi
demoniorum ex mera inuidia &
malitia attribuebant. Mat. xij.

Hodẽq; peccato inuoluerunt
se olim Iannes & Mábres, qui
resisterunt Moyli: & nostra tẽ-
pestate presentes heretici, qui
resistunt ueritati, homines cor-
rupti mente & reprobi circa
fidem. ij. Timoth. iij.

III. Inuidentiã. Er odiũ frater-
næ gratiæ. Hoc scelere Saul se
contaminauit quando uirtutum
profecibus quos Dñs, sciente
Sãule operabat in Dauid, tam
inuidebat, ut statueret de occi-
dendo illo. j. Reg. xvij. & xix.
Eodem

Eodem se scelere cōspurcant
scismatici, qui charitatis uicium,
inter ōnia spiritus sancti
charismata longe maxīm, quo
Ecclesiæ membra colligantur,
sue inuidiæ facibus exagitati,
impia discessione discindunt.
V. Obstinatio. Hac se perdiderunt
Iudei, de quibus Christus
dicit Ioānis xv. Si nō uenissem
& locutus fuisset eis, peccatū
non haberent. Nunc autē excu-
sationem nō habent de peccato
suo. Si opera nō fecissem in eis
quæ nemo alius fecit, peccatū
non haberent. Nunc autem &
uiderunt, & oderunt & me &
patrem meum.

VI. Impoenitentia finalis, Qua
se in æternū perdunt, qui diu-
tias bonitatis Dei & patiētis
& lōganimitatis cōtemnunt, p-
seuerantes in peccatis usq; ad
mortem. De quo peccato pro-

L s. prie

August.

Roma. 2.

2. Tes. 1.

2. Ioan. 1.

prie D. Ioannes dixisse videt:
Est peccatum ad mortem non pro
illo dico ut roget quis.

QUINQUE SEN- sus exteriores.

1. Visus. 2. Auditus. 3. Oloratus.
4. Gustus. 5. Tactus.

Hos quae diligenterissime custodi-
re oportet, ne a lege Dei desce-
stant: per illos enim tanquam per
fenestras quasdam peccatum, &
per peccatum mors in animam
ingreditur. Hierem. ix.

Quid sit iustificatio.

Ephes. 4.

Iustificatio est homo a Deo
per peccatum averti, non ima-
ginaria, sed vera ad Deum con-
versio, qua gratuita misericor-
dia Dei, ex impio & iniusto, re-
missis merito Christi peccatis
iustus

Iustus sit & pius, qui ea ipsa
renouatur seu reformatur spi-
ritu mētis suæ, ad imaginē ei⁹
qui fecit illum.

Vel iustificatio est mors ue-
teris hominis in nobis & exci-
tatio noui, qui secundum Deū
creatus est in iustitia & sancti-
tate ueritatis. Ve iustificari ni-
hil aliud sit, quam conformari
similitudini mortis Christi si-
mul & resurrectionis eius, qui
mortuus ē propter peccata no-
stra, & resurrexit ppter iustis-
sificationem nostram. Rom. 4.

Is ergo solus iustificatū spe-
rare se potest, qui mortuo pec-
cato per ueram poenitentiam &
firmum propositū ulterius nō
peccandi, in nouitate uitæ spī-
ritaliter resurgit & ambulat:
Viues deinceps nō secundum
pctī cōcupiscentias, sed secun-
dum Deū in Christo Iesu, qui
quod

quod mortuus est p̄cō, mortuus est semel, quod autem uiuit, uiuit Deo. Roman. 6. Huc spectat illud Eph. 5. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.

Constat itaq; iustificatio rebus duabus: Remissioe peccatorū, quā is quē ueteris uitę poenitet, fiducia meriti passionis Christi accipit p̄ fidē. Reuouatioe interioris hoīs per charitatē, qua demum imbuti in uitę nouitate ambulamus. Quo illud Apostoli spectat: In Christo Iesu neq; circūcisio aliquid ualet, neq; preputium, sed fides quę per charitatem operatur. Galat. v.

Infanti sunt heretici, qui sola fiducia seu p̄cōp̄rioē remissiois p̄cōrū propter Christi nō etiam reuouatioe seu reformatione interioris hoīs iustificationem

ficationem cōflare mētiuntur.

Nam quid aptius eo q̄ beatissimus Ioannes ait: Filioſi nemo uos ſeducat. Qui facit iuſtiam iuſtus eſt, ſicut & ille iuſtus ē. Qui facit peccatū ex diabolo eſt, qm̄ ab initio diabolo peccat. In hoc apparuit filiſ Dei ut diſſoluat opa diaboli.

Et poſt pauca: Nos ſcimus quoniā trāſlati ſumus de morte ad uitam, quoniā diligimus fratres.

Qui nō diligit manet in morte.

Et Pau. Roma. ij. Nō enim auditores legis iuſti ſūt apud Deum, ſed & factores legis iuſtificabuntur.

Et Iacobus Apoſtoſus capi. ij. Videtis qd̄ ex operibus iuſtificat homo, & nō ex fide tantū. Extat hac de re pulcherriſſimus libellus diui Auguſtini, de fide & operibus, item aliſ de ſpiriſ

de Spiritu & litera.

SANCTORVM.
*nostræ iustificatiōis aui-
dorum festa, Ecclesia tri-
plicem ob causam
celebrat.*

VT mirabilia Dei in san-
ctis exhibita collaudet
i plūmq; Deum in sanc-
tis suis celebret. Eccles. xiiij.
Sapientiam sanctorum narrēt
populi, & laudem eorum nunc-
ciet ōnis. Ecclesia. Luc. j. Beati-
tam me dicēt omnes generatio-
nes, quia fecit mihi magna qui-
potens est.

Huc spectat illud elegās Ecc-
lesie caricū, in natalitijs Mar-
tyrum: Te mirabilē in sanctis
suis

tuis. Rex regum collaudamus
tua opera Christe, tua miracu-
la prædicamus. A quo quasi lu-
cidissimo fonte, omne quod in
Sãctis uirtutis est, emanauit.
Tua quippe est uirtus & forti-
tudo plebis tuę. Tu benedice-
ndus, tu laudandus in illis.

II. Vt se ad imitationem huius-
modi operum, Sanctorũ exem-
plorũ accēdat. Hebr. xiiij. Mea-
mentote præpositorum uestro-
rum, qui nobis locuti sunt uer-
bum Dei, quorũ intuētes exis-
tum, conuersationis imitami-
nĩs fidem.

III. Vt communionẽ meritorũ
& intercessionis apud Deũ ad-
iuncti. iij. Re. xv. Propter Das-
uid dedit Abig Dominus Deo
suis lucernã in Hierusalẽ, ut
fufcitaret filiũ eius post eum,
& staret in Hierusalẽ, eo q̄ se-
cisset David rectum in conspe-
ctũ

tu Domini, & nō declinaſſet
ab oibus que p̄ceperat ei, cun-
ctis diebus uitæ ſux, excepto
ſermone Vrię Ethel.

iiiſ. Reg. xix. Protegā urbē
hāc & ſaluabo eā propter me,
& propter Dauid ſeruū meū.

ij. Mach. xv. ſcribit de Hier-
remia propheta: Hic eſt fratru
amator & populi Iſrael. Hic ē
qui multū orat pro populo &
uniuerſa ſancta ciuitate, Hic
remias propheta Dei.

DE INVOCATIO-
ne ſanctorum, ex De-
cretis ſextæ Synodi
Cecomenicæ Cō-
ſtantinopoli-
tanæ.

Singu-

Singulis diebus, qui amplius
non potest, saltem duabus vi-
cibus oret, mane scilicet &
vespere, dicens symbolum, siue
orationem Dominicam, siue qui
plasmasti me, miserere mei: ut
erit mihi, Deus propitius esto mi-
hi peccatori. Et Deo gratias
agens pro quotidiana vite comea-
tionibus, & quia se ad imaginem
sua creare dignatus sit & a pec-
catoribus segregare. His actis
et solo Deo suo adorato inuo-
cet sanctos, ut pro se intercedere
dignentur.

ECCLESIA AD
orationem publicam, lau-
des Diuinis & grati-
arum actiones se
colligit.

M

Mars

Quo inuo-
candus De-
us.

Quatenus
Sancti uis
de supra
expositi-
one primi
precepti.

Matthæi xviiij. Itero
dico uobis, quia si
duo ex uobis cōfesa
serint super terrā, de omni re
quācumq; petierit, fiet illis a
patre meo, qui in cœlis est. Vbi
enī sunt duo uel tres cōgregati
in noīe meo, ibi sum in medio
eorum.

Ephes. v. Impleamini spū
sū scō, loquētes uobis in psal
tis in psalmis, hymnis & cānti
cis spūalibus cantātes & psalmi
lentes in cordibus uestris Dño
gratias agētes semper pro om
nibus, in nomine Domini nos
tri Iesu Christi, Deo & patri.

1. Timet. ij. Obsecro primū
omniū fieri obsecratiōes, ora
tiones, postulatiōes, gratias
actiones, pro omnibus hominibus,
pro Regibus, & oībus qui
in sublimitate cōstituti sūt, ut
quietam & tranquillā uitam
aga

agamus, in omni pietate & ca-
stitate. Hoc enim bonū est &
acceptum coram saluatore no-
stro Deo, qui omnes hoīes uult
saluos fieri, & ad agnitionem
ueritatis uenire.

In his uerbis Augustinus es-
pistola Lix. ad Paulinū intelli-
git eas obsecrationes, orationes,
postulationes & gratiarū actio-
nes, quas Ecclesia facit & fre-
quentat in celebratione Sacra-
mentorum in missa sacro.

ECCLESIA PRO
fidelibus defunctis sacri-
ficia offeri, eleemosy-
nas largitur &
orat.

Secūdo Macha. xij. Quia hi
q̄ cū pietate dormitiōē acci-
piunt

M 2 uerpes

ceperunt, optimam habet repositam gratiam: Scilicet ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.

Augustin. libro de cura pro mortuis gerenda ca. iiii. sic ait: Vacare non potest, quod uniuersa pro defunctis Ecclesia supplere consuevit. In Machabeorum libris legimus oblatum pro mortuis sacrificium. Sed & si nusquam in scripturis ueteribus omnino legeret: non parua haec consuetudine claret autoritas: Vbi in precibus sacerdotis, quae Domino Deo ad eius altare funduntur, locum suum etiam habet commendatio mortuorum.

Damasce. libro de his qui in fide hinc migrarunt, sic habet: Apostoli discipuli Saluatoris, in tremendis uitalibusque sacramentis, memoriam eorum, qui fideliter

deliter obdormierunt, habens
dam esse dixerunt.

ECCLESIA DIFFI
niuit ex scripturis esse
purgatorium ignem
post mortem.

PAulus i. Corint iij. Vni
uscuiusq; opus manife
stū erit. Dies enim Domi
ni declarabit, quia ī igne reue
labit, & uniuscuiusq; opus q̄le
sit ignis p̄abit. Si cuius opus
māserit, quod superedificauit,
mercedē accipiet. Si cuius opus
arserit, detrimentū patiet: ips
se autem saluus erit, sic tamen
quasi per ignem.

Hunc locum oēs Catholicī
patres de igne purgatorio ins
telligunt, q̄ expiant post mora

fem corporis animę. quę nõ fa-
tis defecate ex hac uita in pte-
nitentia & fide decesserũt. Vid-
de inter alios Ambrosium ser.
xx. in psal. 119. Augu. ho. xvj.
lib. 30. hom. de Gen. cõtra Ma-
nich. lib. ij. Theodorũ Gręcũ,
in illud Apostoli iam citatũ. Epi-
piph. libro iij. tomo secũdo.
contra Aerianos hereticos.

QUATVOR SEM- per memoranda.

- I. Dies obitus.
- II. Dies extremi iudicii.
- III. Dãnatio eterni supplicij.
- IIII. Beatitudo regni futuri.

Horum nemo (ut sanct. Amb-
rosius in oratione secũda pre-
paratoria ad Missam phibet)
indefinenter potest meminisse.
nisi

nisi qui ad vitam prædestinas
tus est æternam.

Ecclesiast. vij. In omnibus o
peribus tuis memorare nouissi
ma tua, & in æternum non pœ
cabis.

DE TRADITIO
nibus, Ceremonijs, riti
bus & moribus Ec
clesiæ Catho
licæ.

DE SACRAMEN
TIS quæ sunt Diuine
profsus, & summe Ce
remoniæ in Ecclesia, superius
dictum est.

CONSTITVTIO
nes, Ceremonias, mores,

M 4. & ri

Scriptus p̄ Ecclesiam Ca-
tholicā traditos & recep-
tos tamen si non scriptos,
obseruari de-
bere.

PAulus i. Corin. xj. Laudo
uos fratres, q̄ per
oīa mei memores estis,
& sicut tradidi uobis p̄-
cepta mea tenetis.

Ibidem cætera cum uenero,
disponam.

Ibidem: Si quis uidet esse cō-
trarios, nos talē cōsuetudinē
nō habemus, neq̄ Ecclesia Dei.

i. Corint. xiiij. Omnia decet
& secundum ordinem fieri
in uobis.

ij. Thes. ij. Fratres stete, & te-
nete traditiōes, quas didicistis
sue

sive per sermonē, sive per E-
pistolam nostram.

DE TRADITIO- NIBVS.

*Ecclesia indicta ieiunia
religiose obseruat.*

INitio ex traditione Apосто-
lica, his in hebdomada ieiun-
nat. Græca quidē feria quar-
ta, qua traditus ē Christus: &
feria sexta, qua crucifixus est.
Latina uero feria sexta, i qua
mortuus est Dominus, & saba-
bato, q̄ quieuit in sepulchro.
Nō ut gratiā uel bñficiū exhi-
beat ei, qui p nobis passus est,
sed ut cōfiteatur eū passū esse
pro peccatis nostris: ob que ie-
iunio nos castigamus, ut poeni-
M 5. teni

Vide Ru
pertū de
diuinis of
ficijs.

Acto. 14.
Matth. 9.
Lucę 10.

Bernard.
in ferm.
Vigil. S.
Andrę:

tentiam debitam peccatis effu
giamus.

Ieiunat quoque quatuor anni
temporibus, p̄ aëris temperie
& temporum tranquillitate: in
Vere, Aestate, Autūno, & hyc
me quatuor āni partibus Deo
supplicans: quando etiam elis
guntur & deputant Clerici ad
ministerium Ecclesię, ad imita
tionē Apostolorum, qui ieiunā
tes & orantes, ut Dominus ido
neos operarios in vineā suā
mitteret, electos ad ministeriū
impositis manibus ordinabāt.

Præterea festa Christi & s̄c
torū ieiunijs præuenit, ut ab
sinētia purificatione præmit
sa, dignior & capacior efficiat
spiritualium gaudiorū, Deinde
ut tali ieiunio admoneamur, co
portere nos p̄ multas tribula
tiones introire in regnū Dei
sanctorum, quorū festiuitates
cele

celebrantur exemplo.

Ecclesia unā Quadragesimā
secundū traditionē Apostolo-
rum, ieiunat. I. Ut ob admissa
peccata se castigans, pœnā ef-
fugiat. II. Ut carnē cū concupis-
cētijs crucifixā & mortificata
deinceps nō peccet. III. Ut des-
facata per ieiuniū mente, quē
fideliter petit, accipiat. IIII. Ut
quē accipit, retineat. V. Ut sua
paritūmonia pauperes alat. VI.
Ut decimas āni Deo persoluat
VII. Ut Christum & patres, q̄
hunc sacrum numerū ieiunio
dicarūt, in meditatione uerbū
Dei (q̄ potissimū uiuit homo,
& nō in pane solo) & dulcedis
nis uitę cœlestis (ubi nullus erit
cibi corporalis usus) aliorūq̄
secretorū, quę hoc ieiunio sig-
nificant, q̄ tantum potest, imite-
tur. VIII. Ut quadam Dño com-
passionis societate iungat: nō
ue

Hiero. ad
Marcelli.
cōtra Mō-
tanū. Chri-
so. in ser.
de ieiunio
tomo. 5.
Augusti.
serm. 63.
de tpe.
Orig ho.
10. super
Leuitic.

Tertulli.
de resur-
recti. cara-
nis.

ut Dominū lugeat, sed ut dispensationis mysterium cōfiteatur, operāq; det, ut se salutari luctu curās, passionū illius particeps efficiat. IX. Deniq; ut expiatis animis, p̄dat ad Paschalia digne colenda gaudia.

Omnium indictorum ieiuniorū diebus, Ecclesia Occidentalis abstinere a carnibus nō q̄ illas immūdas esse credat, ut heretici illi, de quibus uaticinatus est Paulus i. Timot. iiii. sed ex domandi corporis, & humiliandæ aīæ gratia, sicut Daniel se ieiunasse testatur: In diebus, inquit, illis: Ego Daniel lugebā panem desiderabilem nō comedi, & caro & uinum non introierunt in os meum.

Ecclesia olim eos, qui in Paschate, & Pentecoste, & Natali Dñi, non cōmunicassent, ne inter Catholicos quidē habuīt, ut Conq;

ut Concilium Agat̄n̄ testatur.
Nunc ubi charitas Dei heu
nimis̄ refrixit, Ecclesiastica le
ge in Concilio generali decre
tū est, ut oīs fidelis homo, om
nia sua peccata solus, saltē ses
mel in anno, suo Parcho, aut
illius permissione alij idoneo
& perito Sacerdoti cōfiteatur
datamq; & acceptā pœnitētię
satisfactionem adimpleat: &
ad minimū in Paschate Eucha
ristię Sacramentū sumat, nisi
forsan ex concilio parochi ob
rationabilē causam aliquātis
per ab eiusmodi sumptiōe abs
tinendum putauerit. Hęc nes
cigentē, dū uiuit, ab Ecclesię
conuētu & mortuū ab Eccles
iastica sepultura arcēdū esse.

Ecclesia quoq; decreuit, oīs
fideles die dñico ad auditiōē
uerbi Dei, & celebratiōē mis
sarū cōuenire, nec ante discede
re de

Partim.
ex Carta
ginē pari
tim ex A
gateū. Cō.

Epīpha.
li. 3. tom. 2
Cōcilium
Calced.
cap. 16.

Cōci. car
thagī. 4.
cap. 104.
cui inter
fuit Aug.

re debere quam sermo absol
uatur, & tota Missa benedictio
ne & dimissione Sacerdotis
completeatur.

Egressum autē de auditorio,
Sacerdote in ecclesia uerbum
faciente, excommunicandū: &
discedentem ante Missam com
pletam, ab Episcopo publice
confundendum esse præcipit.

Ecclesia uolūtariū & religio
sum Monachismū amplectentem,
& uouentē consilia euang
gelica, tanq̄ genus uitæ perter
sioris, ualde commēdat. Infrū
gentes uotum (tametsi præstitū
in adolescentia) damnat, quia
p̄ricrem fidem (castitatis) irritū
tam fecerunt. j: Timor. v.

Tales ergo, personas uult si
ne Christianerū communione
manere, & nec in conuiuio cū
Christianis cōmunicare. Quib
bus q̄q̄ nisi reatum suū agnos
centia

centibus & confiteribus, & illi-
licitam coniunctionem deserens
tribus, misericordiam non im-
pendit.

ECCLESIA his qui sese se-
mel ministerio sacerdotij cōse-
crarunt, postea uxore ducere
non permittit: qui successu tē-
poris duarū uxorū mariti fue-
rūt, à capessendo sacerdotio
submouet.

In cano.
apost. ca.
26.

S De ceremonijs.

Ecclesia ceremonijs utitur
aut: nō q̄ in his extera-
nis (si desit spiritus) fra-
diciā reponi uelit, sed utiē ue-
luti quibusdā uisibilibus sig-
nis & stimulis religiōis nō cōse-
tēendis. Nam, ut Aug. iquit,
qui uenerat utile signū diuinū
suis institutū, cuius uim, significa-
cationē

cationemq; non intelligit, non
hoc ueneratur quod uidet &
transit, sed illud potius quo ta-
lia referenda sunt.

Signaculo & mysterio san-
ctæ crucis omnia ecclesiastica
p̄ficiuntur Sacramēta. atq; adeo om-
nia ad usum uitæ cōparata san-
ctificat, eoq; p̄missio ad cōs a-
ctus procedit. Ad omnē, inquit
Tertullianus, progressum atq;
promotū, ad om̄m aditū & exitū,
ad uestitum & calciatum
ad lauacra, ad mensas & lumina,
ad cubilia, ad sedilia, que-
cunq; cōuersatio nos exercet,
frontem signaculo terimus.

Et Chrysost. hom. ij. xij. in
epist. ad Philippen. Per crucē
inquit, perfectia redduntur om-
nia. Baptisma quoq; per crucē
datur, oportet enim signaculū
hoc sumere. Et manus imponuntur
per crucē; & cruce utimur
sive

sive in itinere, sive in domo
aut certe ubicumq; sumus.

Consecrat Ecclesia triplex
oleū: Oleum Cathecumenorū,
quo post abrenūciationē & ex
sufflationē diaboli, & post ex
orcismos & cathecismos bap
tizandū signat, primū in pecto
re, ut spiritus sanctus (q; oleo
significatur) cor eius per fidē
possideat. Deinde inter scapus
las, ut fidē quam corde concipi
pit, eodē adiuvante spiritu, or
peribus impleat.

II. Consecrat Chrisma, quo iā
baptizatum ungit presbyter
in vertice, quia caput nostrum
Christus, cui baptizatus in
tus est. Episcopus vero postea
(quādo cōfirmat baptizatū) in
fronte, eū ut confessionis Do
mini sui nunq; pudeat.

Imbuuntur etiam sacerdotū
manū chrismate, ut spiritu sã

N 1 80

Ambro.
de his q
Initiant
myster.
Cōci. La
odiceñ.
ca. 46.

Rupert.
de divia.
offic. lib.
2.

Vide Da
maſc. li. 4
cap. 10.

Hieron.
cōtra Lu
ciferan.

Vide Cy.
de Innocē
tibus.

ſto confortatę, cœleſtia ſacra
menta conficiant.

III. Conſecrat deniq; oleū in
firmorum, q̄ eis Dei miſericor
diam annunciat, & ſpirituſſan
cti medicinam promittit, & ex
hibet.

Conſecrat & Baptiſma, nō
modo precibus, ſed & Chriſti
matis inunctione: quo intellis
gas non aquam eſſe quę lauat
animam, ſed lauari eam potius
a ſpiritu ſancto, ut alios lauare
ſpiritualiter poſſit.

Vbi tamen neceſſitatis arti
culus excluſerit morā, non mi
nus efficax eſt, ad inuocationē
Trinitatis, aqua ſimplex, quā
ſanctificata uerbis ſoleniſſimis.

Aspergit populū aqua, per
inuocationem & uerbū Dei,
cum impreſſione crucis bene
dicta, die Dñico potiſſimum,
ut admoneat Baptiſmi, & ſpō
ſionis

tionis illic factæ, & initi cum
Deo fœderis, per Christum, in
quo in nouitatem uitę resurre
xit, ut p̄ ea rememoracione res
nouei spiritu mētis sue, in pœs
nitentia ueteris uitę in Baptis
mo depositæ.

Sal quoq; porrigit consecras
tã, ut meminermus nos iniqui
tatũ fœtoribus à quib; in hap
tismate expurgamur tota uita
carere, & animas à uermibus
(qui conscientiam rodunt) sale
sapientie Dei, quę malitiã uin
cit p̄remi uire debere: & ser
mones & actus nostros in gras
tia salite esse oportere.

In capite Ieiunij cineres capi
tibus imponit, ut nostrã cala
mitatem nobis ad memoriã res
uocet: quã cum inuexit Adã,
audiuit: Quia cinis es, & in cin
nerem reuertetis.

Nec hæc tantum, sed & om
nes

Ex Dec.
Alexan.

Gen. 1.
3. Tim. 4.

Coloss. 2.

2. Cori. 15.
Mat. 10.
Lucæ 9.

nes creaturas, quibus (ut sacris
signis & stimulis pietatis uti-
tur) premissis exorcismis bene-
dicit, ut significet, maledictio-
nem peccati, Adæ mundo inuectam
ad nomen Domini inuocari et
fugari, omnemque creaturam per
uerbum Dei & orationem lau-
tificari.

Agit processiones diebus Do-
minicis, antelatis crucis tro-
phæo & uexillis, ut significet
Christum per crucem de diabo-
lo triumphasse, & nos post Chris-
tum (per quem Deus uictoriam
nobis dedit) ambulare oportere
& unicuique suam crucem post Do-
minum esse portandam. Et ex
templo post crucis signum egre-
diens, illucque regressus memi-
nit egressionis Christi à patre
& regressus eius ad patrem per
crucem, ut nos imitantes eum
per crucem eo perducatur.

Orat.

Orat ad oriētem, unde cœlū
surgit, ut meminerit orans, se
mentē uertere ad cœli terręq̄
conditorem.

Geniculatur, inclinans se mē
te & corpore summę Maieſtas
ti, ut agnoscat orans cū fideli
Abraham se puluerem & cine
rē esse, & indignū qui cū sum
mo Deo colloquatur. Sciens in
terim, q̄ oratio humiliātis se,
nubes penetrat, & q̄ cor con
tritum Dens non despiciat.

Tundit pectus, quo significat
se arguere q̄ latet in pectore,
& euidenti pulsu occultum ca
stigare peccatum.

Accendit in templis cereos
& luminaria, ut admōeat Chri
stum uerā lucē, sui Euangeliij
splendore oēs tenebras dispur
gisse, in qua luce sit nobis per
petuo tenore inambulandum.

Spargit thymiana, seu thuris

Cipria, in
orat. Dñs
cam.

Augusti.
Tertulli.
ad scapus
lam.

Cipria.

August.
serm. 43.
de tēpo.

2. Cori. 2.

Prudentis
hymno i
exequijs
mortuor.

August.
sermo. de
dedicat.
Beda in
homili.
Corin. 5.

suffitum, ut intelligamus oem
carnalem concupiscentiam in
nobis (ut oratio nostra sicut in
censum ad coelum ferat) cōcre
mandā & mortificandam esse,
& sic uitā instituendam, & vo
biq; simus bonus odor Dei, ut
Paulus inquit.

Spargit aquam sacrā, & thus
ris suffitū super sepulchra fide
lium defunctorum cum precty
bus, quo signo aperte testatur,
flaccida ista in terrā seminata
corpora quandoq; reffloritura

Utitur uestibus sacris in ce
lebratione sacramentorū, que
nobis Christi passionem & cōs
uersationem representant.

Dedicationem templorū cele
brat, nec decentē & moderatū
respuit ornatū, ut hinc admo
neamur, nos esse tēpla Deo dia
cata, sicut scriptū est: Templū
Dei sanctū est, quod estis uos.
Pro

Proindeq; penetrabilia cordiū
nostrorū semper honorum ope
rum ornatibus decoranda, &
quicquid in tēplis manufactis
agitur, totū in nobis spiritali
ædificatione complēdum esse.
Clericos & Monachos tōdet,
ut significet ab eis vitā mundis
simam, resecis omnibus carna
libus desiderijs, requiri, illos
rumq; affectus & cogitationes,
nō in terrenis, sed cœlestibus
rebus occupari & ysari debere.

Hæc & huiusmodi quam plu
rima alia sacra signa in Eccle
sia uisunt quibus nō ut rebus
inherendū, sed ut signis (p que
ad contemplādas res signatas
prouocemur) utendum est.

Augustinus episto. cxvij. ad
Ianuarium sic ait:

Si quid tota die per orbē fre
quentat Ecclesia, hoc nun ita
faciendū sit, disputare, in solen

Dionys.
Ecclesi.
Hierar.

tissimæ infantæ est.

DE DISCIPLINA Ecclesiastica.

CHRIſTUS ſancto Petro, et i Petro Eccleſiæ ſuæ claves conceſſit: non aperiendi tantum, ſed & claudendi regni cœleſtis: quæ eſt potestas non modo ſoluendi ſeu remittendi, ſed & ligandi & retinendi peccata.

Matthæi xvj. Tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcūq; ligaueris ſuper terrã, erit ligatũ & in cœlis. Et quodcūq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.

Et ad oēs Apoſtolos ſimiliter ait: Quorũ remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.

DVPLEX CLAVIS

I. Ordinis. II. Iurisdictionis.

CLavis ordinis, est potestas que per Canonicam ordinationem ad sacra ministeria prouectis tribuitur singulis pro modo concrediti muneris.

Hac sane potestate presbyteri plebibus quibus destinati sunt predicant uerbum, efficiunt corpus Christi, & administrant reliqua sacramenta, & cetera que sacerdotalis ordinis sunt, exequuntur.

Clavis iurisdictionis, est potestas constituende & retinende in Ecclesia discipline, qua ius dicitur in Ecclesia secundum leges Euangelicas & Apostolicas

N 5 & cos

& coërentur inobediētes, ad
Ecclesiæ ædificationem. Quo
spectat illud Apostoli ij. Corin
x. In promptu habentes ulcisci
omnem inobediētiā & pau
lo post: Nam etiā amplius vobis
quid gloriatus fuero de potes
tate quam dedit nobis Domi
nus in ædificationem, & non
in destructionem, non erubesci
cam.

Clavis dif
cretionis.
siue sciē.
tiæ.

Vtriusque clauem, tam Ordinis
quam Iurisdictionis moderatur
clavis sciētiæ & discretiōis: cuius meminit D. Ambro
sius sermo. ij. de Natali sancto
rum Petri & Pauli Et de hoc
Christus dixit Lucæ xj. Vx
vobis legis peritis, qui tulistis
clauem sciētiæ, ipsi non intro
istis, & eos qui introibant pro
hibuistis.

DE

DE ORDINE HIE=
rarchico in Ecclesia, ad
disciplinā cōseruandam
necessario.

VT autē Ecclesię unitas
& disciplina cōseruet.
Hierarchia seu sacer
ordo in Ecclesia cōstit
tus ē, ut superiores inspicerēt,
& quū res postulat, corrigerēt
inferiores. Multis presbyteris
unus Episcopus in scismatis re
medium prepositus est. Epi sa
copis cuius prouincię unus Ars
chiepiscopus, q̄ & Metropolis
tanus dicit̄. Metropolitanis ue
ro pluribus unus primas, iter
q̄s cōs Pontifex Romanus ues
luti tenēs legitima successiōe
Cathedram sancti Petri, Apos
tolorum

Ephes. 4.
Ciprian.

Hieron.
ad Euag.

Augusti.
epist. 152

Ioan. 21.
Luc. 22.

stolorum principis, quē Christus singulariter ouili suo praefecit, & cui confirmationē fratru. imposuit, summus est aplitudine iurisdictionis, & sollicitudinis omnium ecclesiarum.

Quid sit disciplina.

Cypria.

Disciplina est diligens & accurata procuratio obseruationis administrationisq; Doctrinae & Sacramentorum, rituumq; & morum Ecclesie Catholicae, cui se-ria aduersione, sed spiritali, in rebelles & criminosos.

Psalm ij. Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, et pereatis de uia iusta

Psalm xlix. Peccatori autē dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, et assumis testamē-
tum.

um meum per os tuū? Tu uero
odisti disciplinam, & proie-
cisti sermones meos retrorsū.

DISCIPLINA CLA
ue Iurisdictionis ex-
erceat & regitur.

Iurisdictionis Ecclesiastica, ē
iuris Ecclesiastici dicendi
potestas, secundū diuinā
scripturarum & sacrorum Ca-
nonū autoritatē & prescripta
quæ redditur in inuitū, ad Ec-
clesiæ edificationē & utilitatē.

Huius nomine debēt subie-
cti Ecclesiarū Præsidibus obe-
dientiam & subiectionē tanquā
a Deo præpositis, ut testat Ap-
ostolus Heb. xiiij. Obedite præ-
positis uestris et subiaceite eis.
Item uictū necessarium, dicit
enim

Subditi
debent
Prælati
obediētā
Subiectionem. &
Victum.

enim scriptura: Nō obligabis
os boui trituranti, & dignus
est operarius mercede sua. 1.
Tim. quinto.

IURISDICTIO EC-
clesiastica multa
complectitur.

- I. Synodorum celebrationem.
- II. Visitationē Ecclesiarū.
- III. Examinationē ordinandorum
& instructōrū ad ministeria.
- III. Examinatorum ordinatio
& institutio.
- V. Eorundē
ex iustā causa destitutio.
- VI
Causarū Ecclesiasticarū cogno-
sitionē & determinationē.
- VII.
Criminum quibus Ecclesia oble-
ditur coercitio, uel per inq-
sitionem, uel denunciacionem,
uel per accusacionē.
- VIII. Pen-
nitentiarū publicarū dationē.
- IX

IX. Pœnitentium recōsiliatio-
nem post peractā Exomologes-
in. X. Censurarū Ecclesiasticis
carum uibrationē & relaxatio-
nem, & li quæ sunt similia.

S De Synodis.

Acterum xv. Et quidē
descēdētes de Iudæa do-
cebāt fratres. Quia nisi
circumcidamini secūndum morē
Moysi, nō potestis saluari. Fac-
ta ergo disceptatione nō mo-
dica, statuerūt ut ascenderēt.
Paulus & Barnabas, & quidā
alii ex illis ad Apostolos &
Presbyteres in Hierusalem sit
per hac quæstione.

DE VISITATIONE

Acto. xv. Reuertētes uisites
amus fratres nostros p̄ unis-
uerfas

uersas ciuitates in quibus prædicauimus uerbum Domini, quomodo se habeant.

Et paulo post: Perambulabat autem Paulus Syriam & Ciliciam, confirmans Ecclesias: Precepit custodire præcepta Apostolorum & Seniorum.

Act. xvj. Cum autem pertransirent ciuitates, tradebant eis seruanda decreta, quæ erant ordinata ab Apostolis & presbyteris qui erant Hierosolymis.

DE EXAMINATIONE,
Ordinatione, & Institutione Clericorum
ad ministeria.

Non admittendos ad ministerium, nisi qui per suos Episcopos, aut Archiepiscopos, aut Archidiaconos

diaconos prius explorati, &
deinde auctoritate Episcopali
ordinati fuerint.

i. Timot. iij. Hi probent prius
num, & sic ministrent, nullum
crimen habentes.

i. Timo. v. Manus cito nemis
ni imposueris, neq; cōmunicas
ueris peccatis alienis.

i. Titum i. Huius rei gratia
reliqui te Crete, ut que desine
corrigas, & cōstituas per ciui-
tates presbyteros, sicut & ego
disposui tibi.

DE DESTITVTIO-
ne malorū ministrorum
causa cognita.

Matthei v. Vos estis sal ter-
re. Quod si sal euauerit,
in quo salietur? ad nihilū uas
O i let

set ultra nisi ut mittatur foras
& conculcetur ab hominibus.

Ose. iij. Quia tu scientiam re-
pulist, repellam te ne sacerdo-
tio fungaris mihi.

Ob hanc Intermissam, Heli sum-
mus sacerdos, cum tota posterita-
te, quam grauissime punit. j.
Regum ij. & iij. & iij. Reg. ij.

DE CAUSARVM cognitione & determi- natione in Ecclesia.

Matt. xviii. Si te non audie-
rit, dic Ecclesie. Si Eccle-
siam non audierit, sic tibi sicut
Ethnicus & publicanus.

Et diuus Augustinus in li. de
opere monachorum asserit, Apo-
stolum in ca. vj. primam ad Corin-
thios. Episcopos molestis derimens
darum

darum litium grauaſſe, non ut
ticip ſuo, ſed eius qui per eum
loquebatur, iudicio.

DE COERTIONE

criminum.

Paulus 1. Cor. v. Aufer
te malū ex uobis ipſis. ij.
Theſſ. ij. Si quis nō obe
derit uerbo noſtro, per epiſto
lam hunc notate, & ne cōmiſce
animi cum illo, ut cōfundatur,
& nolite quaſi inimicū exiſtis
mare, ſed corripite ut fratrem.

*Criminum autem correctio
tribus uis exercetur.*

1. Accuſatione. 2. Inſ
quiſitione. 3. Denuncia
tione.

DE ACCVSATIO- ne.

1. Timoth. v. Aduersus pres-
byterum accusationem recipere
noli, nisi sub duobus uel tri-
bus testibus.

Hanc precedere debet inferi-
prio ad talionē. Deutero. xix.

DE DENVN- tione.

Hanc precedit fraterna
correptio. Mat. xvij.
Si peccauerit in te fra-
ter tuus, uade & corripe eum
inter te & ipsum solum.

Si te audierit, lucratus eris
fratrem tuum. Si autem te non
audierit, adhibe tecū adhuc
unum uel duos, ut in ore duo-
rum uel trium testiū stet dñe uera-
bum.

bum. Quod si te non audierit,
dic Ecclesiæ.

In quem locū Chrysoſt. sic
habet: Dic Ecclesiæ, præſulis
bus, ſcilicet ac præſidentibus.

DE INQUISITIONE

Hanc præcedit clamorſa inſi-
nuatio, ſeu fama publi-
ca. Ne aut remere adhibeatur
Inquiſitio formã eius gerẽdæ
in ſeipſo, qui nihil ignorat, os
ſcẽdere noluit Deus. Descens
nam (inquit) & uidebo, utrum
clamorẽ qui uenit ad me ope-
re cõpleuerint. Genef. xviiij.

Et Chriſtus in parabola euã-
gelica, de uillico qui defama-
tus erat apud Dñm ſuum, qua-
ſi diſſiparet bona ipſius, audis
uit ab illo: Quid hoc audio de
te? Redde rationẽ uillicatiõis
tuæ: Iam enim nõ poteris am-

O 3. plus

plius uillicare. Lucæ xvj.

Et huc spectat illud prouer.
xvij. Diligenter agnosce uultu
tum pecoris tui, tuosq; greges
considera.

DE PVPLICA pœnitentia.

HVius pœnitentia quæ
plurima exēpla extat
in scripturis.

Sic pœnituit Iob in fauilla
& cinere. Iob xlij. David, ut
legimus ij. Reg. xij. xxiiij. &
passim in psalmis: presertim illis
septem qui Pœnitentiales
uocantur.

Achab, qui narratur uestimē
ta sua scidisse, & operuisse ci
litio carnē suā, ieiunasseq; &
dormiisse in sacco, & abulasse
dimisso cap. iij. Reg. cap. xxi.

Manasses, qui impleuit Hies
rusalem

Yusalē sanguine usq; ad eos. ij.
Paral. xxxij.

Niniuitæ. Joan. iij. a quorum
exēplo Christus Iudæos impœ
nitētes coarguit. Matth. xij.

Huius pœnitentiæ præclas
rum & memorabile exemplū.
in Euangelio Maria Magda
lena edidit. Lucæ vij.

Et Petrus Matth. xxvj.

Et incestuosus ille Corin
thius, & tota Corinthiorū Ecs
lesia, eo q; illi communicasset.
ij. Corin. ij. & vij.

POENITENTIA
publica, pro publicis cri-
minibus necessaria.

Huc spectat illud Apostoli,
Peccantem coram ōnibus
argue, ut & cæteri timorē ha
beant. j. Timoth. v.

e. i. de Pœ
nitētia &
remissiōe.

Et illud j. Corint. 1. Omnino
audiſ iter vos fornicatio, qua
lis nec inter gētes. Ita ut uxore
rem patris sui quis habeat. Et
uos inflati estis, & nō magis iu
stū habuistis, ut tollat de me
die uestri qui hoc opus fecit.

Et omnes sancti Patres &
sacri Canones testantur, Mani
festa peccata non esse occulta
purgatione purganda.

Ergo restituenda est publica
pœnitentia per Episcopos in
Ecclesiam, nam alioqui breui
actū erit de disciplina Ecclesi
astica. Sine qua profectio gra
uis abusus clauū admittitur,
ac simul laxatur & enervatur
Ecclesie compago.

DE EXCOMMUNI
catione.

CHRIST.

Christus Matth. xviii.
Si autē Eccle. iā nō au-
dierit, sit tibi sicut Eth-
nicus & publicanus.

ij. Thel. iij. Si quis nō obedis-
erit uerbo nostro, per epistolā
hūc notate, & ne cōmisceamini
cū illo, ut confundat, & nolis
te quasi inimicum existimare,
sed corripite ut fratrem.

j. Corin. v. Ego quidem abs-
sens corpore præsens autē spi-
ritu, iam iudicavi ut præsens
eū qui sic operatus est, in noīe
Dñi nostri Iesu Christi, cōgre-
gatis uobis & meo spiritu, cū
uirtute Dñi nostri Iesu Chris-
ti tradere huiusmodi hominē
Satanæ in interitum carnis, ut
spiritus saluus sit, in die Dñi
nostri Iesu Christi.

O R DE

DE ABSOLVTIO
ne seu reconciliatione co
rū qui pœnitentiam
egerunt.

Christus Mat xvij. Amen
dico uobis: Quæcunq; allia
gaueritis super terram, erunt
ligata & in celo, & quæcunq;
solueritis super terram, erunt
soluta & in celo.

Paulus ij. Cor ij. Sufficit illi
q̄ eiusmodi ē, obiurgatio hæc
q̄ sit a pluribus, ita ut eccl̄ia
magis donetis & cōsolam̄
ni, ne forte abundantiori tribu
tia absorbeat qui eiusmodi ē.

DE VITANDIS ET
excommunicandis mani
festis hæreticis &
schismaticis.

Ticum

Tertium iij. Hereticū ho-
minem post unam aut
alteram monitionē de-
uita. Subuersus enim est eius-
modi & proprio iudicio con-
demnatus.

i. Timo. i. Habe fidem & bon-
nam conscientiam, quam quidā
repellentes circa fidē naufragi
gauerūt, ex quibus est Hyme-
neus & Alexāder q̄s tradidit
Sarrā, ut discāt nō blasphemē.

i. Timo. ij. Seruum Dñi non
oportet litigare, sed mansue-
tū esse ad oēs, docibilem, pati-
entem, cum modestia corripi-
entē eos qui resistunt ueritati,
nequādo Deus det illis penitē-
tiam ad cognoscendam uerit-
atem & resipiscant a diaboli
laqueis, a quo captiui tenē-
tur ad ipsius uoluntatem.

i. Timo.

VIGILANDVM
ne irrepant hæretici.

Acto. xx. Paulus à Mileto uocauit maiores natu Ecclesie. Qui cū uenissent ad eum, & similes essent, ait ad eos: Attendite uobis & uniuerso gregi in quo uos spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio quomodo intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in uos, non parcentes gregi. Et ex uobis exurgēt uiri loquētes peruersa, ut abducant discipulos post se, propter quod

Vigilate.

EC-

ECCLESIA-
sticus Canon Libros
rum Veteris Te-
stamenti.

PENTATEUCHVS,
id ē, quinq; libri Moysi.

Genesis. Exodus. Leuiticus.
Numeri. Deuteronomium.

Pentateuchum sequuntur
libri.

Iosue. Iudicum. Ruth. Regū
libri iiii.

Paralipomenon duo.

Esdrę primus & secundus,
qui dicitur Neemias: Nam
duo posteriores inter Apocri-
pha ponuntur.

Tobias. Iudith. Esther. Iob.
Libet

Hos li-
bros uos
cā i histo-
ria les.

Hos Sa:
piſtiales

Hos Pro
phetales.

Continus
ant sacra
historiam
ad annum
fere cente
simū ante
Christum
natum.

Liber Psalmorum centum &
quingenta.

Liber Proverborū Salamo.
Ecclesiastes. Canticum cānicos
rum. Liber Sapientie. Ecclesi
asticus.

Quatuor Prophetę ma
iores.

Isaias, Jeremias, habēs inextr
Baruch, Ezechiel, Daniel.

Duodecī Prophetę mi
nores.

Ozee. Ioel. Amos. Abdias. Ios
nas. Micheas. Nahum. Habac
cuc. Sophonias. Aggeus. Zas
charias. Malachias.

Machabeorum libri duo: Pri
mus & Secundus.

ECCLESI-
asticus Canon librorum

Novi

Novi Testamenti.

Quatuor Euangelia.

Euangeliū secundū Matthēū.
Euangeliū secundū Marcum.
Euangelium secundū Lucam.
Euangelium secundū Ioannē.
Actus Apostolorum ab Luca
Euangelista conscripti.

Pauli Apostoli Epistolæ quatuordecim.

Ad Romanos. Ad Corinthios 2.
Ad Galathas. Ad Ephesios.
Ad Philippenses. Ad Colloſſ.
Ad Theſſalo. 2. Ad Timoth. 2.
Ad Titum. Ad Philemonem.
Ad Hebræos.

Epistolæ Canonice. 7.

Iacobi Apost. 1. Petri Apost. 2.
Ioannis Apost. 3. Iudæ Aposto. 1.
Apocalypſis Ioannis Aposto.

li & Euangelistæ.

Hunc canonem, nō a perfidis
Iudeis, uel infanis hæreticis,
sed ab Ecclesia Catholica ac
cepimus, ut testatur Conciliū
Carthaginēse tertium, cui D.
Augustinus interfuit. Et idem
August. libro secundo de Do-
ctrina Christiana, cap. octauo,
& Innocentius primus, qui D.
Augustini tempore Ecclesiæ
gubernacula magna cū laude
tenuit, ad Exuperium Tholo-
sanū & Gelasius, eloquentiss-
mus iuxta & sanctissimus p̄-
sidentis in Concilio septuaginta
Episcoporum, habito de scrip-
turis Apocryphis.

Hæretici nostri cōperis graui
& execrabili temeritate, a Ca-
none scripturarū diuellunt &
rescāt libros iſra memoratos.
Secundum Esdræ, Tobiam,
Iudith, Baruch, Sapientiā Salo-
mons

mons, Libri Ecclesiasticum,
Libros Machabæorum quos oēs
tamen ut libros propheticas
authoritatis August. agnosce.

Item historias Susannæ & Be-
lis apud Danielē: quibus tamē
Ecclesia utitur in sacris officijs.

Itē Epistolas ad Hebræos, Ia-
cobi, Secundā Petri, Secundā
& tertiam Iohannis, Apocalypsim
Iohannis: quas à Canonicis secer-
nunt, & suis autoribus quoque
adimere, intolerabili audacia
admittuntur.

Sed diligenter erudenda &
admonenda est iuuentus, ut au-
toritatem Ecclesiasticā velus
sacro sanctam & inuicibilem
semper agnoscat, & hæreticā
detestetur insaniam.

SVMMA TO
tius sacræ scripturæ, li-
brorum uidelicet Veteris
& Noui testamenti.

Dens.
Exod. 2.
Gene. 6.

Trinitas 3
personis.

Creatio.

Observa-
tio rerū
Isaig. 45.

DOcent nos libri Vere
ris Testamēti, Deum
esse spiritū inuisibile,
æternum, omnipotentem & im-
mensum. Qui uerbo suo, id est,
per filium suum, in spiritu san-
cto, cū qbus unus est Deus, in-
comprehensibilis sapientia, pro-
pter bonitatē suam cælum &
terram, & quæ in eis sunt, crea-
uit, a q oia sunt facta, sine quo
nihil quicq sit: iustū & miseri-
cordem, qui q oia regat, guber-
net, uegetet, alat, conseruet, &
operetur in omnibus, secundū
uoluntatem suam cui nō liceat
dicere quare sic uel sic faciat.
Hunc

Hunc Deum creasse Adam
primum hominem, ad imaginē
& similitudinem suā, dominū
q̄ eum constituisse cū creato
rum in terra dato p̄cepto, q̄
si seruaret, uitā uineret perpe
tuo felicē: s̄n p̄guaricaretur,
mortem moreretur in æternū
duraturam.

Sed Adā inuidia & fraude
diaboli, Creatoris sui p̄cep
to non parentē, sua inobedien
tia peccatum in hunc mūdū in
tinxisse, tale, r̄arumq̄, ut nos se
cundum carnē ab ipso (uelut
infecta & corrupta radice) p̄
geniti, natura filij ir̄e, & ob id
maledictioni, morti, dānationi
iugo & tyrānidī diaboli obno
xij nascamur & idē ab adoles
centia in malum proni simus.

Deum autē hominis aliena
fraude decepti miserū, reue
lasse Adq̄, & postea promississe

P ij Abra

Creatio
hominis.

Peccatū
origiale.
Sapient. 1.

Cōcupis
centia.

Promis
sus Mes
sias.

Causa incarnatio-
nis Christi

In Pentateuco &
lib. Iosue.

Abrahę, ac David, ex eorū po-
steritate proditorū semen hū-
dictum, qui est Iesus Christus
filius Dei, Saluator mundi pa-
diturū aut ut a peccatis & ty-
rāide diaboli (cui subijciebā-
tur omnes homines) liberaret,
& ad primivā imaginē, in qua
Adā cōditus fuit, in vera iustitia
& sanctitate, ad immortalita-
tē refingeret eos, q̄ uia fide
huic pmissiōi crederent, ipsiq̄
Iesu Christo fiderēt, & p̄ hanc
fidē pollicitū sp̄m regenerati-
onis acciperēt, & uitā aternā,
abolita per eū morte, in terra
niventium expectaret.
Est autē hęc pmissio sepissime
reperita i libris Vereris Testa-
mētī & exhibitio eius adūbra-
ta potissimū i memorabili illa
liberatiōe populi Israel ex A-
gipto p̄ m̄ rubrū et desertū, i
colūna ignis & nubis, in manu
Moy

Moyſi & introductione in terrā
re promiſſionis, fluentē lacte &
melle, in manu Iosue filij Nun.
In teza uere dū a p̄ribus expe-
ctabat p̄miſſa ſals & liberatiō
Legē ſcriptā in tabulis lapide-
is, datā fuiſſe a Deo p̄ Moyſē
ut per eam agnito p̄cō, & cor-
dis humani malicia, ardētius ſu-
trent hoēs Chriſti aduentum,
& quērerēt ſaluatorē, qui ipſo-
ſos a p̄cōis redimeret, & ſpiri-
tu ſuo innouatos, ſuęq; diuine
uoluntati cōformatos, ad omne
opus bonū apparatus & i t̄ rui-
ctos redderet, q̄ ſacrificia &
hoſtię ueteris legis nō præſta-
bant, erant em̄ figurę modo ue-
rę oblationis Chriſti, q̄ demū
p̄cōa omnia obliterāda erant,
& abolenda, cuius oblatiōis ſi-
ducia, patres ſaluati fuerunt.
Atq; hæc eſt Veteris Teſta-
menti Summa ac ſcopus.

P iij. Nos

Decalogus.

Deut. 10.
Hier. 31.
Mich. 7.

Sacrificia
ueteris
legis.

Christi
Saluatoris
aduēsus.

Iohan. 2.
Rom. 9.

Galat. 4.
Ephes. 1.
Roma. 3.

N Qui autē Testamēti libris
pmissum, Christū illū olim
Testamēti typis & sacrificijs
adumbratū ac figuratū (qui est
natura filius Dei, cōsubstantia
lis patri & sup oīa Deus bene
dictus in secula) missū tandem
fuisse a Deo patre. Qui ob id,
ut oī appellatus ē Deus Abra
hā, Deus Isaac, & Deus Iacob,
ppter re pmissionē, nasciturū
ex eorū semīe Christi, ipsi s fas
ciam, ita ande pater Dñi nostri
Iesu Christi uocari uoluerit.

Missum autē eo tēpore, quod
iple cōstituerat, apud se eo (in
quam) tēpore, quo abundabat
ōnis iniquitas. Et incarnatum
de spū scō ex Mariā uirgine
adsumpta humanitate, & suae
diuinitati in unitate personae
cōiūctā, non est bona cuiusquā
opera (nam omnes peccauerūt
&

& egerunt gloria Dei) sed ut
Deus verax, abundatis gratiæ
sue diuitias, quas promiserat,
exhiberi & secundum miseris
cordiã suã saluos nos faceret.
Venisse ergo ab ipso patre mis-
sum Iesum Christũ ut verus ag-
nus & vera hostia p mundi
pccis immolanda fieret, & nos a
seruitute diaboli cuius Heres-
ditariũ uicium & ppria pccã
obnoxij eramus, liberaret, &
pacem cõ patre suo cœlesti nos
his cõciliaret, (ipse em est pax
nostra) lauando nos a pccis nos-
tris in sanguine suo: utq; p ip-
sum in filios Dei, spiritu rege-
nerationis accepto, adoptares-
mur hæredesq; Dei, & cohære-
des Christi efficeremur.

Hæc maxima Dei hñficia, nẽ
pe Remissionis peccatorum,
adoptionis filiorũ, & ascriptis-
onis ad hereditatẽ cœlestẽ nos
P iij. cõse

Tit. 3.
Roma. 8

Christi
efficiunt

1. Pet. 2.

Fides.

Charitas.
j. Cori. 13.

Spea

Ephe. 2.
Galat. 5.

consequi, cū hñficio eiusdē filij sui spū sctō perfundimur, acceptis p eū celestibus donis, Fide, Spe & charitate, quibus Deus se nobis reuelat, & condonatis merito filij sui pētis, legē suā i cordibus nr̄is inscribit. Fide pertrahi nos à patre ad filiū & p filiū uenire ad patrē operāte spū sctō, quo signamur, sine quo neq̄ credere possumus Deū patrē misisse Christū, neq̄ Iesum, promissum esse Christum. Nullus enim (inquit Paulus) dicere potest Dñs Iesus nisi in spiritu sancto.

Qui diffundit i uiscera nostra eā charitatem, quam describit Paulus Corinthijs, et testat̄ spiritui nostro quod simus filij Dei. Præbet insup spē, q̄ ē certā nō tē æternę expectatio, cui idem ipse arraho ē & pignus, & alia spūalia dōa, de q̄b̄ Pau. ad Gal.
Vbi

Vbi quoq; & alibi passim tra-
dit, qnō per arbitriū fidē, sed p
hanc in Christiā fidē (que spiri-
tū pollicitatiōis accipit, & cha-
ritate imbuitur, & in adultis
per charitatē operat, & se cha-
ritatis operibus exerit, ad ea
hominem mouēs) iustificemur
& sanctificemur, id est, q; Deo
& pater Dñi nostri Iesu Chris-
ti (q; & pater noster dignatio-
ne effectus est) per ipsum & il-
lius merito, nos p sacramētum
Baptismatis à peccatis abluat, &
emundet, & spū sctō in filios
Dei regeneret, & charitatis do-
no perfusus sanctificet, innouet
& iustificet: non mō adultos,
sed & paruulos, i fide Ecclesie.

Deniq; Christum uenisse doc-
cemur, ut per ipsum purificati,
liberatiq; à peccatis, & iustificati,
ipsiq; iusti, subministratiōe
spiritus sui, uoluntatē eius de-

P v incept

Iustificatio.

Baptismus.

Sanctificatio.

Opera bo
na.

Cer titudo
uocatiōis.

Christus
magister
noster.

inceps faciamus, & operibus
bonis (quæ sunt eius dona &
fructus sui spūs) uoluntarie in
cumbētes, tota uita quæ carnis
sunt abnegem⁹, scireq; iuste,
et sic uiuam⁹, ac libere seruiam⁹
eis, in iustitia & sanctitate,
oībus diebus nostris, ut & per
bona opera (quæ præparauit
Deus, ut abulemus in illis) uo
cationē & electionem nostram
certam faciamus. q; is qui eius
modi bona opa nō habet, teste
tur se fidē in Christū nō habere,
qualē ille in nobis requirit.

Accedere itaq; nos oportere
ad eū, non modo ut doceat nos,
sed & sui uerbi factores effici
at. Est enī ipse uere Magister
noster: nō talis quales sunt qui
extrinsecus tantū operādo ex
hibent ministrū: sed cœlestis,
efficax; docēs opere & sermo
ne. A q; Præceptore, miti & hu
milī

nili corde, & discere oporteat
normā recte uiuēdi patiendiq;
dum opus ē pro iustitia, & uir-
tutem insuper impetrare faciē-
di & perseverādi in finē usq;.

Esse præterea eum nostrū Es-
piscopū & summū pōtificē, unū
eum Mediatorē, propitiatiōis
& cōciliationis Dei & hoīm:
qui nūc ad dexterā Dei patris
sedeat, nobis Aduocatus factus,
interpellās pro nobis & impe-
trans quęcunq; uel à Patre in
ipsius noīe, uel ab ipso, secundū
eius uolūtātē petierim⁹ si mō
qd' petimus accepturos nos eē
crediderimus: sic enī p̄milit.

Proindeq; non desperandum
nobis, si quando etiam à baptis-
mo peccauerim⁹: sed tū nos cū
uera satisfactoria pœnitentiā
(ad quā nos iūctio statū suę pœ-
dicatiōis, & subinde sæpe inui-
tat & excitat) cūq; fiducia accē-
cedes

Pentifex
Hebrę. 4
Mediator

Aduoca-
tus.

Marc. ii.

Pœnitens
tia post
baptismū
Hebrę. 4
Matth. 3.

Ephes. 4.
Doctrina
ueritas.

cedere debere ad tronū gratiæ
eius, ac credere q̄ misericordi-
am consequuturi simus, (ideo
em̄ uenisse eū, ut peccatores sua
gratiā saluos faceret) quam &
per pœnitentiæ Sacramentum,
uirtute clauium Ecclesiæ relis-
tarum, accipiamus.

Postremo docemur, hunc esse
Christum Iesum, qui uenerit ut
Ecclesiam toto orbe diffusam
sibi cōderet, cuius ipse est caput
& Spōsus, & Saluator: cuius
& Spiritū Sanctū, spiritū ueritatis,
unitatis & pacis, apud
eā perpetuo manēre, & sua Sa-
cramēta tradiderit, gratiæ sug-
(quæ his nō indigne utētibz
cōferi) certissima symbola: ac
q̄ ea numero seprē eē, quæ sūt
Sacramētū baptismatis, Cōfir-
mationis, Eucharistiæ, Pœnitenti-
æ, Ordinationis, Matrimonij,
& Extreme Vnctiōis, à quō le-
gitimo

gitimo usu, suam Ecclesiam ag-
noscere noluerit.

Qui & post cōpletum numerū
electorum, & post interfectum
spū oris sui hominē peccati, e
coelis cōspiciēdus omnibus, sit
rediturus in maiestate sua, &
oēs iudicaturus, & redditurus
unicuique propria corporis, pro
ut gessit, siue bonum, siue malū
dicturus ijs qui a dextris erūt
(qui uidelicet in hoc mundo fi-
dem suam bonis operibus or-
narunt, & futura bona expecta-
uerūt) Venite benedicti patris
mei, possidete paratum uobis
regnum a constitutione mūdi,
Ijs autē qui a sinistris: Discedi-
te a me maledicti in ignē eter-
num, qui paratus est diabolo
& angelis eius. Tūc uero finē
fore, cum regnū Deo & patri
tradiderit, ut sit Deus omnia
in omnibus.

Hæc

1. Theff. I.

Antichrē
stus.

Mat. 23.

Vita eter-
na.

Ignis et
ternus:

1. Cor. 15.

Biblorum
intellectus
unde petē
dus. Vide
Irenēū li.
4. ca. 43.

Ioan. 20.

1. Cori. 3.

Galat. 1.

Roma. 17.

Hæc ut cognoscamus, bonitatem Dei per spiritum eius sanctum tradita sunt nobis sacra Biblia quorum uerus intellectus, non aliunde quam a Catholica Ecclesia (quæ sola habet Spiritum sanctum) petendus est. Tradita sunt, inquam, ut credamus & cognoscamus unum solum uerum Deum, & quem misit Iesum Christum utque credentes, uitam habeamus in nomine eius.

Præter hoc fundamentum nemo aliud potest ponere, operaturque Paulus eum a nathema esse, qui aliam fidem & salutem annuntiauerit, quam per Iesum Christum, & euangelizauerit præter quod accepimus, & euangelizatum est nobis, etiam si fuerit angelus de celo.

Quoniam ex ipso, & per ipsum & in ipso sunt omnia: cui cum Patre & spiritu sancto honor & gloria

gloria in secula seculorū. Amē.

IRENÆVS LIBRO
Quarto, ca. 45. Sola Ec-
clesia recte intelligit
Scripturas.

Eis q̄t Ecclesia sunt pres-
byteris obaudire oportet,
his q̄ successione habent ab
Apostolis, qui cū Episcopali
successione charisma ue-
ritatis certum, secundum placē-
tū patris, acceperūt. Reliquos
vero qui abistunt à principali
successione, & quocūq; loco col-
liguntur, suspectos habere, uel
quasi hæreticos, & male sentē-
tis: Vel quasi scindentes & elatōs,
& sibi placētes: Aut rursus
ut hypocritas, quæstus gratia,
& uanæ gloriæ hoc operantes.

Quis

Qui oēs decidunt a ueritate.

EPIPHANIUS CON
tra hæreses li. 2. Tomo 1.

Aduersus
Melchisedeianos.

TErmini nobis positi sunt,
& fundamēta, & edificatio
fidei, & Apostolorū traditiōes,
& scripturę sanctę & successio
nes doctrinę, & fidei quę ue-
ritas Dei munita est. Nemo era-
go decipiatur nouis fabulis.

IDEM IN ANCO
rato.

OMnis hæresis mentis, quę
nō accepit Spiritū sanctū,
secundū traditionē Patrum in
sancta Dei Ecclesia.

PORTÆ INTERINON
PRÆVALEBUNT AD
VERVSVS EAM.
FINIS.

OBSECRATIO-

nes, Orationes, Interpellationes,
& gratiarum actiones, dicendæ
dum audis sacrum, non in pue-
ritiæ tantum, sed & in quo-
rumvis usum Missæ re-
ligiosæ astare vos
lentium.
&c.

*Per eundem Ioannem Gropper,
Doctorem, Ecclesiæ Coloniensis
D. Gereonis Scholasticum.*

NOVIMAGII.
Petrus Elzenius Excudebat
ANNO M. D. LII.

MANE CVM
surgis signa te lignaculo
sanctę Crucis in fröte &
in pectore dicens:

In nomine Patris & Filij &
Spiritus sancti, Amen.

Et statim subiunge ora-
tionē Ecclesię q̄ sequit̄.

Domine sc̄e Pater om̄
nipotēs eterne Deus.
q̄ nos pctōres ad prin-
cipiū huius diei, nō nostris me-
ritis, sed tua sanctissima gratia
peruenire fecisti: tua nos salua
uirtute & cōcede, ut in hac die,
ad nullū declinemus pctm̄, nec
ullū incurremus periculū aut
scandalū, sed semp ad tuā iustit̄
tiā faciendā nostra pcedant elo-
quia, dirigāt simul cogitationes
& opera.

& opera. Adsit nobis que sumus
Dñe uirtus Spiritus sancti, q &
corda & corpora nostra clemē-
ter expurget, & ab oībus sēper
rueat aduersis, per dñm nostrū
Iesum Christū filiū tuum, q tes-
cum uiuit & regnat in unitate
eiusdē Spiritus sancti Deus, per
omnia secula seculorū, Amen.

Deinde dic Symbolum
Apostolicum cum hac
præfaciuncula.

A Breuencio tibi Satana
& omnibus pompis &
operibus tuis.

Et credo in Deum patrē, & zē
usq; in finem symboli. Cui sub-
iunge orationē Dominicā: Pa-
ter noster, & ē. cum Angelica sa-
lutatiōe. Ave Maria gratia ple-
na, & ē. Et conclude orationem
tuam sequenti prece Ecclesiæ,

ad sanctissimam Trinitatem.

Dirigere & conseruare
dignare Dñe sancte pa-
ter omnipotens æterne
ne Deus, rex cœli & terræ, hodie
& quotidie corda & corpora
nostra, sensus quoq; & ser-
mones & omnes actus nostros
in uia & lege mandatorum tuor-
um, præstia nobis facere uolun-
tatem tuam, ut misericordiam
tuã inuenire mereamur, & ut
placere possimus in cōspectu fi-
lij tui: Angeli tui boni comites
tur nobiscū, ad dirigendos pes-
des nostros in uia pacis, prosperi-
tatis & salutis: ut hic & in
æternū per te & in te, salui, sa-
ni, & liberi esse mereamur rex
gloriæ. Qui in trinitate perso-
næ uiuis & regnas Deus per
omnia secula seculorū, Amen.

Angelum
pacis, fide-
lẽ ducẽ,
custodem
aĩarum &
corporũ
aĩorum a
dño postu-
lemus In
Letania
Chris. Ex
doctrina
Chriso.

Cum ẽ cubiculo seu do-
mo

mo egrederis, impresso
signo crucis fronti
& pectori dic:

A Breuicio tibi Satana,
& adhaereo tibi Chri-
ste, qui es uia, ueritas
& uita.

Deduc me Domine in uia tua,
ut ingrediar in ueritate tua.

Letetur cor meum & timeat
nomen tuum.

Vias tuas Domine demonstra
mihi, & semitas tuas edoce me.

Dirige me in ueritate tua &
doce me.

Quia tu es Deus saluator mes-
tus & te sustinui tota die.

Eripe Dñe animam meam de
morte, & pedes meos à lapsu,
ut placeam coram Deo in lumina
ne uiuentium.

Perfice gressus meos in semis
a s sis tuis

Homil. 28
Tomo 4.

Ioan. 14.

Psal. 31.

Psal. 24

Psal. 16.

vis tuis, ut non moueantur res
stigia mea.

Psal. 118.

Gressus meos dirige secundū
eloquium tuum: ut non domine-
tur mei omnis iniustitia.

August.
lib Medi-
ta. 11.

Qui ex nihilo creasti nos, &
per filium tuum redemisti nos,
& per Spiritum sanctum tuum
sanctificasti nos. Tibi gloria in
secula seculorum, Amen.

Psalm. 5.

Ingressurus tēplum dico:
Introibo in domum tuā, ado-
rabo ad templum sanctum
tuum, & confitebor nomini
tuo in timore tuo.

Cyprian.
in sermo.
de oratio-
ne domi-
nica.

Ingressus attende quod
beatus Cyprianus
monet dicens:

Qvando stamus ad oras-
tionē fratres dilectis-
simi, uigilare & incū-
bere ad preces toto corde debe-
mus

mus. Cogitatio omnis secularis
& carnalis abscedat. Nec quies
quam tunc animus, quàm id so-
lum cogitet quod precas. Ideo
& sacerdos ante orationē præ-
fatione præmissa parat fratrum
animos dicendo: Sursum corda
ut dum responder plebs. Habet
mus ad dominum, admoneatur
nihil aliud se, quàm dominū co-
gitare debere. Quæ enim segnis-
sima est alienari & capi ineptis
cogitationibus & prophanis,
cum dominum deprecaris, quas
si sit aliud quod magis debeas
cogitare quàm quod cum Deo
loquaris!

Item:

Cogitemus nos sub cōspectu
Dei stare, placendū est diuinis
oculis, & habitu corporis, &
modo uccis.

Obuersef semp oculis quod
Dominus Iesus, rebus alijs q̄

Matt. 21.

Ioan. 2.

Esaię 56.

Esaię 29.

Cypria:
sermo. in
Oratt. do
minicam.

Ex libro
Ecclesie
antiquis
simo ex
cerpta.

orationi in tēplo Dei uacantes
flagello facto de funiculis, maga
na seueritate eiecit de tēplo dis
cēs: Domus mea domus oratio
nis uocabitur.

Terreat quod scriptū est: Pop
ulus hic labijs me honorat, cor
autem eorum longe est a me, ut
non aliud habeamus in corde,
aliud in uoce. Cum intentione
syncera Dominum debeat non
uocis sonus, sed animus & sens
us orare.

Quando sacerdos se in
duit, dic Confessio
nem sequentem.

Confiteor tibi peccata
mea æterne Pontifex
& sanctorum minister,
& ueri tabernaculi sacerdos,
qui semel in anno huius seculi
in mystica sancta intrasti &
sanctum & immaculatū agnum
proprij

proprij corporis tui, ad hostiã
dedisti pro peccatis nostris: Tibi
cõfiteor, quia debitor sum tibi,
Non solum decẽ milia talenta
delictorũ meorum, sed toti9
uitę meę rationem reddere des-
hero, quia in omni uita mea nihil
mandatum tuum, perfecte à
me custoditũ scio, in q̄ ego sensu,
mõe, uisu, auditu, gustu, gressu,
opere, cogitatõe, aut suasionẽ,
uel consensu me deliquisse cõ-
fiteor. Sed nunc Dñe prænento
faciem tuã in confessione, & in
conspectu angelorũ & omniũ
sanctorum tuorum confiteor tibi
peccata mea, & ueniã postu-
lo pro delictis meis. Teq̄ obse-
cro, ut in hoc tempore accepto
exaudias me, & in his diebus sa-
lutis adiuues me, ut in presentẽ
seculo perfecte ualeã recognos-
cere pctã mea, & tibi æterno Iu-
dici confiteri, & sic ueniam cõse-

2 5 sequi

Hebrę. 8.
& 9.

Matth. 19.

Psal. 34.
Psal. 137.

2. Cor. 5.

sequi omnium delictorum meorum,
quatenus ad tremendum iudicium
tuum, securum me ab omnibus ac-
cusationibus inimici facias per-
uenire, per Deum nostrum, &c.

Sequitur Confessio quam
mutuo & vicissim faciunt
Sacerdos cum ministris
altaris, & assistentes.

IN nomine Patris & Filii &
Spiritus sancti, Amen.

SACERD. Adiutorium
nostrum in nomine Domini.

ASSISTENT. Qui fecit coe-
lum & terram.

SACERD. Et introibo ad al-
tare Dei.

ASSIST. Ad Deum qui letifica-
vit iuventutem meam.

SACERD. Confitemini Do-
mino quoniam bonus.

ASSIST.

ASSIST. Quoniam in seculis
misericordiz eius.

SACERD. Confiteor omnipo-
tenti Deo cœli, & beatæ Mar-
iæ virgini, & omnibus sanctis
Dei, & uobis: quod ego in-
fœlix peccator peccavi nimis
in uita mea, cœtra legē Dei mei
cogitatione, loquutione, & ope-
re, mea culpa, mea maxima cul-
pa: Ideo precor gloriosissimam
uirginē Mariam, & omnes san-
ctos Dei & uos, orare pro me
peccatore.

ASSIST. Deo gratias. Misere-
atur uestri omnipotēs Deus, &
dimissis omnibus pētis uestris
perducat uos dominus noster
Iesus Christus sine macula cum
gaudio in uitam æternam.

SACERD. Amen.

ASSIST: Confiteor, Vt sup.

SACERD. Misereat, Vt sup.
Indulgentiam absolutionem &
remiss

remissionem omnium peccatorum
nostrorum spacium uere & fructu
sue poenitentiae, cor semper
poenitens, perseverantiam in bonis
operibus, finem bonum, & consolationem
sancti spiritus tribuat
nobis pius pater, & misericors
Dominus,

ASSIST. Amen.

Psal. 113.
SACERD. Non nobis Domine
non nobis.

ASSIST. Sed nomini tuo da
gloriam.

Psal. 18.
SACERD. Ab occultis meis
munda me Domine.

ASSIST. Et ab alienis parce
seruo tuo.

Psal. 60.
SACERD. Esto nobis Domine
turre fortitudinis.

ASSIST. A facie inimici.
SACERD. Domine exaudi orationem
meam.

ASSIST. Et clamor meus ad te
ueniat.

Sacer

Sacerdos. Oremus.

Exaudi quesumus Domine supplicum preces, & confitentium tibi peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacem.

Cum Sacerdos ascendit ad altare, dic tu:

Trinix sancta Domine Deus salutis meę, qui te creatorem, salvatorę, & reparatorę meum graviter offendi, a te veniam peto, q̄ es omnium misericordiarũ & totius consolationis pater ac rogo te ut me iustifices, & in p̄c̄is mortuũ vivifices & resuscites, per eum, per quem mortuos resuscitas & vivificas, & impios iustificas, Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum.

Preſta

2. Cor. 1

Præsta mihi quod rogaris de
indulgentia tua accipere, quem
agnoscis fiduciam de sua iustitia
non habere.

Ad Introitum.

Augusti.
II. Medi.
cap. 41.

TE Patrem ingenitum, te
Filium unigenitum, te Spi-
ritum sanctum paraclē-
tum, sanctam & Individuam Tris-
nitatem, toto corde & ore cōfis-
temur, laudamus atq; benedicimus,
tibi gloria in secula seculorum,
Amen.

Ibidem
cap. 33.

Gloria Patri qui creauit nos,
gloria Filio q; redemit nos, glori-
am Spiritui sc̄to q; sanctificauit
nos, gloria summe & indiuidue
Trinitati, cuius opera insepara-
bilia sunt, cuius imperium sine
fine manet.

Te decet laus, te decet hym-
nus, tibi debetur omnis honor,
tibi benedictio & claritas, tibi
uirtus

virtus & fortitudo Deo nostro
in secula seculorum, Amen.

Litania.

Kyrie eleison. Christe eleison.
Kyrie eleison.

Pater de caelis Deus, misere
re nobis.

Fili redemptor mundi Deus,
miserere nobis.

Spiritus sancte Deus, miserere
re nobis.

Sequitur Hymnus
Angelicus.

GLoria in excelsis Deo,
Et in terra pax homini
bus bonae voluntatis.
Laudamus te. Bndicimus te. Ad
doramus te. Glorificamus te.
Grattas agimus tibi, ppter mag
nam gloriam tuam, Dñe Deus
rex caelestis, Deus pater omnis
potens, Dñe fili unigenite Iesu
Christe

Christe altissime. Dñe Deus ag
nus Dei filius Patris. Qui tollis
p̄cā mūdi, miserere nobis. Qui
tollis peccata mundi, suscipe de
precationē nostram. Qui sedes
ad dexterā Patris, miserere no
bis. Quoniam tu solus sanctus,
Tu solus Dominus, tu solus ali
tissimus Iesu Christe. Cum san
cto spiritu in gloria Dei pa
tris, Amen.

Ad primā Collectā dicitur

OMnipotens sempiterne
Deus, da nobis fidei,
spei, & charitatis aug
mentū, & ut mereamur assequi
quod promittis, fac nos amare
quod præcipis per dominū nos
trum Iesum Christum, &c.

Ad recitationē lectionis pro
phetice seu Apostolice, quæ Be
pistola uocatur, diligenter auscul
tandū est: Perinde ac si ipse Pro
pheta

pheta uel Apostolus coram cō-
stitutus nobis concionaretur.

Ad Graduale & Iu- bilationem.

O Adoranda Trinitas,
ō uenerāda unitas, per
te sumus creati uerā
eternitas. Per te sumus redem-
pti, summa tu charitas. Populū
cunctum tu protege, salua, libes-
ta, eripe, & emunda. Te adoras
mus omnipotēs. Tibi canimus,
tibi laus & gloria per infinis
ta secula seculorum, Amen.

Euangelij uerba demisso uul-
tu & erecta mente (uel ut si Do-
mino prædicanti assisteremus)
audienda & meditanda sunt, q̄
facere monet Diaconus dicens:
Dñs uobiscū, & c̄. Et glorifican-
dus Dominus quod miserit no-
bis uerba salutis, & glorificatio
cordis, signo in osculationis uer-

b i horum

Ex iuba-
tione
seu profa
Ecclesiast-
tica.

borum Christi, iudicanda est.

Sequitur Symbolum
quod recitatur in Missa.

Credo in unum Deū, Pa-
trem omnipotentē fac-
torem cœli & terræ. Visi-
bilitum omnium & inuisibilitū.
Et in unum dñm Iesum Chris-
tum filium Dei unigenitum, &
ex Patre natum ante omnia se-
cula. Deum de Deo, lumen de
lumine. Deum verū de Deo ver-
ro. Genitum non factū, consub-
stantialē Patri, per quem cœta fa-
cta sunt. Qui propter nos homi-
nes, & propter nostram salutē
descendit de cœlis. Et incarna-
tus est de Spiritu sancto, ex Ma-
ria uirgine, Et homo factus est
Pōtio Pilato passus & sepultus
est. Et resurrexit tertia die se-
cundum scripturas. Et ascendit
in

in caelum, sedet ad dexterā Patris. Et iterum uenturus est esse gloria, iudicare uiuos & mortuos. Cuius regni nō erit finis. Et in Spiritum sanctum Dñm & uiuificantem: qui ex Patre Filioq; procedit. Qui cū Patre & Filio simul adoratur & conglorificat. Qui locutus est per Prophetas. Et unā sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionē mortuorum. Et uitam uenturi seculi: Amen.

Quando procedit sacerdos ad oblationē, dic.

Domine sancte pater, q
per Iesum Christum fili
liam tuā, Noui Testam
menti nouam oblationem decui

Irenaeus.

Oblatio
panis &
uini my-
stica.

Augu. de
uerbo do-
mini secū-
pum Lucam
cam ser.
28.

fi, quā Ecclesia a' s' A' Aposto-
lis accipiens, in uniuerso mūdo
offert tibi Deo rerum omnium
creatori & seruatori, proferēs
significante mysterio primitias
ex tuis creaturis & donis, pan-
nem & uinum aqua mixtum, in
carnem & sanguinem dilecti fi-
lij tui mox consecranda, ut ea
oblatione representet illum, q̄
est panis uiuus descendens de
coelo, dans uitam mundo, qui &
sanguine & aqua de latere suo
profluentibus, lauit nos a pecca-
tis nostris. Digneris summe De-
us hanc oblationem, quam Ec-
clesia tua Catholica tibi per sa-
cerdotem, nostris uotis accedē-
tibus offert, placatus accipere
pro cuncto populo tuo, quē ac-
quisisti precioso sanguine eius-
dem dilecti filij tui Domini nos-
tri Iesu Christi.

TV misereris nostri Do-
mine, & nihil odisti oim
quę fecisti. Memorare,
ergo quę sit nostra substantia,
quia tu pater noster es, ne iras
caris nobis, neq; multitudinē
viscerum tuorum super nos cō-
tineas. Non enim in iustificatio-
nibus nostris prosternim; pre-
ces nostras ante faciem tuā, sed
in miserationibus tuis multas.
Aufer a nobis Domine iniqui-
tates nostras, & ignē sancti spī-
ritus in nobis clementer accen-
de. Aufer cor lapideum de cari-
ne nostra, & da nobis cor carne-
um, quod te timeat, diligat, &
honorificet, te delectetur, te se-
quatur, te perfruatur.

Daniel. 9

Domine q; iustificas impios,
& uiuificas mortuos, uiuifi-
ca & resuscita me, domine De-
us meus, Da mihi Domine cōs-
b 3 punctio

Matt. 15.

Lucæ 18.

Lucæ 22.

p̄ntem cordis, & lachrymas
oculis meis, ut diebus & nocti-
bus omnes negligentie mee dis-
es desleam, cum humilitate &
puritate cordis, appropiet ora-
tio mea in conspectu tuo Domi-
ne. Si iratus fueris domine con-
tra me, quem adiutorem qua-
ram, aut quis miserebitur ini-
quitatibus meis? Memeto Do-
mine quod Chananeam, & Publi-
canum uocasti ad poenitentiam,
& Petrum lachrymantem sus-
cepisti, & meas preces suscipe
misericors Deus, Saluator, qui
uis & regnas i secula seculorum.

Quando Sacerdos thuris-
ficat, dic:

Psal. 140.

Dirigaẽ Dñe oratio mea
sicut incensum in cõspe-
ctu tuo, fiatq; tibi acces-
ptabilis, & ascendat ad te in or-
dorem suauitatis.

Quando

Quando se uertit ad cir-
cūstantes dicēs: Orate
pro me, &c. dic:

Orent pro te omnes sancti &
electi Dei, Spiritus sanctus
supueniat in te, & uirtus altissis-
mi obumbret tibi, Exaudiat te
Dominus in die tribulationis:
Protegat te nomen Dei Iacob.
Mittat tibi auxilium de sancto,
& de Syon tueatur te. Memor
sit omnis sacrificij tui, & holos-
caustum tuum pingue fiat.

Psal. 19.

Sequit̄ quotidiana prefatis
o qua ante orationē pre-
missa, Sacerdos parat as-
stantiū mētes, incipiēs à
cōclusiōe secrete oratio-
nis, ut astātes ad eam &
oblationē addāt suū Am̄
b 4. Per

Cyprian.
in oratio.
dñicam.

Oratio
Canon.
Missæ.

Per omnia secula seculorum.
CHO. nomine populi: Amē.
SACER. Dominus uobiscum.
CHOR. Et cum spiritu tuo. **SA**
CERD. Sursum corda. **CHOR**
Habemus ad dominiū. **SACER.**
Gratias agamus dño Deo nostro
CHOR. Dignum & iustum est.

Oblatio
gratiarū
actionis.

Vere dignum & iustum ē,
æquum & salutare. Nos
tibi semper & ubiq; gra
tias agere dñe sancte pater om
nipotēs æterne Deus, per Chri
stū dñm nostrū, per quē maiesta
tem tuā laudant Angeli, adorāt
Dominationes, tremūt Potestas
tes, Cœli cœlorumq; Virtutes
ac beata Seraphin socia exulta
tione cōcelebrant. Cum quibus
& nostras uoces, ut admitti ius
beas deprecamur, supplicii con
fessione dicentes.

Hymnus Angelicus.
Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus Do-
minus Deus Sabaoth. Pleni
sunt caeli & terra, gloria tua.
Osanna in excelsis. Benedictus
qui uenit in nomine Domini,
Osanna in excelsis.

Interea dic:

Gratias ago tibi clementi-
ssime & benignissime
amator hoim Deo: Qui
per Iesum Christum filium tuum do-
minum nostrum, cum non essemus, po-
tenter fecisti nos, & cum perdis-
ti fuisset culpa nostra, miras-
biliter liberaisti & recuperaisti
nos. Gratias ago pietati tuae ex
totis precordijs meis, qui pro-
pter tuam inenarrabilem dilectio-
nem (quae nos miseros & indignos mi-
rabili benitate amare dignatus
es) misisti eundem unigenitum tuum
de sinu tuo ad publicum nostrum,
saluare nos qui tunc peccatores & si-

August.
li. Medita-
ta. ca. 14.

Ioan 3.

in perditionis eramus. Gratias
ago tibi pro sancta incarnatione
& natiuitate eius, & pro gloriosa
genitrice eius, de qua ipse car-
nē assumere dignatus est propter
nos, & propter nostrā salutē, ut si-
cut uerus Deus ex Deo, ita uer-
us homo ex homine esset. Gratias ti-
bi ago pro passione & cruce eius,
pro morte et resurrectione eius,
pro ascensione eius in cœlum, & ses-
sione maiestatis eius ad dexteram
tuā. Gratias tibi ago pro sacrat-
issima illa effusione preciosi san-
guinis eius, quo sumus redempti
simul & pro sacrosancto et uini-
fico mysterio corporis & san-
guinis eius, quod in Ecclesia tua pas-
cimus & potamur, abluimur &
sanctificamur, & unius summe di-
uinitatis participes efficimur.
Gratias tibi ago pro hac tua mi-
ra & inenarrabili charitate, quod
nos indignos sic amasti & salua-
sti,

sti, per unicum et dilectum filium
tuum. Sic enim dilexisti mundum, ut us-
nigenitum tuum dares, ut ois qui cre-
dit in eum non pereat, sed habeat
vitam eternam. Hæc autem est vita æ-
terna, ut cognoscamus te verum
Deum, & quem misisti Iesum Chris-
tum per fidem rectam & cõdigna fi-
dei opera. Gratias denique ago la-
bijs & corde, & omni qua ualeo
uirtute infinite misericordie tue
domine Deus noster, p omnibus
miserationibus & beneficijs tuis
quibus mirabiliter nobis per-
ditis subuenire dignatus es, p
eundem filium tuum saluatorem &
recuperatorem nostrum, qui mors-
uus est propter peccata nostra, &
resurrexit propter iustificatio-
nem nostram, & nunc uiuens sine fine
sedet ad dexteram tuam, & interpel-
lat pro nobis p suam humanitatem
& simul tecum miseretur secun-
dum suam diuinitatem, qua tibi
coequalis

Ibidem.

Cap. 15.

Roma. 4.

Roma. 8.
j. Ioan. 2.

coequalis ē: Cui omne genu flexit
ctitur coelestium, terrestrium & infer-
norum, per quem omnis coelestis
militia te cōcelebrās canit:
Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Quando Sacerdos tacite
intrat in Sacrum Cas-
tonem, dic:

Summe Sacerdos & vere Pō-
tiffex Iesu Christe, qui te ob-
tulisti Deo patri in ara crucis,
hostiam purā & immaculatam
p nobis miseris peccatoribus,
q carnē tuā & sanguinē nobis
in Sacramēto (quod tua diuina
omnipotentia cōstituitur) reliquisti,
& hoc sacrificium instituiti,
qd offerri praecepisti in comme-
moratiōem tui p salute nostra.
Per hanc omnipotentiā tuam te
rogo ut cōcedas mihi pētōri ue-
nerandae passionis tuae dignam
memoriam agere, & me totum
meaq

Ambro. in
precatiōe
j. prepara-
toria ad
Missam,

Oblatio
uotiva q̄
nos ipsos
Deo cōse

meaq; oīa tibi (qui es dñs & redemptor meus) resignare & cōsecrare, & huic cœlesti sacrificio interesse cum timore & tremore, & cordis puritate & lacrymarū fonte cū lætitia spiritali & cœlesti gaudio. Sentiat mens mea dulcedinē beatissimę presentię tuę, & excubias sanctorū angelorū tuorū ī circuitu meo, Amen. Ecce dū pro me sollicitus talia postulo meminisse charitatis debeo, ut et pro alijs te exorem. Te igitur amatorē Ecclesię tuę deprecor Deus pro sacerdotibus eius, ut ybis simul & meritis uitę, populum sibi creditū ad cœlestē patriam iuuent. Pro Regibus, Ducibus, & ijs qui in sublimitate positi sunt, ut patres orphanorū & iudices uiduarū semetipsos exhibeant, miserijsq; inopū & gemitibus pauperū doleant, nil nisi quod

cramits.

Vis hec sacrificiū honorare animā tuā offeras.

Chrysostr.
Tom. 1. Homil. 51.

Postulatio seu oratio pro oī gradu Ecclesię.

Ambrosius in precati. 2. preparatoria ad Missam.

quod iustū est ī iudicio querāt,
sicq; administrēt præsentiā, ne
amittant bona futura. Pro uir-
ginibus, continentibus ac mūdo
rennūciātibus, ut præsentiā des-
piciant, futura requirant, ne se
negocijs secularibus implicēt,
ut tibi militantes placeant, cui
se p̄bauerūt. Pro cōiugatis, ut
tali affectu se diligāt, ne a des-
derio patrię cœlestis exorbitēt

August.
lib. medi.
c. 40.

Oro Domine pro uniuersa
sancta Ecclesia tua Catholica.
Da igitur Domine sacerdotibus
concordiā. Regibus & Principi-
bus iuste iudicantibus tranquil-
litatem & pacē. Præsta domine
Rex eterne uirginibus castimo-
niam. Deo dicaris cōtinentiam,
Cōiugatis sanctimoniam, Pœ-
nitentibus indulgentiā, Viduis
& orphanis sustentationē, Pau-
peribus protectionē. Peregrinā-
tibus reditū, Nauigantibus por-
tum,

tum, & omnibus fidelibus tuis
salutem.

Oro quoq; Domine clemen-
tiã tuam ut sereno vultu nos fas-
culos tuos, sacri tui nois officii
a prestolãtes aspiciere digneris.
Et ut nulli y sit irritum uotum.
nullius uacua postulatio, tu nos
his preces suggere, q̄s ipse aus-
dire propitius & exaudire dig-
neris. Et ut efficax hæc mea sit
deprecatio, beatę Marię uirgi-
nis suffragia peto, quã tanti me-
riti esse fecisti, ut prima inter
mulieres nouũ munus offerret,
et nulla præter ipsam tã notum
acciperet, nouũ scilicet munus
prima offerret, ut puerpera uir-
go p̄seueraret. Nulla præter ip-
sam tã nouũ acciperet, ut Deũ
uirgo pareret, & post partum
uirgo maneret. Ap̄lorũ interces-
sionẽ imploro, q̄ beatissimã Me-
diatoris paupertatẽ eiusq; pas-
sonem

Ambr. in
precat. 1.

Pia cõme-
moratio
sanctorum
Ibidem.

tionē uestigio insequētes, ad tā-
tum celsitudinis cuius perue-
nerūt, ut quęcūq; ligarēt super
terrā essent ligata & in cœlis, &
quę soluerēt super terrā, essent
soluta & in cœlis. Atq; in extre-
mis sederent super Thronos in-
dicātes duodecim tribus Israēl.
Martyrū preces deprecor, q; pro
ueritate nō dubitarunt sangui-
nē fundere, nec dilexerūt aīas
suas usq; ad mortē, ut mortis su-
perarēt autorē. Confessorū ora-
tiones exposcilo, qui bella ten-
tantis inimici dum pie uiuerent
in Catholica pace, uel etiā herē-
ticorū cōsolationem diuturno
certamine pertulerūt, longioris
que & occulti Martyrij pœnas
acceperūt. Taliū domine Deus
preces nunq; spernis, si ut pro-
me exorent ipse inspiraueris.
Qui in eternitate perennī uiuīs
& regnas cuncta per secula, &
tu

in omnibus seculis, Amen.

O Benignissime & clem
entissime Pater, cuius Fis
lius nostri amore, cū ad
huc impij essemus, formā serui
accipiēs, factus est pro nobis ob
bediēs usq; ad mortē, mortem
autē crucis. Per hunc te huma
nitatis habitū, per huius humi
litate susceptionē deprecor, p
huius sacratissimā obedientiā,
per huius beatissimā passionem
et mortē, quā Ecclesia tua i hoc
sacrificio (qd filius tuus instituit
& offerri in cōmemoratiōe sui
pro salute nostra p̄cepit) acce
ptissimā tibi hostiā pia recorda
tiōe iugi sacrificio offert & res
presentat te oro, miserere mei
per eundē filiū tuum, qui se no
bis ineffabili misericordia hic
se presentē exhibet, in dextera
tua nihilominus manēs, qui est
unica propitiatio pro peccatis
nostris

Roma. 8.

Philip. 2.

Ambro. in
preat. 2.

Oblatio
passionis
& mortis
dominicę

1. Ioan. 2.

nostris, non pro nostris autē tan-
tū, sed etiam pro totius mundi.

**Ad eleuationē corporis
dominici, dic:**

Salue salutaris uictima, pro
me & toto genere humano in
patibulo crucis oblata Christe
rex eterne, homo crucifixe pro
pter hominē, respice sacratissi-
mā carnē tuā, pro me cruci cla-
uis affixā, & lancea perforatā.
Atq; illa quaeso pietas, quae te
traxit & uicit, ut in statera glo-
riossimae crucis, totius mundi
peccata expiaret. Illa te cogat
clemētia ut miserearis mei ple-
ni miserijs, qui in fonte miseran-
tionis nunq̄ manare cessas, cui
sodiens animā & corpus meū
in uitam aeternam.

**Ad eleuationem ca-
licis.**

Salue

Salue nobilissime sanguis de
latere domini mei Iesu Chri
sti profluens, & totius ueteris &
nouæ culpe maculas diluens. Ab
lue, sanctifica, & custodi animã
meam in uitam æternam.

Post eleuationem oratio
o ad Patrem.

OMnipotens pater q̄ sic dile
xisti mundũ, ut filiũ tuũ unũ
genitũ dares; ut ois qui credit
in illũ, nõ pereat, sed habeat uitã
eternã: per hunc dilectũ filiũ
tuũ cuius beatissimã passionem
& gloriosam resurrectionem, &
in cœlos ascensionẽ recolo, te or
ro deduc de carcere animã meã
ad cõfitendũ nomini tuo, libera
me a uinculis peccatorũ, & quẽ
propria merita faciũt lethalem
timere sententiã p̄ huius dilecti
filij tui ad dexterã tuã cõsedẽ
tis interpellationẽ, restaura pla

Lib. Medit
tat. ca. 5.

Ibidem.

Offertur
Christus
Ipse Patri
in cruento
sacrificio.

Cap. 6.

tatus ad uitā. Quē enim alii dī-
rigā intercessorē tibi nescio, nisi
si hunc qui est propitiatio pro
pātis nostris? q̄ sedet ad dexte-
rā tuā interpellās pro nobis, ad-
uocatus meus apud te Deū pa-
trē, Pontifex summus, non alie-
no, sed proprio, p̄fusus crnore.
Hostia sancta & beneplacēs, &
perfecta in odorē suauitatis ob-
lata & accepta, agn̄ sine macu-
la, qui p̄c̄m̄ non fecit, sed pecca-
ta nostra pertulit, & languores
nostros suo liuore sanauit. Hic
est, quē propter peccata populū
tui percussisti, licet ipse sit dile-
ctus, in quo tibi bene cōplacuit.
Aspice mitissime Pater dilecti
filij tui humanitatē, et miserere
super infirmi plasmatis debilita-
tātē. Vide redemptoris supplici-
um, & redēpti dimitte delictū.
Oro te Rex sanctorum per hūc
sanctum sanctorū, per hunc res-
dem

deceptorē meū, fac me currere
uiam mandatorū tuorū, ut ei ua
leam spiritu uniri, qui mea non
horruit carne uestiri Iesu Chri
stus ꝑ secula benedictus, Amen.

Deinde dic:

Iesu domine, Iesu pie, Iesu ho
ne, qui mori dignatus es pro
pter peccata nostra, ac resurrex
isti propter iustificationē nos
tram: rogo te per saluificā mor
tē & per gloriosam resurrectio
nē & ascensionē tuā, fac me cōs
mori tibi, ut nō regnet p̄t̄m in
mortali meo corpore, & resusci
ta me de sepulchro uitiorū &
p̄t̄orū meorū oīm in nouitas
te uite, et da mihi quotidie par
tem in resurrectione prima, ut
in resurrectione secūda merear
ueraciter cū sanctis tuis percipere
portionem. Trahe me sur
sum ad te, qui sedes ad dexterā
e 3. patria

Cap. 3.

patris. Trahe me ad te fontem
vituū, ut inde hauriens aquā vi-
uam, que facta in me fons salis
transire faciat a morte in vitā
ut occurrā tibi redeunti ad iudi-
ciū cum omnibus sanctis tuis ui-
cturus cum illis semper tecū in
caelis, Amen.

Ad memoriam des-
functorū.

Ambrosius
precat. 7.
præpara-
toria.

Rogamus etiā te sancte
pater, pro spiritibus fi-
deliū defunctorum, ut
sit illis salus eterna, ac perpetua
sanitas, gaudiū & refrigerium
sempiternū, hoc magnum pie-
tatis sacramentū. Domine Deus
meus, sit illis hodie magnum &
plenū gaudiū de te pane uitæ
& uero, qui de caelo descendisti
& das uitā mundo, de carne san-
cta & benedicta, agni uidelicet
immolati, qui tollis peccatū
mundi

mundi, & portari de fonte pietatis tuę, qui per lanceã militis de latere emanauit crucifixi domini nostri, ut consolari exultet in laude & gloria tua sancta.

Mihi quoque domine indigno seruo tuo, secundum multitudinẽ miserationũ tuarũ misereris, & concessa in presentĩ scelerum uenia, non me sinas in futuro seculo ex cruciari cum impijs, sed aliquam portunculã dones cum sanctis tuis in cœlis, qui in tua membra cooptati, & in te uanũ corpus effecit, gratias ob tuum pro se effusum preciosissimũ sanguinem, quo illos lauisi) rependentes, pro te, & fratribus suis gloriosum sanguinẽ fundere nõ dubitarunt, qui te in uita sua amauerunt, & in morte te sunt imitati, & ideo coronas trißphaltes meruerũt. Quorum me licet imparẽ meritĩs, participem

tamē fac, sola misericordia tua,
succurrentibus eorum meritis
& precibus, Amen.

Quādo recitatur oratio
Dominica, dic:

Non audeamus te pa-
ter coelestis, patris uo-
cabulo cōpellare (idig-
ni q̄ serui dicamur tui) nisi tua
gratuita bonitas per filiū tuum
nos in huius nominis honorem
adoptasset, & ille tui cōpellādi
fiduciam addidisset, & precādi
formulā præscripisset. Agnos-
ce ergo dilecti filij tui quā nos
docuit orationē, & effunde sus-
per nos spīritum precū, & spīri-
tum adoptionis filiorum Dei, q̄
testimoniū ferat spīritui nostro,
q̄ per illum simus filij tui, &
clamet in cordibus nostris, Imō
nos ardentibus votis & desyde-
rijs ad te suspirare & clamare
faciat

faciat: Pater noster qui es in
caelis, & c. dic usq; in finem.

Sequitur.

Agnus Dei qui tollis peccata
mundi, miserere nobis.

Agnus Dei q; tollis peccata mū
di, miserere nobis.

Agnus Dei qui tollis peccata
mundi, dona nobis pacem.

Quando datur Pax, dic:

PAx Dei qui uere creden
tibus datur, ut gaudentes
de remisso peccato, & do
nata gratia, mutua se charitate
complectantur, que & exuberat
omnem sensum & intellectu, cu
stodiat corda nostra & intelli
gentias nostras in Christo Iesu.

Et Deus pacis qui eduxit de
mortuis, pastorē magnū ouium
in sanguine testamēti eterni, Do
minum nostrū Iesum Christum,
apertet nos in omni bono ut facias

c s. mis

Philip. 4.

Hebr. 13.

mus eius uoluntate, faciatq; in
nobis quod placeat coram se, per
Iesum Christum, cui est gloria
in secula seculorum, Amen.

Oratio.

DEus a quo sancta desya
deria & recta consilia et
iusta sunt opera da serua
tis tuis illa m (qua mundus dare
non potest) pacem, ut & corda nos
tra mandatis tuis dedita, & ho
stium sublata formidine, tempora
sunt tua protectione tranquilla,
per Christum dñm nostrum.

Quando sacerdos sumit
Corpus & Sanguinem do
mini, dic:

Domine non sum dignus ut
intres sub testum meum, dicit
tantum uerbo & sanabitur anima
mea. Respice me a longe sicut
tem cum pulicano, tundentem
pectus.

peccatus & dicentē tibi: Deo pro
pitius esto mihi peccatori. Da
tremēti & adoranti tā horrēda
mysteria spiritaliter saltē man
ducare carnē & bibere sangui
nem tuū. Da mihi per uiuam in
te fidem, inuisibiliter faginari
de te dulciter uidelicet recolē
ti & credenti, bñdictam carnem
tuā pro me in cruce fractam &
immolatā, & sanguinē tuum de
latere tuo effusum, in remissio
nem peccatorum meorum. Da spi
ritu participare, ut tu in me, &
ego in te manens, spiritu tuo ue
geter & incendar ad currendā
uiam mandatorū tuorū. Reple
me spiritu unitatis & charitas
tis, & cōstabili me in societate
oīm sanctorū tuorum: quæ etiā
hoc diuinissimo sacramento sig
natur, quod ex his conficit quæ
in unum rediguntur. Da deniq;
ut esuriam & sitiam, & toto corpore

LUCÆ 13.

August.
libro 3. de
doct. Chri
stia. & in
c. credere
& c. conse.
disti. 3.

August.
in c. 6. Jo.

de desiderem hunc panē uitæ,
qui de celo descendit, nō modo
spiritu per fidē, sed & in Sacra-
mēto de mēsa tua, pura & secun-
da mēte & casto corpore frequē-
ter accipere, ut hinc non solum
animę meę, sed & carnis substā-
tia fulciatur & custodiatur in
uitam æternam, Amen.

Quando sumitur san-
guis, dic:

Hebrę. 9. **S**anguis dñi nostri Iesu Chris-
ti, qui per Spiritū sanctū ses-
mer ipsum obtulit immaculatū
Deo, emundet conscientiam no-
strā ab operibus mortuis ad ser-
uiendū Deo uiuenti.

Ad ultimam Colles-
tam dic:

Deus qui nobis sub Sacra-
mēto mirabili passiois tuę
memoriā reliquisti: Tribue que
sumus

sumus, ita nos corporis & sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tue fructum in nobis iugiter sentiamus.

Actiones nostras quaesumus domine, & aspirando perueni & adiuvando prosequere, ut cuncta nostra operatio a te semper incipias, & per te incepta finiatur.

Gratias tibi agimus domine sancte pater omnipotens aeternae Deus, pro omnibus beneficiis & donis tuis, nobis per filium tuum in Spiritu sancto misericorditer exhibitis & impensis, quorum memoriam agimus licet indigni. Tibi laus, honor, et gratiarum actio, Deo nostro in secula seculorum, Amen.

Ad benedictionem Sacerdotis, dic:

Bene

Benedicat nos Deus pater:
custodiat nos Iesus Christus
illuminet nos Spiritus sanctus
omnibus diebus uitæ nostræ, et
firmet nos uirtus Christi, inter
cedentibus sanctis uis indulge
at nobis dominus uniuersa deli
ciosa nostra, Amen.

Initium sancti Euangelij
secundum Ioannem.

In principio erat uerbum, &
uerbum erat apud Deum, &
Deus erat uerbum, Hoc erat
in principio apud Deum, omnia
per ipsum facta sunt, & sine ip
so factum est nihil quod factum
est, in ipso uita erat, et uita erat
lux hoim, & lux in tenebris lu
cet, & tenebræ eam non cõpres
henderunt. Fuit Homo missus à
Deo cui nomē erat Ioānes. Hic
uenit in testimoniū, ut testimo
nium perhiberet de lumine, ut
omnes

omnes crederent per illum. Nō
erat ille lux, sed ut testimoniū
perhiberet de lumīe. Erat lux
vera quæ illuminat omnē homi-
nē ueniētem in hunc mundū. In
mūdo erat, et mūdus per ipsum
factus est, & mūdus eū non cog-
nouit. In propria uenit, & sui es-
um non receperunt. Quotquot
sūt receperunt eū, dedit eis po-
testatem filios Dei fieri, his quī
credunt in nomine eius, qui nō
ex sanguinibus neq; ex uolūta-
te carnis, neq; ex uolūtate uir-
sed ex Deo nati sunt. Et uerbū
caro factū est, & habitauit ī nos-
tris. Et uidimus gloriā eius glo-
riam quasi unigeniti a patre,
plenum gratiæ & ueritatis.

Finis precationum ad
Missam,

QVAM.

QUANDO COM-
municare uis corpori &
sanguini Dominico.

AD mēsam tui dulcissimi
cōiuij domie Rex An-
gelorū, ego indignus pec-
cator accessurus, uereor & cō-
tremisco, cor habens multis ma-
culis aspersum, corpus non car-
te custoditū, mentē & linguā in-
quinatū, & quidē cum peccati-
eis conscientie meę librū reuel-
to, uestem innocentie quam in
Baptismo accepi grauitē cons-
cissam iuenio, uulnerūque meo-
rū cicatrices (quas ex consensu
humane fragilitatis & insipi-
entie meę aduersarius mihi in-
fixit) magis corruptas quā sa-
natas agnosco. Vnde miser ego
inter angustias apprehēsus quid
eligam ignore. Scio enim uerba
tue

tuz reuerendæ ueritatis, quis
huc exhortatus es nos dicens:
Nisi manducaueritis carnem mes-
am, & biberitis sanguinem mes-
um, non habebitis uitam in uobis:
Sed propter graua & multipli-
cia delicta mea, exterrēt me
uerba Apostoli tui, quibus com-
minatus est dicens: Qui mandu-
cat carnem Dñi, & bibit sangui-
nem eius indignus iudicium sibi
manducat & bibit. Verū o bea-
ta & pia diuinitas, O tremēda
maiestas, O ineffabilis & inscru-
tabilis sanctitas, quò ibo à spū
tuo, & quò à facie tua fugiam?
Siquidē corda scrutaris, & con-
scientiarū quæq; secretissima,
nuda & aperte intueris. Ad te
ergo fontē misericordie lauans
dus recurro, ad te piū Samaritanū,
infirmis humanæ singu-
larē medicū, sanctus festino. Ad
te cōfugio, & quē Iudicem susti-
nere

Ioan. 6.

2. Cor. 11

Luc. 10.

nerere nequeo, Saluatorem habere
desyhero. Tibi dñe plagas
meas ostendo, tibi uerecūdiam
meam detego. Video pctā mea
magna & multa, & timeo. Vide
o suauitatem & misericordias
tuas, quarū nō est numerus, &
sperare audeo.

Domine Iesu Christe rex
terne, homo crucifixe pro
pter hominē, respice sacratissi
mam & uirginalem carnem tuam
am, cruci clauis affixam, lācea
perforatam, et uerberibus dire
& miserabiliter flagellatā. Res
cordare quoq; sacrosancti sudo
ris tui, qui factus est sicut gutte
sanguinis decurrentis in terrā.
Et hæc omnia & multo plura
te pro me sustinuisse memento.
Ista ergo pietas, quæ te traxit
& uicit, ut in statera gloriosissi
mę crucis, totius mūdi peccata
expiaret.

expiare, ipsa te commoueat &
cogat clementia, ut miserearis
mei pleni misericordie. Tu qui fonte
misericordie nunquam manare cessas

Salue salutaris uictima, pro me
& humano genere in patibulo
crucis oblata. Salue nobilissimus
me sanguis, de latere domini nostri
Iesu Christi profluens, & totius
ueteris & noue culpe maculas
diluens. Per hunc tuum preciosissimum
sanguinem, clementissime
deus Iesu laua me ab omnibus
iniquitatibus meis, ut purificatus
corde & spiritu degustare
merear sancti sanctorum. Sicque mihi
hoc uenerabile Sacramentum, contra
hostiles insidias inexpugnabile
presidium, ut salutari uicinis
corde secus, lubricis huius uicinis,
immaculato calle transire
merear, & ad te dominum Angelorum
sine impedimento diabolice
accusationis peruenire uas
A. 2. Ieam

Ieam, Iesum Christū, per quem
creatus sum cū non essem, repa-
ratus sum cum perditus essem,
Qui uiuis, & regnas, & c.

Alia Oratio.

Domine Iesu Christe qui
es cum Patre & Spiritu
sancto unio essentis
Deus, in quo est uera oīum pecca-
torū remissio, per quē salus &
uita præstatur æterna. Qui pu-
blicanū confidentem iustificasti:
Chananzā humiliter inuocantē
exaudisti. Petrū te negantē res-
pexisti, flentē quoq; misericor-
diter suscepisti, & Latroni cōfi-
tenti ueniā cum gloria Paradisi
donasti. Da mihi peccatori uer-
niā oīum scelerū meorū, ut huius
sacrosancti corporis & sanguis
nis tui communicatio, ad quam
fessio, nō sit mihi ad iudiciū cō-
demnatiōis. Sed ad remedium
pro

proficiat salutis. Per omnia
secula seculorum, Amen.

Alia.

Ambro. in
Orat. t.
preparat.

Domine Iesu Christe ro
gote per sacrosanctum
mysterium corporis &
sanguinis tui, quo in Ecclesia
tua pascimur & potamur, ablu
mur & sanctificamur, atq; unig
summe diuinitatis participes
efficimur. Vt des mihi uirtutes
tuas sanctas, quibus repletus,
bonæ conscientia ad altare tuū
accedam. Ita ut hæc celestia Sa
cramenta efficiantur mihi alius &
uita. Tu enim dixisti ore tuo san
cto & bñdicto. Panis quem ego
dederò caro mea est, pro mōdi
uita. Et qui manducat me, uita
uiuet ppter me. Ipse manet in
me & ego in eo. Ego sum panis
uiuus q de celo descēdi. Si q
māducauerit ex hoc pane uiuet
d 3. in

Ibidem.

in æternum.

Panis dulcissime sana palatū
cordis mei ut sentiā suauitatē
amoris tui, Sana ab oī languore
ut nullā præter te amē pulchri-
tudinem. Panis candidissime ha-
bens in te oīne delectamentū. &
oīs saporis suauitatē, q̄ nos sem-
p̄ reficis, comedat te cor meum
& dulcedie saporis tui repleat
uiscera aīæ meæ. Manducet te
Angelus pleno ore, māducet te
peregrinus homo p̄ modulo suo
ne deficere possit in uia tali res
creatus uiatico.

Ibidem.

Panis sancte, panis uiue, panis
pulcher, panis munde, q̄ descen-
disti de celo, & das uitā mūdo
ueni in cor meū & mūda me ab
oī inquinamēto carnis & spūs
intra in aīam meā, sana & sanc-
tifica me seus & exterius, Esto
firmamē et perpetuā salus corpo-
ris & animę meę. Repelle à me
invidi

infiatētes mihi hostes. Recedāt
procul a præsentia tua, ut foris
& intus p̄ te munitus recto tra-
mite perueniā ad tuū regnum,
ubi nō mysterijs sicut in hec tēs-
pore agit, sed facie ad faciē te
uidebimus cū tradideris regnū
Deo patri, & erit Deus oīa in
oībus. Tunc me de te satiabis
satiēte mirifica, ut nec esuriā
nec sitiam in æternū. Qui cū eos
dē Deo Patre & Spū sancto ui-
uis & regnas, per omnia secula
seculorum. Amen.

Post communionem.

AGO tibi gratias domi-
ne Iesu Christe, qd' me
indignū p̄tōrem parē-
cipem dignatus sis facere precio-
si Corporis & Sanguinis tui. Ac-
cende, illumina, & sanctifica
me uas tuum, de malitia euacua
imple de gratia, & plenum con-
d 4. serua

i. Cor. 15.

Augustin.

serua, ut uinã de te, nadam post
te, perueniã ad te, & repausem
in te dñe Deus meus, Amen.

ROSEQVVN-
tur quædã aliæ piæ Pre-
catiões quę quocunq;
tempore dici
poterunt.
Ad Deum Patrem.

Ex oratio-
ne D. Cya-
priani.

DEus Pater domini nos-
tri Iesu Christi filij tui
Deus Patriarcharum,
Deus Prophetarũ, Deus Apo-
stolorũ, Deus Martyrum, Deus
Virginũ, Deus credentium: Te
deprecor pater Maiestatis, qui
in fine temporum misertus es
nostri: misrens nobis Iesum
Christum filium tuum, dominũ
Deum

Deum saluatorem nostrum, nas-
tum ex Maria uirgine de Spiri-
tu sancto, annunciate Gabriele
Angelo, per quem nos liberaſti
de periculo mortis imminentiſ.
Te rogo Domine ſubueni mihi,
noli me ſecundum actus meos
iudicare, nō enim parui præce-
ptis tuis. Sed Exomologesiſ fa-
cienti ante cōſpectum tuū, pro
univerſis peccatis meis, qui es ama-
tor poenitentię, miſerere mei. Et
ut David orat, Domine propter
nomen tuum dele peccatū meū. Ita
& ego deprecor maiestatem tuā,
dele uniuersa peccata mea, fac ut ſi-
de illibata, mente incorrupta,
denotione robusta, dilectione
& operatione cōtinua, in Eccle-
ſia sancta tua perſiſtā, & libera
me ab igne & poena perenni,
& ab omni tormēto quod paras
ſi iniquis, per bonū & benedi-
ctū Ieſum ſaluatorem noſtrum,
d 5 per

per quē tibi laus honor, uirtus,
et gloria in secula seculorū. Amē

Ad Filium Dei.

Ex eodē.

Ioan. 2.

Mat. 15 c.

Matth. 9.

Matth. 14.

Domine Iesu Christe fili Dei
uini, qui fecisti tanta mira-
bilia, qui in Cana Galilee de a-
qua uinū fecisti, qui cecis ocu-
los aperuisti, qui surdos audire
fecisti, q̄ paralyticos ad sua mē-
bra reuocasti, q̄ soluisti linguas
blesorum. Demonio uexatos sa-
nasti, claudos currētes fecisti ue-
lut ceruos, mulierem de proflus
uio sanguinis liberasti, lepros-
os mundasti, mortuos suscitasti
supra aquam pedibus ambula-
sti, & Petro habenti manū tradi-
disti. Qui passus es sub Pontio
Pilato, q̄ crucifixus descendisti
& cōculcasti aculeū mortis. Qui
resurrexisti a mortuis, & appa-
ruisti Ap̄st̄s tuis. Qui sedes ad
dexterā patris, & uenturus es
iudicā

indicare uiuos & mortuos. Tu
ipse nobis Testamētum fecisti:
Petite & accipietis, pulsate &
aperietur uobis. Quodcunq; a
Patre petieritis nomine meo,
ego a Patre petā ut accipiatis.
Peto igitur ut accipiam, quero
ut inueniā, ego pulso ut aperiat
mihi. Ego in tuo nomīe peto, ut
tu a patre petas, & detur mihi,
Interpella pro peccatis meis, li-
bera me ab aduersaria potestas-
te. Da opem uincēdi inimicum,
& libera me in die iudicij tui,
de æternę mortis interitū, quo-
niam tu es potēs, assertor & ad-
uocatus precum, & dominus as-
nimarum nostrarum cui flectis
mus genua, & curuamus ceruis-
ces, cui omnes linguę confitentur
coelestiu, terrestrium, & ins-
fernorum, quia tu es in gloria
Dei patris. Amen.

Oratio

Matth. 7.
Lucæ. 11.

Ioan. 14.
& 16.

Philip. 28

Oratio ad Spiritum
Sanctum.

Cyprian.
in sermo.
de sancto
spiritu.

Adesto sancte Spiritus,
& paraclesim tuam ex
pectantibus, illabere coe
litus, sanctifica tempium corpo
ris nostri & consecra in habita
culū tuū, desiderantes te aīas
tua praesentia laetifica, dignam
te habitatore domum compone.
Adorna thalamū tuum, & quie
tis tuae reclinatorium circunda
varietatibus uirtutū: serne pa
rrimenta pigmentis, nireat mans
sio tua carbūculis flammeis, &
gemmarum splēdoribus, & om
nium Charismatum intrinsecus
spirent odoremata: affarim hab
samiliquor, fragrantia sua cus
biculum tuum imbuat, & abis
gens inde quicquid tabidum
est, quicquid corruptelae semia
rium

rium, stabile & perfectū hoc faciēs gaudium nostrum, & creationis tuæ renouationem in decore immarcessibili solidas in æternum, Amen.

Alia ad Deum Patrem Oratio.

OMnipotens sempiternus Deus, Pater sancte & bone, qui nos sic dilexisti, ut etiam proprio filio non parceres, sed pro nobis impijs traderes illum, te rogo, libera me ab omnibus malis per hunc redemptorem nostrum, sedentem ad dexteram tuam, per ipsum me iustificata, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, Per ipsum caput nostrum, in quo nulla est macula, libera membrum eius

eius licet infirmum & exiguum.
Libera me quæso à peccatis,
uitijs, culpis & negligētijs me
is. Et reple me sãctis tuis uirtu
tibus, & fac me bonis pollere
moribus, fac me in sanctis ope
ribus tuis propter nomen san
ctum tuum perseuerare usq; in
finem, secundum tuam uolunta
tem. Per eundem dominum nos
trum Iesum Christum filium, &c.

Ad Filium.

O Iesu Christe fili Dei, fili
hominis Deus noster.
Nostram quæsumus fra
gilitatem agnosce, nobis sicuti
bis ignosce peccantibus, mise
rere rogantibus, ut per hoïem
p nobis interpellas, & per tuã
sempiternam Diuinitatem cum
Patre & Spiritu sancto nobis
tuis famulis misereris. Et q̃
præter

præter te nullum remediũ spe-
ramus, te clementem iudicẽ has-
deamus, Scis enim cor nostrum
quia cito est ad malũ prociue,
refuscipiamur in humilitate tã-
tum cordis contriti precamur.
Quia nihil aliud habemus nota-
um, nihil beneplacitum quod
tibi offeramus, nisi cordis cõtri-
ti et humiliatĩ sacrificium quod
credimus a te non sperni miserĩ
cor s Deus.

Ad Spiritum sanctũ.

OMnipotens paraclete Spirĩ-
tus ex Patre Filioq; proce-
des, diuinũ numinis amor, iã cor-
dis mei penetrabilibus potẽti illa-
dere uirtute, & tenebras cordis
mei luminis tui fulgore pius in-
habitor illustra, ariditatemq;
peccatoris meĩ, tui diuinĩ rosis ab-
undantia uũstando fecunda.
Saucia

Augusti.
lib. Medi-
tat. ca. 9.

Sanc̄ta interioris hominis arca
tui amoris iaculo, sanctique
feruoris igne torpentem accen-
de, petra me torrēte uoluptatis
tux̄e, ut nihil degustare libeat
mūdane uenenate dulcedinis.
Veni humilium doctor, superbo-
rum destructor, ueni mundator
scelerū, curator uulnerum, ueni
fortitudo fragilium, releuator
labentium, ueni benignissime do-
lētis aīe cōsolator, ueni sanctis-
sime Sp̄s, ueni et miserere mei
Apt̄a me tibi & cōdescende pro-
pitius mihi, ut mea tux̄e magna
tudini exiguitas, roboris pro-
mea imbecillitas secundū multi-
tudinē tuarū cōplaceat misera-
tionum, per Iesum Christum sal-
uatorē meū, q̄ cum Patre i tua
unitate uiuit & regnat in seculis
la seculorū, Amen.

Alia Oratio de passione
domini

domini nostri Iesu Christi,
quæ S. Augusti
no ascribitur.

DEus qui pro redemptione
mundi uoluisti nasci, circū
cidi, Iudæis improbari, à Iuda
traditore osculo tradi, uinculis
alligari, & sicut agnus innocens
ad uictimā duci, atq; ad conspes
ctū Annæ, Caiphæ, Pilati & He
rodīs indecēter offerri, à falsis
testibus accusari, flagellis & op
probrijs uexari, sputis conspu
i, spinis coronari, colaphis cædi,
arundine percuti, facie uelari,
uestib; spoliari, cruci clauis af
figi, in cruce lenari, inter latro
nes deputari, felle & aceto pot
tari, & lācea uulnerari. Tu dñe
per has sacratissimas pœnas tu
as quas ego indignus recolo, & s
per sctām crucē ac mortē tuam
libera me à pœnis inferni, et p:
e ducere

In calce
Tomo. 10

ducere me digneris quo perduxisti Latronē tecū crucifixum. Qui cum Patre & spū sancto uiuis & regnas Deus per omnia secula seculorū, Amen.

Oratio D. Gregorij ad
dominum Iesum.

Reperitur
commētas
rijs eius
in 7. Psal.
pœnitētia
les subies
tra.

Bone Iesu uerbū Patris, spū
dor paternæ glorię, in quem
desyderāt Angeli p̄spicere, do
ce me facere uolūtatē tuam, ut
spū tuo bono deductus, ad beas
tā illā perueniā ciuitatē, ubi est
dies æternus, & unus oīū spiri
tus, ubi est certā securitas & se
cura æternitas, & æterna tran
quillitas, & trāquilla foelicitas
& foelix suauitas, & suauis ioc
cunditas, ubi tu Deus cū Patre
& Spū sancto uiuis et regnas p̄
infinita seculorū secula, Amen.

Alia,

Domini

Domine Deus salutis meæ,
qui ostendisti mihi bene ui
uendi uiam, minatus es mihi ge
hennā, & pollicitus es paradisiū
Tu Pater misericordiæ et De
us totius cōsolationis, cōfige ti
more tuo carnes meas, ut quæ
minaris meruēdo euadā, & red
de mihi hereditiā salutaris tui, ut
quæ spōdes diligēdo, percipiā.

Ple & misericordissime Dñe,
ne efficiaris mihi inexora
bilis propter peccata mea, sed
ppter bonitatē tuā, preces ser
uū tui exaudi, & da mihi effectū
petitiōis meę & desyderij mei
intercedēte & orante & impes
trāte gloriosa uirgīe genitrice
tua Maria, Dñā mea, cum omni
bus sanctis tuis, Amen.

Ad beatissimā uirginē
Matrē Oratio Ecclesię.

e 1 Sancta

Augustin.
lib. Medi
tat. cap. 2

Eodē lib.
cap. 35

SANCTA Maria mater dñi nos
stri Iesu Christi, pia & perpe
tua uirgo, cū oībus sanctis & e
lectis Dei, intercedere dignare
pro nobis miseris pctōribus ad
dñm Deū patrē oīpotentem, ut
mereamur ab eo adiuuari, salu
uari, protegi & defendi. Qui in
Trinitate perfecta uiuit & reg
nat Deus in secu. &c. Amen.

Supplex canticū in laus
dē eiusdem sacratis
simæ uirginis.

Canticū nō modo dulcissimum,
sed & artificij nō uulgaris, si
consyderes ut inibi mater filij
Dei apertissimis epithetis con
ferē per cōtrariū ad matrē fœ
licitatis nostræ Euam, cuius
ἐπιτιμωμένη ἐστίν.

Salve Regina misericordie.
Vita, dulcedo & spes nostra
salus.

Metono
mya. Vide

Ad

Ad te clamamus exules filij Euge
Ad te suspiramus gemētes &
flentes in hac lachrymarū ualle
Eia ergo aduocata nostra, illos
tuos misericordes oculos ad
nos conuerte.

Et Iesum benedictū fruētū uen
tris tui, nobis post hoc exili
um ostende.

O clemens Maria, O pia Ma
ria, O dulcis Maria.

(Hoc canticū magnopere placu
it diuo Bernardo, receptū & us
sitātū in Ecclesia annis non mis
sus quingētis, ascribit Hermā
no Contracto Comiti, eruditissi
mo & pijsimo sui tps Monas
cho, Per Abbatē Tritēhemitū.

ALIVD SIMILE.

Hæc est præclarū uas Para
clæti spiritus sancti.
Hæc est gloriosa ciuitas Dei.
Hæc est mulier uirtutis, quæ cō

e 3 trinit

nostrā ex
posit ionē
Angelicæ
salutatio
nis.

In lib. 5.
contra hæ
reses.

Lucæ 1.

Pfalm. 86.
Chrysoft.
Gene. 3. le.
git (ipsa)
Homil. 17.
in Genes.

erfuit caput serpentis.

Hæc est sole speciosior, luna pulchrior.

Aurora rutilantior, Stellis præclarior. Hæc peccatores deuote adæmꝰ, Rea peiora tōdamus dicentes: Sancta, Sancta, Sancta, Maria, Clemens & pia domina nostra, Fac nos tuis precibus cōsortes cœlestis gloriæ, Amen.

Verf. Ave Maria gratia plena Dñs tecū, Bñdicta tu in mulieribus & benedictus fructus uentris tui.

Oremus.

INterueniat pro nobis quesumus dñe Iesu Christe, nūc & in hora mortis nostræ apud tuā clementiam gloriosissimā uirgo Maria mater tua, cuius sacratissimā aīam in hora mortis et passionis tuæ doloris gladius pertransiuit. Qui uiuis & regnas sū Deo patre in unitate spiritus sancti

sancti Deus, per omnia secula
seculorum, Amen.

In ferijs Paschalibus.

Regina exultatate, Hallel.
Quia quę meruisti peccare
Halleluia. Resurrexit sicut
dixit, Halleluia Ora pro nobis
Deum. Halleluia. Vers.

Gaude dei genitrix uirgo. Hal.
Quia surrexit filius tuus, Hal.

ORATIO.

Profit nobis quesumus omni
potens pater, & precipue in
ter hęc festa Paschalia filij tui
solemnia, cōtinuata Dei genitricis
et uirginis Marię memoria.
Quę & asticit uulnerata chari
tate in cruce pendent, & nunc
Regina astat in cœlo regnans
Eidē Iesu Christo filio tuo dño
nostro. Qui tecū uiuit & regnat
in unitate spiritus sancti Deus,
per omnia secula seculorum.

Gregorio
tribuitur.

Ad omnes sanctos,

Augustin,
lib. Medis
tat. ca. 40.

Sancta & imaculata Dei ges
nitrix uirgo Maria, in terra
uenire p me digneris apud
illū cuius meruisti effici templū,
Sancte Michael, sancte Gabriel
sancte Raphael, sancti chori An
gelorū, atq; Archangelorū, Pa
triarcharū atq; Prophetarum.
Apostolorū, Euāgelistarū, Mar
tyrū, Confessorum, Sacerdotū,
Leuitarum, Monachorum, Vir
ginū, oīmcp iustorum: per illum
qui nos elegit, & de cuius cons
templatione gaudetis, uos roga
re præsumo, ut pro me culpabil
i, ipsi Deo supplicare dignemur
ni, quatenus de faucibus Diabo
li, & de morte perpetua meres
ar liberari.

Augustin.
lib. Medis
tat. ca. 14.

ALIA.

Foelices animi, qui iam per
transistis huius mortalitatis
pelas

pelagus, & peruenire mervistis
ad portū perpetuę quietis, secu-
ritatis, & pacis, securi & trans-
quilli semperq; festivi atq; gau-
dentes. Obsecro uos per uestrā
charitatē qui securi estis de uo-
bis solliciti estote de uobis, qui
securi estis de uestra immarces-
sibili gloria, solliciti estote de
nostra multiplici miseria. Per
ipsum uos rogo qui uos elegit,
q; uos tales fecit, de cuius pul-
chritudine iā satiamini, de cuius
imortalitate iā imortales facti
estis de cuius beatissima uisōe
semp gaudetis. Estote iugiter
memores nostri, subuenire nos
bis miseris, q; adhuc ī salo huius
uitę circumstantibus agitamur
procellis. Intercedite & orate
cōstāter & indesinēter p nobis
miseris, multūq; negligentibus
peccatoribus, ut p uestras ora-
tiones, uestro sancto cōsortio cō-
e 5 iunga

iangamur. Orate Dominum, orate
rate piissimi, orate omnia agni
na sanctorum & uniuersis cœtus
beatorum, ut uestris precibus me
ritisq; adiuti salua no ue et inrea
gis mercibus peruenire merea
mur ad portum perpetuæ salus
tis & quietis & cœtinuę pacis,
& nunq; finire de securitatis, ubi
bi uos estis, ubi uos gaudetis, ubi
bi cum Deo sine fine regnatis.

Apostrophe ad uirginem
matrem.

TV præcipue, tu ante omnes
& super omnes Regina cœ
li, & domina terræ, uirgo semp
sanctissima, mater Dei & domi
ni nostri Iesu Christi, tu ora p
nobis, ut genti peccatrici & po
pulo pleno peccatis, tuis precis
bus, tuisq; sanctis meritis misere
reatur nobis omnipotens Deus,
filius

filius tuus, qui te nihil negans
honorat, idem Iesus Christus
in secula benedictus, Amen.

Oratio Ecclesæ.

Saluator mundi, salua nos
omnes, sancta Dei genis
trix uirgo semp Maria
ora pro nobis, precibus
quoq; sanctorum Aposto
lorum, Martyrum & Confesso
rum, atq; sanctarum Virginum
suppliciter petimus, ut à malis
omnibus eruamur, bonisq; om
nibus, nūc & semper perfui me
reamur, Amen.

Finis Precatio
rum.

Bene

BENEDICTIO
mensæ qua primum usi
uidentur Clerici & Mo
nachi pariter cõuiuãres,
postea recepta ad
quæuis cons
uiuia.

LECT.

Benedicite. CON. Dñs
LECT. Gustate & uide
te quoniã suauis est Do
minus, beatus uir qui sperat in
eo. Gloria Patri & filio & spiri
tui sancto. CONVI. Sicut erat
in principio & nunc & semper
& in secula seculorum, Amen.
LECT. Kyrie eleison. CON.
Christeeleison. LEC. Kyriele
ison. Pater noster. & c. Aue Ma
ria, & c. SACERDOS seu pa
terfamilias. Et ne nos inducat
in tentationem. CONVI. Sed li
bera

Omnes pa
riter.

hera nos à malo.

Sacerd. Oremus.

Benedic nos Domine, & hæc dona tua, quæ de tua largitate sumus sumpturi per Christum dominum nostrum. Omnes: Amē.

LECT. Iube dñe benedicere.

SACERD. Mensæ celestis participes faciat nos Rex æternæ gloriæ. Amen.

Lectio.

LECT. Deus Charitas est, & g
manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo, Et ipsa charitas nos benedicat, & ad uitã æternam perducatur, Amen.

Gratiarum actio post cibum, priori benedictioni similis.

LECTOR.

DE

DE tali conuio benedicas
mus Dño. CON. Deo gra
tias LEC. Gratijs agimꝰ tibi
domine Iesu Chrifte ꝑ uniuersa
sis donis & beneficijs tuis, qui
uiuis & regnas Deus per omnia
secula seculorum. CONVI.
Amen.

Kyrie eleison, Christe eleison.

Kyrie eleison Pater noster, et c.
Aue Maria, & c. Et ne nos indu
cas, & c. Sed libera nos, & c.

Preces ꝑ
benefactos
tuo uinis
Psalm. 111.

LECT. Dispersit dedit pauper
ribus. CON. Iusticia eius ma
net in seculum seculi. LECT.

2. Corin. 9
Psalm. 33.

Benedicã dñm i omni tempore
CON. Semper laus eius in ore
meo. LECT. In Domino laudas

Ibidem.

bitur aia mea. CON. Audiant
mansueti & lgentur. LECT.

Ibidem.

Magnificate Dominũ mecum
CONVI. Et exaltemus nomen
eius in idiplum. LECT. Sit nos
tra mea Domini benedictũ. CON
VI

Psal. 112.

VI. Ex hoc nunc & usq; in se-
culum.

Presbyter seu Paterfa-
miliars.

Oremus.

R Etributor omnium ho-
norū Deus retribuere
omnibus nobis bona fa-
cientibus, ppter nomen sanctū
tuum uitam æternam, Amen.

LECT. Et animæ omnium fide-
lium defunctorum per piam
misericordiam Dei sine fine res-
quiescāt in pace, Amen.

LECT. kyrie eleison. CONVI
Christeeleison. LECT. Kyrie
eleison. Pater noster. Ave Ma-
ria, & c. LECT. Et ne nos indu-
cas, & c. CONVI. Sed libera
& c. LECT. Benedicite. CON
Dominus.

Preces p
bñfactoris
hujus mora
tuis.

Vos

Subaudi
benedicat

Votum Generale.

LECT. Dominus det uiuis gra-
tiam, Defunctis requiē, Eccles-
się pacem nobis autem miseris
peccatoribus, post hanc uitā ui-
tam & lætitiā sempiternam.
CONVL. Amen.

Alia ex Chrysofomo
Benedictio.

Homil. 57.
Tomo. 4.

Benedictus Deus qui passi-
cis me a iuventute mea,
Qui das escam omni car-
ni, imple gaudio & lætitiā cor-
da nostra, ut omnē sufficiētiā
habentes abundemus in omne
opus bonum, in Christo Iesu do-
mino nostro, cū quo tibi gloria,
honor, & imperium cum sancto
spiritu in secula, Amen.

Gratiarum actio post
cibum sumptum.

Gloria

Gloria tibi Domine, Glo
ria tibi sancte, Gloria ti
bi Rex, quoniã dedisti
nobis cibos in legitima, imple nos
Spiritu sancto, ut inueniamur in
conspetu tuo hñplacentes, nō
erubescentes quando reddes ut
uicuique secundum opera sua,
Qui cum Deo patre & Spiritu
sancto, & c. Amen.

Athanasius sequentem
formulam (paulo pro
lixiore) uirgini
sacrae praes
scribit.

Comede panē tuum gratias as
gens Deo super mensam tuā in
hunc modum.

Benedictus Deus qui alis
nos a inuēte nostra, q
das alimonia omni carni,
imple gaudio & latitia cor nos
f strum

In libello
de uirgini
tate sine
de exerci
tatione.

strum, ut semper omnē habētes
sufficiētiā, abūdemus in omne
opus bonum in Christo Iesu do-
mino nostro cū quo tibi gloria,
honor, & imperium, una cum
sancto spiritu in secula seculor-
um, Amen.

Cumq; accumbens mēse
coeperis frangere panē
primū te signato, de
inde gratias agens
dicit.

Gratias agimus tibi pa-
ter noster pro sancta re-
surrectiōe, per Iesum e-
nim filium tuū, notam nobis eā
fecisti, ut quē admodū hic panis
erat super mēsam distributus,
& cōgregatus factus est unū, sic
tua congregat Ecclesia a finibus
terre in regnū tuū, Quoniā tua
est potētia et gloria in secula se-
culos

culorum, Amen.

Vbi vero surrexeris imens
sa rursus gr̄as agens dicito ter:
Misericors & miserator
dñs cibum dedit timētis
bus ipsum. Gloria patri
& filio, &c. Sicut, &c.

Postq̄ gloriā Deo dictā
rursus p̄fice p̄cationē sic dicēs:

Dens omnipotēs, ac dñs noster
Iesus Christus nomē quod
est supra nomē, gr̄as agimus tibi
et laudamus te, q̄ nos tuorū
honorū fecisti participes, uides
tacet corporaliū alimētōrū. Ro
gamus & obsecramy te Dñe, ut
celestes nobis epulas largiaris
da nobis tremere ac reuereri a
dorandum ac preciosum nomen
tuū ne pr̄tergre diamur p̄ce
pta tua. Legē tuā et iustitias
as infere cordibus n̄ris. Sanctis

fica uero spm nrm, aiam nostrā
& corpus nostrū, per dilectū fi-
liū tuū Iesum Christū dñm nos-
trū, cū q̄ tibi gloria, honor, & i-
periū in secula seculorū, Amē.

PRECES DICEN

dæ cum uadis cubitum.

Ita monet
Chrysoſt.
Homil. in
Pſalm. 50.

Primū recogita actus tuos
& delicta eo die cōmissa,
& pœnitēti corde dic tuā
confessionem.

Confiteor omnipotenti Deo
cæli, & beatę Marię uirgini &
omnibus sanctis Dei: Quod ego
inſcelix pœtōr peccaui nimis ho-
die & in tota uita mea, cōtra le-
gem Dei mei, cogitatione, locu-
tione, & opere, mea culpa, mea
maxima culpa: Ideo precor te
gloriosā uirginē Mariā & oēs
sanctos Dei, orate p̄ me pœtōre
Deinde dic tres priores uer-
sus ex Pſalm 50.

Misere:

Miserere mei Deus secundū
magnā misericordiā tuam
& secundū multitudinē miseras
nū tuarū, dele iniquitatē meā.
Amplius lava me ab iniquitate
mea, & à peccō meo munda me.
Et tundens pectus dic: Deus ꝑ
pitius esto mihi peccatori.

Postea dic Hymnum.

Christe q̄ lux es & dies.
Noctis rēbras detegis,
Lucisq̄ lumē crederis,
Lumen beatum prædicans.
Precamur sancte Domine,
Defende nos in hac nocte,
Sit nobis in te requies,
Quieram noctem tribue.
Ne grauis somnus irruat,
Nec hostis nos surripiat,
Nec caro illi consentiens,
Nos tibi reos statuat.
Oculi somnū captant,
Cor semper ad te uigilet,

Dextera tua protegat,
Famulos qui te diligunt.
Defensor noster aspice,
Insidiantes reprime,
Guberna tuos famulos,
Quos sanguine mercatus es.
Memento nostri Domine.
In graui isto corpore,
Qui es defensor animæ,
Adesto nobis Domine.
Deo Patri sit gloria,
Eiusq; soli filio,
Cum spiritu paraclito,
Et nunc & in perpetuū, Amē.

Deinde dic:

Gratias tibi ago Domine san-
cte pater, qui me peccatorē
nō meis meritis, sed tua sanctis-
sima gratia hunc diem transige-
re fecisti, concede ut hac quoq;
nocte, in tua pace transacta, res-
surgam ad seruiēdum tibi Deo
uiuenti.

Salua nos Domine uigilātes.
custodi

custodi nos dormientes ut nigi-
lemus cum Christo, & requiesca-
mus in pace.

Kyrie eleison Christe eleison
Kyrie eleison. Pater n̄r. Ave
Maria, & c̄. Credo in Deū. & c̄.
Dignare domine nocte ista,
Sine peccato nos custodire.
Miserere nostri domine:

Miserere nostri.
Fiat misericordia tua Domine
super nos. Quemadmodum spes-
rauimus in te.

Esto nobis Domine turris forti-
tudinis: A facie inimici.
Domine exaudi orationē meā,
Et clamor meus ad te ueniat.

Oratio.

Illumina quæsumus Dñe tes-
nebras nostras, & totius hus-
tus noctis insidias, tu à nobis re-
pelle propitius, salva nos quæsu-
mus.

mus omnipotens Pater, & lucē
tuam nobis cōcede perpetuam
per Christum dominū nostrum.

Ingressus lectum sig
na te, & dic:

IN nomine Patris & Filii &
Spiritus sancti. Custodi nos
domine ut pupillam oculi. Sub
umbra alarū tuarū protege nos
In manus tuas Domine commēdo
spiritum meum.

Redemisti me domine Deus ve
ritatis.

*Tibi honor & gloria in
secula seculorum,*

Amen.

Et sic indormi.

FINIS.